

**CONSILIUL LOCAL HILIȘEU-HORIA
PRIMĂRIA COMUNEI HILIȘEU-HORIA
JUDEȚUL BOTOȘANI**

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A
COMUNEI HILIȘEU-HORIA**

JUDEȚUL BOTOȘANI

2019 – 2024

1.INTRODUCERE

Orice strategie comunală, orășenească, municipală, trebuie obligatoriu introdusă în contextul Strategiei Naționale. Din aceste motive la începutul acestei lucrări vom face o scurtă incursiune în Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României. Asta, pentru a avea o imagine mai largă despre modul în care am identificat și ne-am propus să rezolvăm direcțiile principale de acțiune pe termen mediu și lung în context intern și european. Elementul definitoriu al acestei Strategii Naționale este racordarea deplină a României la o nouă filosofie a dezvoltării, proprie Uniunii Europene și larg împărtășită pe plan mondial - cea a dezvoltării durabile.

Se pornește de la constatarea că, la sfârșitul primului deceniu al secolului XXI, după o tranziție prelungită și traumatizantă la democrația pluralistă și economia de piață, România mai are de recuperat decalaje considerabile față de celelalte state membre ale Uniunii Europene, simultan cu însușirea și transpunerea în practică a principiilor și practicilor dezvoltării durabile în contextul globalizării. Cu toate progresele realizate în ultimii ani, este o realitate că România are încă o economie bazată pe consumul intensiv de resurse, o societate și o administrație aflate încă în căutarea unei viziuni unitare și un capital natural afectat de riscul unor deteriorări ce pot deveni ireversibile.

Prezenta Strategie stabilește obiective concrete pentru trecerea, într-un interval de timp rezonabil și realist, la modelul de dezvoltare generator de valoare adăugată înaltă, propulsat de interesul pentru cunoaștere și inovare, orientat spre îmbunătățirea continuă a calității vieții oamenilor și a relațiilor dintre ei în armonie cu mediul natural.

Ca orientare generală, Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României vizează realizarea următoarelor **obiective strategice** pe termen scurt, mediu și lung:

Orizont 2013: Încorporarea organică a principiilor și practicilor dezvoltării durabile în ansamblul programelor și politicilor publice ale României ca stat membru al UE.

Orizont 2020: Atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile.

Orizont 2030: Aproximarea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile.

Îndeplinirea acestor obiective strategice va asigura, pe termen mediu și lung, o creștere economică ridicată și, în consecință, o reducere semnificativă a decalajelor economico-sociale dintre România și celelalte state membre ale UE. Prin prisma indicatorului sintetic prin care se măsoară procesul de convergență reală, respectiv produsul intern brut pe locuitor (PIB/loc), la puterea de cumpărare standard (PCS), aplicarea Strategiei creează condițiile ca PIB/loc exprimat în PCS să depășească, în anul 2013, jumătate din media UE din acel moment, să se apropie de 80% din media UE în anul 2020 și să fie ușor superior nivelului mediu european în anul 2030.

Se asigură, astfel, îndeplinirea obligațiilor asumate de România în calitate de stat membru al Uniunii Europene în conformitate cu Tratatul de aderare, precum și implementarea efectivă a principiilor și obiectivelor Strategiei Lisabona și Strategiei pentru Dezvoltare Durabilă reînnoite a UE (2006).

Lucrarea este structurată în cinci părți:

Partea I prezintă cadrul conceptual, definește noțiunile cu care se operează, descrie principalele repere ale Strategiei pentru Dezvoltare Durabilă reînnoite a UE (2006), stadiul actual al procesului de elaborare a indicatorilor de bază ai dezvoltării durabile și măsurile relevante întreprinse de România în perioada de pre- și post-aderare.

Partea II conține o evaluare a situației actuale a capitalului natural, antropoc, uman și social din România. Această abordare este conformă cu ultimele recomandări (mai 2008) ale Grupului de Lucru combinat al Oficiului de Statistică al UE (Eurostat), Comisiei Economice ONU pentru Europa (UNECE) și Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) privind măsurarea performanțelor dezvoltării durabile în funcție de evoluția celor patru forme de capital.

Partea III înfățișează o viziune de perspectivă, stabilind obiective precise pe cele trei orizonturi de timp, urmărind strict logica provocărilor cheie și a

temelor inter-sectoriale, așa cum sunt formulate în Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE reînnoită.

Partea IV analizează problemele specifice cu care se confruntă România și stabilește ținte pentru accelerarea procesului de trecere la modelul de dezvoltare durabilă, concomitent cu reducerea și eliminarea decalajelor existente în raport cu nivelul mediu de performanță al celorlalte state membre ale Uniunii Europene.

Partea V conține recomandări concrete privind crearea și modalitățile de funcționare ale cadrului instituțional menit să asigure implementarea, monitorizarea și raportarea asupra rezultatelor Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă revizuite. Propunerile țin seama de experiența și practicile statornicite în celelalte state membre ale UE și vizează adoptarea unor soluții novatoare, adaptate la condițiile specifice ale României, privind responsabilizarea autorităților publice și implicarea activă a factorilor sociali în realizarea obiectivelor dezvoltării durabile.

În completarea obiectivelor ce derivă din strategiile, planurile și programele naționale de dezvoltare, Strategia stabilește direcțiile principale de acțiune pentru însușirea și aplicarea principiilor dezvoltării durabile în perioada imediat următoare:

- Corelarea rațională a obiectivelor de dezvoltare, inclusiv a programelor investiționale, în profil inter-sectorial și regional, cu potențialul și capacitatea de susținere a capitalului natural;
- Modernizarea accelerată a sistemelor de educație și formare profesională și de sănătate publică, ținând seama de evoluțiile demografice nefavorabile și de impactul acestora asupra pieței muncii;
- Folosirea celor mai bune tehnologii disponibile, din punct de vedere economic și ecologic, în deciziile investiționale din fonduri publice pe plan național, regional și local și stimularea unor asemenea decizii din partea capitalului privat; introducerea fermă a criteriilor de eco-eficiență în toate activitățile de producție sau servicii;
- Anticiparea efectelor schimbărilor climatice și elaborarea atât a unor soluții de adaptare pe termen lung, cât și a unor planuri de măsuri de contingență inter-sectoriale, cuprinzând portofolii de soluții alternative pentru situații de criză generate de fenomene naturale sau antropice;

- Asigurarea securității și siguranței alimentare prin valorificarea avantajelor comparative ale României în privința dezvoltării producției agricole, inclusiv a produselor organice; corelarea măsurilor de creștere cantitativă și calitativă a producției agricole în vederea asigurării hranei pentru oameni și animale cu cerințele de majorare a producției de biocombustibili, fără a face rabat de la exigențele privind menținerea și sporirea fertilității solului, biodiversității și protejării mediului;
- Necesitatea identificării unor surse suplimentare de finanțare, în condiții de sustenabilitate, pentru realizarea unor proiecte și programe de anvergură, în special în domeniile infrastructurii, energiei, protecției mediului, siguranței alimentare, educației, sănătății și serviciilor sociale;
- Protecția și punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural național;
- acordarea la normele și standardele europene privind calitatea vieții să fie însoțită de revitalizarea, în modernitate, a unor moduri de viață tradiționale, în special în zonele montane și cele umede.

Obiectivele formulate în Strategie, în urma dezbaterilor la nivel național și regional, vizează menținerea, consolidarea, extinderea și adaptarea continuă a configurației structurale și capacității funcționale ale capitalului natural ca fundație pentru menținerea și sporirea capacității sale de suport față de presiunea dezvoltării sociale și creșterii economice și față de impactul previzibil al schimbărilor climatice.

Prezenta Strategie propune o viziune a dezvoltării durabile a României în perspectiva următoarelor două decenii, cu obiective care transced durata ciclurilor electorale și preferințele politice conjuncturale.

În paralel cu urmărirea aplicării prevederilor prezentei Strategii, mecanismele executive și consultative vor începe, încă din anul 2009, un proces de re-evaluare complexă a documentelor programatice, strategiilor și programelor naționale, sectoriale și regionale pentru a le pune de acord cu principiile și practicile dezvoltării durabile și cu evoluția dinamică a reglementărilor UE în materie. Tot în acest cadru se va elabora punctul de vedere al României și contribuția sa în cadrul procesului de revizuire a Strategiei pentru Dezvoltare Durabilă a UE.

Prima Conferință a ONU asupra Mediului (Stockholm,1972), a concretizat în lucrările Comisiei Mondiale pentru Mediu și Dezvoltare, instituite în 1985 prin Raportul acestei Comisii, prezentat în 1987 de G. H. Brundtland și intitulat

Viitorul nostru comuna oferit prima definiție acceptată a dezvoltării durabile ca fiind „**o dezvoltare care satisface nevoile generației actuale fără a compromite șansele viitoarelor generații de a-și satisface propriile nevoi**”.

Se recunoaște, astfel, că Terra are o capacitate limitată de a satisface cererea crescândă de resurse naturale din partea sistemului socio-economic și de a absorbi efectele distructive ale folosirii lor. Schimbările climatice, fenomenele de eroziune și deșertificare, poluarea solului, apei și aerului, reducerea suprafeței sistemelor forestiere tropicale și a zonelor umede, dispariția sau periclitarea existenței unui număr mare de specii de plante și animale terestre sau acvatice, epuizarea accelerată a resurselor naturale neregenerabile au început să aibă efecte negative, măsurabile, asupra dezvoltării socio- economice și calității vieții oamenilor în zone vaste ale planetei.

Conceptul de dezvoltare durabilă are ca premisă constatarea că civilizația umană este un subsistem al ecosferei, dependent de fluxurile de materie și energie din cadrul acesteia, de stabilitatea și capacitatea ei de autoreglare. Politicile publice care se elaborează pe această bază, precum prezenta Strategie Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României, urmăresc restabilirea și menținerea unui echilibru rațional, pe termen lung, între dezvoltarea economică și integritatea mediului natural în forme înțelese și acceptate de societate.

Pentru România, ca stat membru al Uniunii Europene, dezvoltarea durabilă nu este una dintre opțiunile posibile, ci singura perspectivă rațională a devenirii naționale, având ca rezultat statornicirea unei noi paradigme de dezvoltare prin confluența factorilor economici, sociali și de mediu.

Strategia UE pentru Dezvoltare Durabilă

Dezvoltarea durabilă a devenit un obiectiv politic al Uniunii Europene începând cu anul 1997, prin includerea sa în Tratatul de la Maastricht. În anul 2001, Consiliul European de la Goteborg a adoptat Strategia de Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene, căreia i-a fost adăugată o dimensiune externă la Barcelona, în anul 2002.

În anul 2005, Comisia Europeană a demarat un proces de revizuire a Strategiei, publicând, în luna februarie, o evaluare critică a progreselor

înregistrate după 2001, care punctează și o serie de direcții de acțiune de urmat în continuare. Documentul a evidențiat și unele tendințe nesustenabile, cu efecte negative asupra mediului înconjurător, care puteau afecta dezvoltarea viitoare a Uniunii Europene, respectiv schimbările climatice, amenințările la adresa sănătății publice, sărăcia și excluziunea socială, epuizarea resurselor naturale și erodarea biodiversității. Ca urmare a identificării acestor probleme, în iunie 2005, șefii de state și guverne ai țărilor Uniunii Europene au adoptat o Declarație privind liniile directoare ale dezvoltării durabile, care încorporează Agenda de la Lisabona, revizuită, pentru creșterea economică și crearea de noi locuri de muncă drept o componentă esențială a obiectivului atotcuprinzător al dezvoltării durabile. După o largă consultare, Comisia Europeană a prezentat, la 13 decembrie 2005, o propunere de revizuire a Strategiei de la Göteborg din 2001.

Ca rezultat al acestui proces, Consiliul UE a adoptat, la 9 iunie 2006, Strategia reînnoită de Dezvoltare Durabilă, pentru o Europă extinsă. Documentul este conceput într-o viziune strategică unitară și coerentă, având ca **obiectiv general** îmbunătățirea continuă a calității vieții pentru generațiile prezente și viitoare prin crearea unor comunități sustenabile, capabile să gestioneze și să folosească resursele în mod eficient și să valorifice potențialul de inovare ecologică și socială al economiei în vederea asigurării prosperității, protecției mediului și coeziunii sociale.

Strategia UE pentru Dezvoltare Durabilă, ce reprezintă fundamentul Strategiei Naționale a României în domeniu, completează Strategia de la Lisabona și se dorește a fi un catalizator pentru cei ce elaborează politici publice și pentru opinia publică, în scopul schimbării comportamentului în societatea europeană și, respectiv, în societatea românească și implicării active a factorilor decizionali, publici și privați, precum și a cetățenilor în elaborarea, implementarea și monitorizarea obiectivelor dezvoltării durabile.

Responsabilitatea pentru implementarea Strategiei revine Uniunii Europene și statelor sale membre, implicând toate componentele instituționale la nivel comunitar și național. Este subliniată, de asemenea, importanța unei strânse conlucrări cu societatea civilă, partenerii sociali, comunitățile locale și cetățenii pentru atingerea obiectivelor dezvoltării durabile.

În acest scop, sunt identificate patru **obiective-cheie**:

- Protecția mediului, prin măsuri care să permită disocierea creșterii economice de impactul negativ asupra mediului;

- Echitatea și coeziunea socială, prin respectarea drepturilor fundamentale, diversității culturale, egalității de șanse și prin combaterea discriminării de orice fel;
- Prosperitatea economică, prin promovarea cunoașterii, inovării și competitivității pentru asigurarea unor standarde de viață ridicate și unor locuri de muncă abundente și bine plătite;
- Îndeplinirea responsabilităților internaționale ale UE prin promovarea instituțiilor democratice în slujba păcii, securității și libertății, a principiilor și practicilor dezvoltării durabile pretutindeni în lume.

Pentru a asigura integrarea și corelarea echilibrată a componentelor economice, ecologice și socio-culturale ale dezvoltării durabile, Strategia UE statuează următoarele **principii directoare**:

- ✓ Promovarea și protecția drepturilor fundamentale ale omului;
- ✓ Solidaritatea în interiorul generațiilor și între generații;
- ✓ Cultivarea unei societăți deschise și democratice;
- ✓ Informarea și implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional;
- ✓ Implicarea mediului de afaceri și a partenerilor sociali;
- ✓ Coerența politicilor și calitatea guvernării la nivel local, regional, național și global;
- ✓ Integrarea politicilor economice, sociale și de mediu prin evaluări de impact și consultarea factorilor interesați;
- ✓ Utilizarea cunoștințelor moderne pentru asigurarea eficienței economice și investiționale;
- ✓ Aplicarea principiului precauției în cazul informațiilor științifice incerte;
- ✓ Aplicarea principiului "poluatorul plătește".

Aspectele de conținut ale Strategiei UE se concentrează asupra unui număr de șapte **provocări cruciale** și două domenii **trans-sectoriale**. Multe dintre țintele convenite în cadrul UE sunt stabilite în expresie numerică sau procentuală, cu termene stricte de implementare, fiind obligatorii pentru toate statele membre.

Strategia UE stabilește, de asemenea, proceduri precise de **implementare, monitorizare și urmărire**, cu obligații de raportare la fiecare doi ani, din partea Comisiei Europene și statelor membre, asupra angajamentelor asumate. Următorul termen pentru analizarea progreselor

înregistrate și revederea priorităților Strategiei UE de către Consiliul European este septembrie 2009, cu obligația statelor membre de a raporta asupra implementării Strategiilor Naționale până cel mai târziu în luna iunie 2009.

Întrucât România s-a angajat să finalizeze propria Strategie Națională pentru Dezvoltare Durabilă, revizuită, până la sfârșitul anului 2008 și să o prezinte apoi Comisiei Europene, primul termen de raportare asupra implementării este luna iunie 2011.

Obiective-țintă și modalități de acțiune la orizont 2013, 2020, 2030 conform orientărilor strategice ale UE

PROVOCĂRI CRUCIALE

(1) Schimbările climatice și energia curată

Obiectiv general SDD/UE: Prevenirea schimbărilor climatice prin limitarea emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și a efectelor negative ale acestora asupra societății și mediului.

Orizont 2013. Obiectiv național: Satisfacerea necesarului de energie pe termen scurt și mediu și crearea premiselor pentru securitatea energetică a țării pe termen lung conform cerințelor unei economii moderne de piață, în condiții de siguranță și competitivitate; îndeplinirea obligațiilor asumate în baza Protocolului de la Kyoto privind reducerea cu 8% a emisiilor de gaze cu efect de seră; promovarea și aplicarea unor măsuri de adaptare la efectele schimbărilor climatice și respectarea principiilor dezvoltării durabile.

Pentru România, ca stat membru al Uniunii Europene, este deosebit de importantă racordarea la cadrul general al politicii energetice comunitare care are patru obiective majore pe termen mediu și lung: creșterea securității alimentării cu energie și a infrastructurii critice; creșterea competitivității în domeniul energiei, reducerea impactului asupra mediului și integrarea în piața regională de energie.

Principalele **direcții strategice** în domeniul politicii energetice, pe care România trebuie să-și mobilizeze cu prioritate eforturile în conformitate cu obiectivele și politicile convenite la nivelul Uniunii Europene, sunt:

- **Securitatea energetică:** Menținerea suveranității naționale asupra resurselor primare de energie și respectarea opțiunilor naționale în domeniul energiei; creșterea siguranței ofertei de energie și menținerea unui grad acceptabil de dependență față de importuri prin diversificarea surselor de import, a resurselor energetice proprii, a rutelor și rețelelor de transport naționale și regionale; cooperarea regională pentru protecția infrastructurii critice în domeniul energiei;
- **Dezvoltarea durabilă:** Îmbunătățirea eficienței energetice pe întregul lanț resurse – producție – transport – distribuție – consum final prin optimizarea proceselor de producție și distribuție și prin reducerea consumului total de energie primară raportat la valoarea produselor sau serviciilor; creșterea ponderii energiei produse pe baza resurselor regenerabile în consumul total și în producția de electricitate; utilizarea rațională și eficientă a resurselor primare neregenerabile și scăderea progresivă a ponderii acestora în consumul final; promovarea producerii de energie electrică și termică în centrale de cogenerare de înaltă eficiență; valorificarea resurselor secundare de energie; susținerea activităților de cercetare-dezvoltare-inovare în sectorul energetic, cu accent pe sporirea gradului de eficiență energetică și ambientală; reducerea impactului negativ al sectorului energetic asupra mediului și respectarea obligațiilor asumate în privința reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră și a emisiilor de poluanți atmosferici;
- **Competitivitatea:** Continuarea dezvoltării și perfecționării piețelor concurențiale de energie electrică, gaze naturale, petrol, uraniu, cărbune, servicii energetice; promovarea surselor regenerabile cu ajutorul certificatelor verzi, în contextul integrării regionale; pregătirea pieței de certificate albe privind utilizarea eficientă a energiei; participarea la schema comunitară de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră; liberalizarea tranzitului de energie și asigurarea accesului constant și nediscriminatoriu al participanților din piață la rețelele de transport, distribuție și la interconexiunile internaționale; dezvoltarea infrastructurii energetice; continuarea procesului de restructurare și privatizare în sectoarele energiei electrice, termice și gazelor naturale; continuarea procesului de restructurare în sectorul de extracție și utilizare a lignitului în vederea creșterii profitabilității și accesului pe piața de capital; înființarea bursei regionale de energie și

participarea în continuare a României la procesul de consolidare a piețelor energetice la nivel european.

Prin măsuri coerente de **creștere a eficienței energetice** se va obține o reducere a consumului de energie finală cu 13,5% în perioada 2008-2016 în comparație cu nivelul consumului mediu din perioada 2001-2005, în conformitate cu primul Plan Național de Acțiune în domeniul Eficienței Energetice 2007-2010. Acest obiectiv se va realiza prin măsuri legislative, reglementări, acorduri voluntare, extinderea serviciilor pentru economii de energie, instrumente financiare și de cooperare.

Pe baza unor politici naționale și a unor strategii energetice la nivel regional și local se va promova **modernizarea sistemelor de cogenerare și încălzire urbană** prin folosirea unor tehnologii de înaltă eficiență. Reabilitarea energetică a cel puțin 25% din fondul de clădiri multietajate va asigura obținerea unor importante economii de energie, reducerea emisiilor de dioxid de carbon și creșterea suportabilității facturilor energetice la nivelul consumatorilor. Se va pune în aplicare un nou sistem de asistență socială, uniform și direcționat, care să asigure cadrul necesar de coordonare între diverse autorități pentru reformarea sistemului actual de subvenții pentru energie și ajutoare pentru consumatorii vulnerabili. O atenție specială se va acorda politicii energetice rurale, urmărindu-se modernizarea sistemelor de încălzire eco-eficientă a locuințelor și de alimentare cu energie la costuri suportabile.

Prin încurajarea selectivă a investițiilor se va asigura punerea în funcțiune a unor noi capacități de producere a energiei electrice bazate pe **tehnologii curate**, cu impact major asupra reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră și a emisiilor de poluanți și asupra siguranței de funcționare a sistemului energetic național.

În ceea ce privește **sursele regenerabile de energie**, conform pachetului legislativ prezentat de Comisia Europeană la 23 ianuarie 2008, România are obligația să elaboreze și să prezinte Comisiei Europene un Plan Național de Acțiune cu precizarea obiectivelor privind ponderea consumului de energie din surse regenerabile în domeniile transporturilor, electricității, încălzirii și răcirii, precum și a măsurilor care urmează să fie adoptate în vederea atingerii acestor obiective, până la 31 martie 2010. În condițiile în care obiectivul-țintă

pe ansamblul Uniunii Europene este ca 20% din totalul consumului de energie să provină din surse regenerabile în anul 2020, noile obiective pentru România în perioada 2012-2020 se vor conforma țintelor asumate în procesul de distribuire a responsabilităților statelor membre UE. La nivelul anului 2010, ponderea resurselor regenerabile va reprezenta în România circa 11% din consumul total de resurse primare de energie, urmând să ajungă la 11,2% în 2015.

Aplicarea sistemului „certificatelor verzi” va spori ponderea energiei electrice produse din surse regenerabile la 9-10% din consumul final de energie electrică raportat la cantitatea de electricitate vândută consumatorilor, având în vedere că mecanismul centralizat de tranzacționare, Piața Certificatelor Verzi, funcționează încă din anul 2005. De asemenea, legislația în domeniu prevede că furnizorii sunt obligați să achiziționeze anual un număr de certificate verzi egal cu produsul dintre valoarea cotei obligatorii, convenite în cadrul UE prin distribuirea responsabilităților între statele membre privind promovarea energiei regenerabile, și cantitatea de energie electrică furnizată anual consumatorilor finali.

România va participa activ, în cadrul UE, la negocierile interne privind adoptarea în anul 2009 a pachetului legislativ „Schimbări climatice și energie din surse regenerabile” prezentat de Comisia Europeană la 23 ianuarie 2008. În același timp, România participă, prin intermediul UE, la negocierile internaționale sub egida ONU (Convenția-cadru și Protocolul de la Kyoto) în vederea convenirii la sfârșitul anului 2009, la Copenhaga, a unui nou acord global în domeniul schimbărilor climatice pentru stabilirea obiectivelor de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și a acțiunilor suplimentare necesare în perioada post - 2012.

Adaptarea la efectele schimbărilor climatice reprezintă un proces complex datorită faptului că gravitatea efectelor variază de la o regiune la alta, depinzând de vulnerabilitatea fizică, de gradul de dezvoltare socio-economică, de capacitatea de adaptare naturală și umană, de serviciile de sănătate și de mecanismele de supraveghere a dezastrelor. Începând cu anul 2007, s-a abordat la nivel european și problematica adaptării la efectele schimbărilor climatice prin adoptarea Cărții Verzi de către Comisia Europeană. Documentul prevede acțiuni la nivelul UE concentrate pe patru direcții:

- Integrarea adaptării în politicile sectoriale;
- Integrarea adaptării în politica externă a statelor membre UE, vizând țările vecine;
- Reducerea incertitudinilor prin dezvoltarea cercetărilor în domeniu;

- Implicarea societății, mediului de afaceri și a sectorului public în pregătirea unor strategii coordonate și cuprinzătoare în domeniul adaptării.

Sectoarele vulnerabile la efectele schimbărilor climatice în România și care necesită o analiză mai detaliată sunt: biodiversitatea, agricultura, resursele de apă, sectorul forestier, infrastructură-construcții, transport, turism, energie, industrie, sănătate.

O atenție deosebită trebuie acordată comunităților sărace care depind în mare măsură de utilizarea directă a resurselor naturale locale. Acestea dispun de mijloace reduse de subzistență și de o capacitate limitată de a face față variabilității climatice și dezastrelor naturale.

Orizont 2020. Obiectiv național: Asigurarea funcționării eficiente și în condiții de siguranță a sistemului energetic național, atingerea nivelului mediu actual al UE în privința intensității și eficienței energetice; îndeplinirea obligațiilor asumate de România în cadrul pachetului legislativ „Schimbări climatice și energie din surse regenerabile” și la nivel internațional în urma adoptării unui nou acord global în domeniu; promovarea și aplicarea unor măsuri de adaptare la efectele schimbărilor climatice și respectarea principiilor dezvoltării durabile.

În România, au fost l

r

ra

- ❖ Creșterea gradului de conștientizare privind adaptarea la efectele schimbărilor climatice. Schimbările de comportament în cadrul societăților și comunităților depind într-o mare măsură de gradul de conștientizare a problemei.

Orizont 2030. Obiectiv național: Alinierea la performanțele medii ale UE privind indicatorii energetici și de schimbări climatice; îndeplinirea angajamentelor în domeniul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră în concordanță cu acordurile internaționale și comunitare existente și implementarea unor măsuri de adaptare la efectele schimbărilor climatice.

Se va extinde utilizarea tehnologiilor curate de producere a energiei electrice și căldurii bazate pe surse de energie și centrale electrice cu emisii foarte reduse de carbon, prevăzute cu facilități pentru captarea și stocarea geologică a dioxidului de carbon.

Va continua construirea de centrale și amenajări hidrotehnice care să prelucreze 1520% din potențialul hidroenergetic amenajabil dar încă nevalorificat.

În vederea acoperirii necesarului de energie electrică pentru dezvoltarea economică și consum se vor realiza suplimentar 2 unități nucleare-electrice.

Se va continua reabilitarea termică a circa 40% din fondul existent de clădiri multietajate precum și dezvoltarea de proiecte de clădiri pasive sau cu consumuri energetice foarte reduse (15-50 kWh pe metru pătrat și an).

(2) Transport durabil

Obiectiv general SDD/UE: Asigurarea ca sistemele de transport să satisfacă nevoile economice, sociale și de mediu ale societății, reducând, în același timp, la minimum impactul lor nedorit asupra economiei, societății și mediului.

Raportul negativ dintre evoluția cererii de transport (în special rutier) și creșterea produsului intern brut (PIB), care este în prezent de 4 ori mai mare decât media UE, se estimează că se va reduce în viitor ca urmare a:

- Modificării progresive a structurii economiei prin reducerea ponderii sectoarelor care lucrează cu cantități mari de produse transportate

(industriile extractive de minereuri, siderurgia și petrochimia) și consumă multă energie și prin creșterea ponderii sectoarelor care au consumuri materiale și energetice mai reduse (serviciile, industriile prelucrătoare etc.) și valoare adăugată mare;

- Modificării structurii producției de energie electrică, ca urmare a valorificării unor surse regenerabile de energie (eoliană, solară, biomasă, geotermală, micro-hidro), a extinderii energeticii nucleare (dublată în 2008, cu perspectiva construirii altor două unități în următorii 7-9 ani) și a diminuării ponderii centralelor termoelectrice pe cărbune și păcură care necesită transportul unor cantități mari de combustibil, uneori pe distanțe mari;
- Reducerii, ca urmare a implementării programelor de impulsioneare a inovării tehnice și tehnologice și de creștere a competitivității, a consumurilor specifice de materiale și energie în toate sectoarele productive ale economiei, cu efecte asupra volumurilor transportate;
- Modificării graduale a proceselor de producție, depozitare și desfacere, cu efecte asupra ponderii cererii de transport de marfă și persoane;
- Ajustării treptate a structurii transporturilor prin diminuarea, într-o primă etapă, a ritmului de creștere a transportului rutier și reorientarea fluxurilor de mărfuri și călători spre celelalte moduri de transport în următoarele etape;
- Stabilizării cererii de transport privat și a evoluției artificiale a nevoii de mobilitate în și în afara centrelor urbane printr-o planificare urbană și spațială echilibrată și prin îmbunătățirea serviciilor publice în transportul de călători.

Orizont 2013. Obiectiv național: Promovarea unui sistem de transporturi în România care să faciliteze mișcarea în siguranță, rapidă și eficientă a persoanelor și mărfurilor la nivel național și internațional, în conformitate cu standardele europene.

Pentru mărirea **productivității resurselor consumate** se vor implementa un set de acțiuni specifice cu privire la:

- Modernizarea infrastructurilor de transport rutier, feroviar, naval și aerian, ceea ce va permite creșterea vitezelor medii de circulație și a fluidității traficului, sporirea și diversificarea ofertei de transport de

mărfuri și a calității serviciilor de transport de călători, optimizarea utilizării mijloacelor de transport în condiții de siguranță și competitivitate;

- Asigurarea unui tratament egal între sistemele de transport din punctul de vedere al finanțării modernizării, reparării și întreținerii infrastructurii și mijloacelor de transport (mai ales în ceea ce privește transportul feroviar);
- Accelerarea înnoirii parcului de vehicule prin scoaterea din exploatare a mijloacelor de transport cu uzură fizică și morală avansată și înlocuirea acestora cu mijloace moderne, corespunzătoare normelor tehnice și de exploatare ale UE și cu eficiență economică, socială și ecologică ridicată;
- Creșterea vitezei de circulație pe căile ferate la 140-160 km/oră, modernizarea parcului de material rulant și asigurarea condițiilor pentru transferul echilibrat al unei părți din transportul rutier pe cel feroviar, cu ținta de a obține o cotă de piață de 15% până în 2015 (26% pentru transportul de pasageri);
- Dezvoltarea progresivă a traficului pe căile navigabile interioare prin modernizarea și dezvoltarea infrastructurii portuare, asigurarea condițiilor de navigație a navelor de până la 2.000 tdw pe sectorul românesc al Dunării precum și a fluenței traficului fluvial pe toată lungimea coridorului Rhin-Main-Dunăre (care interesează direct opt state membre ale UE).
- Relansarea transportului maritim prin porturile românești de la Marea Neagră și de pe Dunărea maritimă, prin dezvoltarea structurii funcționale a acestora, transformarea lor în centre logistice și integrarea lor în sistemul de transport intermodal, într-un cadru echilibrat de concurență loială inter-portuară;
- Implementarea standardelor UE privind transportul intermodal sau combinat, consolidarea intermodalității prin dezvoltarea de platforme logistice în portul Constanța și porturile dunărene, de platforme multimodale cargo pe Aeroportul Internațional „Henri Coandă” București Otopeni și pe alte aeroporturi specializate în operarea de mărfuri, creșterea gradului de accesibilitate a transportului feroviar în porturi;
- Realizarea progresivă a performanțelor impuse pe piața transportului aerian privind interoperativitatea, standardele și reglementările aplicabile, cerințele de siguranță, securitate și de protecție a mediului.

Aceste măsuri vor conduce implicit la reducerea semnificativă a consumurilor de energie și a emisiilor poluante, cu efecte benefice asupra costurilor și competitivității pe ansamblul sistemului național de transport.

Orizont 2020. Obiectiv național: Atingerea nivelului mediu actual al UE în privința eficienței economice, sociale și de mediu a transporturilor și realizarea unor progrese substanțiale în dezvoltarea infrastructurii de transport.

Se va asigura finanțarea și finalizarea proiectelor pentru ramura sudică a Coridorului IV rutier și feroviar trans-european și se va încheia cea de-a doua etapă a modernizării rețelelor naționale, altele decât cele situate pe traseele TEN-T.

Se vor finaliza studiile și vor fi demarate proiectele privind modernizarea infrastructurilor situate pe Coridorul IX (rutier și feroviar) pan-european: de la frontiera cu Republica Moldova până la frontiera cu Bulgaria, cu racordare la coridoarele IV și VII (Dunărea).

Se vor demara studiile pentru rețeaua de infrastructuri situată pe coridoarele stabilite în urma acțiunii de revizuire a liniilor directoare TEN-T pentru perioada 2020-2030.

Vor fi derulate programele și acțiunile pentru modernizarea, dezvoltarea și asigurarea stării tehnice și funcționale a rețelei de transport neincluse în Programul Operațional Sectorial 2007-2013, cu finanțare asigurată.

Se va finaliza procesul de liberalizare a pieței interne de transport.

Orizont 2030. Obiectiv național: Apropierea de nivelul mediu al UE din acel an la toți parametrii de bază ai sustenabilității în activitatea de transporturi.

Este previzibil ca, progresiv, după anul 2020, să se finalizeze majoritatea proiectelor de modernizare și dezvoltare începute și în special cele ce vor fi incluse în perioada de programare 2018-2024, iar prioritățile să se concentreze pe atingerea standardelor comunitare ale serviciilor oferite pe Rețeaua Principală de Trafic Intens TEN-T, pe rețeaua modernizată și dezvoltată.

Se va extinde sistemul coordonat de gestionare a traficului și vor fi introduse sisteme noi de tarife pentru folosirea infrastructurii de către diferite grupuri de utilizatori.

(3) Producție și consum durabile

Obiectiv general SDD/UE: Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile.

Este necesară modificarea, prin politici și instrumente adecvate, în concordanță cu principiile economiei de piață și cu reglementările UE în domeniu, a mentalității consumeriste și a apetitului de a maximaliza câștigurile pe termen scurt. În acest scop se impune, în perioada imediat următoare, o analiză de profunzime a factorilor care influențează evoluțiile semnalate și stabilirea, pe această bază, a politicilor economice care să stimuleze creșterea semnificativă a productivității resurselor.

Orizont 2013. Obiectiv național: Gestionarea eco-eficientă a consumului de resurse și valorificarea maximală a acestora prin promovarea unui model de consum și producție care să permită o creștere economică sustenabilă pe termen lung și apropierea treptată de nivelul mediu de performanță al țărilor UE.

Din acest punct de vedere, cel mai eficient segment al economiei este **sectorul serviciilor**. Dezvoltarea, specializarea și creșterea calității serviciilor nu reprezintă un scop în sine ci un instrument specific al economiilor moderne pentru creșterea eficienței și competitivității în toate celelalte sectoare economice și sociale. Contribuția adusă de serviciile de cercetare-dezvoltare-inovare, informatică, transport și comunicații, formarea și perfecționarea continuă a forței de muncă, intermediari financiare etc., departe de a inhiba dezvoltarea sectoarelor direct productive (industrie, construcții, agricultură, silvicultură, pescuit și piscicultură), le pune în valoare potențialul de modernizare și de eficientizare a folosirii resurselor.

Principalii factori care vor influența evoluția diferitelor sectoare industriale pe termen mediu sunt:

- ✓ Menținerea și dezvoltarea unui mediu de afaceri atractiv, menit să sporească fluxul investițional, să stimuleze modernizarea tehnologică și înnoirea permanentă a proceselor și produselor;

- ✓ Considerarea impactului produselor asupra mediului pe parcursul întregului ciclu de viață al acestora (de la proiectare, fabricare, asamblare, marketing, distribuție, vânzare și folosire până la reciclare și eliminare);
- ✓ Susținerea activităților de cercetare, dezvoltare și inovare în strânsă legătură cu necesitățile reale ale industriei și cu cerințele pieței pentru a obține avantaje competitive și a reduce decalajele tehnologice și de productivitate față de țările mai avansate din UE;
- ✓ Promovarea tehnologiilor digitale în toate etapele, de la proiectare la producție și marketing, inclusiv în gestionarea întreprinderilor;
- ✓ Dezvoltarea pieței concurențiale în condițiile regulilor pieței unice și evitarea practicilor anticoncurențiale și a concentrărilor economice;
- ✓ Perfecționarea asistenței sectoriale concomitent cu modernizarea rolului autorităților publice în elaborarea și implementarea politicilor industriale și în gestionarea proceselor de restructurare și dezvoltare, în conformitate cu practica UE;
- ✓ Încurajarea investițiilor directe ca sursă de capital, *know-how*, tehnologie și abilități de management;
- ✓ Susținerea în continuare a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) din sectoarele industriei prelucrătoare pentru realizarea de produse calitativ superioare și cu costuri reduse, conform cerințelor pieței.

În domeniul **agriculturii și producției alimentare** se va pune accentul pe asigurarea securității alimentare și siguranței alimentelor. Agricultură va avea în continuare un rol important pentru asigurarea veniturilor unei părți semnificative din populația activă, prin propria angajare, în timp ce diversificarea activităților în zonele rurale va necesita măsuri complexe, eșalonate în timp. În acest scop, se va aplica o politică rațională coerentă pentru dezvoltarea sustenabilă a agriculturii, a sectoarelor de procesare a materiilor prime agricole și încurajarea creșterii cantitative și calitative a producției de alimente și a consumului alimentar în condiții de sustenabilitate.

Orizont 2020. Obiectiv național: Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și

crearea de valoare adăugată și apropierea de indicii medii de performanță ai UE privind sustenabilitatea consumului și producției.

Ținta principală este accelerarea dezvoltării în ansamblu a sectorului de servicii și a contribuției acestuia la creșterea produsului intern brut astfel încât să se atingă o pondere de circa 60%. Se vor generaliza practicile UE de aplicare a criteriilor de performanță ecologică, economică și socială în achizițiile publice (achiziții publice durabile), de dezvoltare și implementare a tehnologiilor eco-eficiente și de conștientizare a publicului larg asupra virtuților și avantajelor directe ale unui model sustenabil de producție și consum.

Orizont 2030. Obiectiv național: Apropierea de nivelul mediu realizat la acea dată de țările membre UE din punctul de vedere al producției și consumului durabile.

(4) Conservarea și gestionarea resurselor naturale

Obiectiv general SDD/UE: Îmbunătățirea gestionării resurselor naturale și evitarea exploatării lor excesive, recunoașterea valorii serviciilor furnizate de ecosisteme.

Strategiile succesive de dezvoltare durabilă ale Uniunii Europene (2001 și 2006) tind să pună accentul, într-o măsură crescândă, pe conservarea și valorificarea prudentă a capitalului natural.

Orizont 2013. Obiectiv național: Reducerea decalajului existent față de alte state membre ale UE cu privire la infrastructura de mediu, atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ, prin dezvoltarea unor servicii publice eficiente în domeniu, conforme conceptului de dezvoltare durabilă și cu respectarea principiului «poluatorul plătește».

Pe ansamblu, strategiile și programele naționale referitoare la mediu corespund orientărilor Strategiei pentru Dezvoltare Durabilă a UE reînnoite (2006) și vizează realizarea următoarelor **obiective specifice:**

(a) Îmbunătățirea calității și accesului la infrastructura de **apă și apă uzată** prin asigurarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în majoritatea zonelor urbane până în 2015 și stabilirea structurilor regionale eficiente pentru managementul serviciilor de apă/apă uzată.

(b) Dezvoltarea sistemelor de **management integrat al deșeurilor** prin îmbunătățirea gestionării deșeurilor și reducerea numărului de zone poluate istoric în minimum 30 de județe până în 2015.

(c) Reducerea impactului negativ asupra mediului **și diminuarea schimbărilor climatice** cauzate de sistemele de încălzire urbană **în cele mai poluate localități până în 2015.**

(d) Conservarea biodiversității și a patrimoniului natural prin sprijinirea managementului ariilor protejate, inclusiv prin implementarea rețelei **Natura 2000**. Obiectivul principal în perioada de referință este implementarea unor sisteme adecvate de management pentru protecția naturii în vederea conservării diversității biologice, a habitatelor naturale, a speciilor de floră și faună sălbatică.

(e) Reducerea riscului de producere a **dezastrelor naturale** cu efect asupra populației prin implementarea măsurilor preventive în cele mai vulnerabile zone.

Obiectivele principale vizează instituirea unui management durabil al inundațiilor în zonele cele mai expuse la risc și protejarea și reabilitarea litoralului Mării Negre.

Tintele propuse la nivelul anului 2015 includ pregătirea și începerea punerii în aplicare a unui număr de 10 proiecte majore de protecție împotriva inundațiilor de care să beneficieze circa 1,5 milioane locuitori din zonele de risc și reducerea riscului de incidență a inundațiilor în zonele de intervenție cu 30%.

Orizont 2020. Obiectiv național: Atingerea nivelului mediu actual al țărilor UE la parametrii principali privind gestionarea responsabilă a resurselor naturale.

Pe domeniul gospodăririi **apelor și apelor uzate**, conform obiectivelor asumate prin Tratatul de Aderare la Uniunea Europeană, localitățile cu peste 2.000 locuitori vor avea asigurată aprovizionarea cu apă potabilă de calitate și acces la canalizare precum și dotarea cu stații de epurare a apelor uzate în

proporție de 100% încă din anul 2018. Se va continua procesul de îmbunătățire a serviciilor de apă, canalizare și tratarea apelor uzate în localitățile rurale mai mici. În anul 2021 vor fi revizuite planurile de management și amenajare a bazinelor și spațiilor hidrografice. Planul de management al riscului de inundații va fi definitivat și publicat până în decembrie 2015, iar în 2018 se va face o evaluare preliminară, introducându-se ajustările necesare. Hărțile de hazard și hărțile de risc la inundații vor fi revizuite până în decembrie 2019 și actualizate, ulterior, la fiecare 6 ani. Pe baza analizei rezultatelor obținute până în 2013, vor fi reevaluate domeniile de intervenție, prioritățile de acțiune și necesarul de finanțare pentru perioada următoare.

În privința **managementului integrat al deșeurilor**, se va trece treptat de la depozitarea deșeurilor, la colectarea selectivă și valorificarea într-o proporție mai mare a deșeurilor reciclabile, inclusiv prin transformarea deșeurilor organice în compost, și utilizarea exclusivă, pentru mediul urban, a depozitelor ecologice. În mediul rural, va crește gradul de implementare a sistemelor de management integrat al deșeurilor.

La capitolul **îmbunătățirea calității aerului**, se va continua reabilitarea sistemelor centrale de încălzire, ajungându-se la încadrarea emisiilor de SO₂, NO_x și pulberi în limitele prescrise de Directivele UE.

Orizont 2030. Obiectiv național: Apropierea semnificativă de performanțele de mediu ale celorlalte state membre UE din acel an.

România se va alinia, în linii generale, la cerințele și standardele UE privind gestionarea **apei și apelor uzate**, în conformitate cu proiecțiile preliminare ale Planului de management al bazinelor hidrografice. Se prevede atingerea obiectivelor de mediu pentru toate corpurile de apă din România.

Vor fi reanalizate prioritățile de acțiune în domeniul gestionării deșeurilor, îmbunătățirii calității aerului, conservării biodiversității și patrimoniului natural, precum și **prevenirii dezastrelor naturale** pe baza rezultatelor obținute în perioada anterioară de referință, și se vor stabili noi obiective în conformitate cu politicile UE și tendințele predominante pe plan mondial.

(5) Sănătatea publică

Obiectiv general SDD/UE: Promovarea unor servicii medicale de calitate în condiții de egalitate și îmbunătățirea protecției împotriva amenințărilor la adresa sănătății.

Sănătatea publică a devenit în mod oficial un domeniu care intră în competența Uniunii Europene, în condițiile respectării principiului subsidiarității, odată cu adoptarea Tratatului de la Maastricht (1992), iar prin Tratatul de la Amsterdam (1997) s-a stipulat că toate politicile în alte domenii-cheie ale activității comunitare trebuie să țină cont de cerințele de protecție a sănătății umane. Regulamentele, directivele și deciziile adoptate de-a lungul timpului în cadrul Uniunii Europene fac parte din acquis-ul comunitar și sunt obligatorii pentru statele membre. Resursele alocate domeniului sănătății și sistemelor de sănătate în statele din nucleul central al Uniunii Europene se ridică la circa 8,5% din PIB, reprezentând în medie, cu variații de la țară la țară, 1.600 euro pe cap de locuitor.

Orizont 2013. Obiectiv național: Îmbunătățirea structurii sistemului de sănătate, a calității actului medical și a îngrijirilor furnizate în cadrul serviciilor de sănătate; ameliorarea stării de sănătate a populației și creșterea performanței sistemului de sănătate.

Principalele **direcții de activitate** stipulate pe termen scurt sunt:

(a) Creșterea accesibilității la serviciile medicale:

(I) Implementarea de programe naționale de sănătate care să răspundă problemelor de sănătate publică prioritare și nevoilor grupurilor vulnerabile prin:

- ❖ Dezvoltarea capacității de reacție rapidă la amenințările la adresa sănătății prin eficientizarea structurii existente de supraveghere și răspuns în privința bolilor transmisibile, cu o capacitate de notificare și verificare imediată, 24 ore pe zi, în tot cursul anului;
- ❖ Reducerea impactului asupra sănătății publice a bolilor transmisibile cu impact major (HIV, tuberculoză, infecții cu transmitere sexuală, infecții

nosocomiale) precum și a bolilor cronice; focalizarea acțiunilor preventive și de asigurare de servicii de bază către populațiile aflate în situație de risc crescut; stabilirea unor pachetele minime de îngrijiri medicale asigurate pentru grupurile vulnerabile; introducerea unor sisteme de raportare standardizată și de evaluare periodică pe baza unor indicatori specifici;

- ❖ Promovarea unor intervenții asupra determinantilor stării de sănătate prin ierarhizarea factorilor de risc pe diferite grupuri de populație; instituirea unor programe de educație pentru sănătate și de informare asupra riscurilor, inclusiv în privința sedentarismului, nutriției, consumului de tutun, alcool și droguri psihotrope, nivelului de sanitație și igienă în locuințe, siguranței alimentare; evaluarea eficacității campaniilor de conștientizare și ajustarea lor în vederea creșterii impactului pe termen lung;
- ❖ Deplasarea accentului către serviciile preventive de sănătate;

(II) Dezvoltarea și **modernizarea infrastructurii** furnizorilor de servicii medicale și dotarea acestora cu aparatură, echipamente și mijloace de transport specifice prin construirea a 28 spitale de urgență noi (8 regionale universitare și 20 județene), reabilitarea a 15 spitale județene de urgență; realizarea dotării cu aparatura și echipamente medicale, inclusiv cu mijloace de transport specifice, prin licitații publice deschise.

(III) Dezvoltarea resurselor umane prin identificarea unor facilități pentru atragerea personalului medical în zone izolate, defavorizate economic; deplasarea în asemenea zone a unor echipe medicale mobile pentru evaluarea stării de sănătate a populației și a riscurilor specifice, precum și pentru desfășurarea de activități de educație pentru sănătate; extinderea rețelei de asistență medicală comunitară integrată; definirea rolului asistenților medicali comunitari și formarea profesională a acestora (angajarea a 500 persoane pe an dintre care 50 de etnie romă); producerea de materiale informative și educaționale specifice; implementarea unui sistem de indicatori pentru evaluarea performanței.

(IV) Stabilirea listei de **medicamente esențiale** pentru sănătatea populației care să fie acoperite total sau parțial prin sistemul de asigurări sociale de sănătate.

(b) Creșterea calității serviciilor medicale:

- Asigurarea continuității actului medical prin creșterea ponderii îngrijirilor la domiciliu, asistenței medicale primare și serviciilor de specialitate acordate în ambulator.
- Realizarea compatibilității cu sistemele de sănătate din celelalte țări membre ale UE prin adoptarea de standarde pentru produse și tehnologii medicale, formarea profesională și crearea unor rețele de informare; introducerea și utilizarea conceptelor de medicină bazată pe dovezi și evaluare a tehnologiilor medicale;
- Creșterea competențelor profesionale ale personalului medical, în special a medicilor, prin îmbunătățirea pregătirii profesionale de bază; introducerea unor criterii mai severe pentru obținerea licenței de medic și pentru formarea profesională a asistenților medicali și a infirmierelor; re-evaluarea specialităților și atestatelor conform standardelor de bază practicate în UE;
- Introducerea unor practici medicale unitare bazate pe ghiduri de practică și protocoale clinice.
- Evaluarea spitalelor în perspectiva obținerii acreditării prin: constituirea unei Comisii Naționale de Acreditare a Spitalelor (CNAS); precizarea competențelor pe tipuri de spitale;

(C) Îmbunătățirea finanțării sistemului de sănătate prin creșterea transparenței în utilizarea fondurilor; informatizarea sistemului în scopul evidențierii costurilor reale ale serviciilor medicale; întărirea capacității de evaluare, audit statutar și control financiar; întărirea disciplinei financiare; dezvoltarea de parteneriate pentru furnizarea de servicii medicale și nemedicale, externalizarea unor servicii; reprofilarea unor unități neperformante; încurajarea cooperării și parteneriatelor cu sectorul privat, organizațiile neguvernamentale și societatea civilă; înființarea de secții private în spitale publice; cultivarea unui mediu concurențial real între furnizorii de servicii de sănătate.

(D) Descentralizarea sistemului sanitar prin transferul de competențe, atribuții și responsabilități către administrația publică locală; preluarea de către autoritățile locale a activităților de promovare și educație pentru sănătate, a competențelor legate de recrutarea, formarea și evaluarea activității mediatorilor sanitari și asistenților comunitari precum și a celor legate de asistența medicală, inclusiv de medicina dentară, în unitățile de învățământ; realizarea, într-o primă etapă, a transferului spitalelor orășenești, comunale și a centrelor de sănătate, iar în a doua etapă a spitalelor municipale în administrarea efectivă a autorităților și comunităților locale; evaluarea intermediară la șase luni și finală după un an a rezultatelor obținute în fiecare etapă și operarea corecturilor necesare.

(e) Reorganizarea instituțională a Ministerului Sănătății Publice, a structurilor din subordinea sau coordonarea sa.

Este, de asemenea, necesară implicarea activă a serviciilor de sănătate publică în acțiunile menite să ducă la realizarea unei calități a mediului în care nivelul contaminanților produși de om să nu aibă un impact semnificativ și să nu reprezinte un risc pentru sănătatea umană. Aceasta presupune:

- Identificarea riscului pe care îl prezintă pentru sănătatea umană diferitele categorii de contaminanți; substanțele periculoase trebuie să devină obiectul unor proceduri specifice de management al riscului înainte ca acestea să fie utilizate;
- Identificarea și evaluarea traseelor pe care contaminanții ajung în organismul uman și stabilirea celui mai eficient mod de acțiune pentru a diminua nivelul de expunere sau, cel puțin, aducerea acestui nivel la valori acceptabile;
- Fixarea anumitor priorități mediu-sănătate la stabilirea politicilor specifice prin care se urmărește eliminarea contaminanților sau utilizarea substanțelor nepericuloase în produse și în procesele de producție.

Orizont 2020. Obiectiv național: Atingerea unor parametri apropiați de nivelul mediu actual al stării de sănătate a populației și al calității serviciilor medicale din celelalte state membre ale UE; integrarea aspectelor de sănătate și demografice în toate politicile publice ale României.

Prin implementarea principalelor programe de sănătate, se prevede continuarea trendului descrescător în privința mortalității și morbidității infantile și materne, incidenței îmbolnăvirilor și mortalității prin boli

transmisibile și prin cancer (scădere cu 50%). În acest scop, se va trece la al doilea val de servicii organizate la nivel populațional pentru prevenția secundară (*screening*) în privința cancerului de col uterin, a incidenței și mortalității prin cancer de sân și de colon.

Va continua creșterea procesului de acoperire a populației cu servicii de bază cum ar fi asistența de urgență, creșterea cu 50% a accesului la servicii de asistență medico- sanitară (îngrijiri pe termen lung) a populației de vârstă a treia, creșterea acoperirii cu servicii paliative la 60% din necesar și cu servicii de asistență de psihiatrie comunitară la 70% din necesar.

Orizont 2030. Obiectiv național: Alinierea deplină la nivelul mediu de performanță, inclusiv sub aspectul finanțării serviciilor de sănătate, al celorlalte state membre ale UE.

România se va alinia, în linii generale, la cerințele și standardele UE privind accesul la serviciile de bază privind asistența de urgență, asistența medicală primară, controlul cancerului, asigurarea cu servicii de sănătate mintală la nivelul comunității.

(6) Incluziunea socială, demografia și migrația

Obiectiv general SDD/UE: Crearea unei societăți bazate pe incluziunea socială prin luarea în considerare a solidarității între generații și în interiorul lor și asigurarea creșterii calității vieții cetățenilor ca o condiție a bunăstării individuale durabile.

Activitățile Uniunii Europene în domeniul protecției și incluziunii sociale sunt reglementate prin deciziile Consiliului European din martie 2006 care stabilesc noi obiective și modalități de acțiune și încurajează cooperarea dintre statele membre potrivit metodei deschise de coordonare. Comunicarea Comisiei Europene privind Serviciile Sociale de Interes General statuează reperele principale ale responsabilităților agențiilor guvernamentale și organismelor de suport în acest domeniu. Statelor membre le revin, de asemenea, îndatoriri precise în baza Pactului European pentru Tineret și a Pactului European pentru Egalitatea de Gen.

Orizont 2013. Obiectiv național: Crearea unui cadru legislativ, instituțional și participativ modern pentru reducerea riscurilor de sărăcie și excluziune socială, promovarea coeziunii sociale, egalității de șanse și diversității culturale, precum și pentru gestionarea responsabilă a fenomenelor demografice și migrației.

Principalele **domenii de intervenție** prevăzute sunt:

(I)Dezvoltarea economiei sociale prin implicarea activă a tuturor actorilor relevanți (instituții publice, asociații patronale sau profesionale, sindicate etc.) și încurajarea cu precădere a acțiunii sociale a organizațiilor neguvernamentale și altor formațiuni ale societății civile (cooperative sociale, asociații de ajutor reciproc, fundații și asociații de caritate și voluntariat).

(II) Îmbunătățirea accesului și participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii prin măsuri suplimentare celor prevăzute pentru ansamblul populației, favorizând o abordare focalizată și personalizată, inclusiv acțiuni de sensibilizare și conștientizare publică privind problematica populației de etnie romă.

(III)Promovarea egalității de șanse pe piața muncii prin facilitarea accesului femeilor în zone economice rezervate tradițional bărbaților, la poziții de conducere sau în politică, combaterea stereotipurilor de gen, traficului de ființe umane, violenței domestice, discriminării sau hărțuirii sexuale la locul de muncă, crearea unei piețe a muncii incluzive, furnizarea de programe speciale pentru femei (munca la domiciliu, timpul flexibil de muncă etc.), inclusiv recalificarea pentru alte ocupații a persoanelor angajate în industrii care prezintă risc de delocalizare (textile, confecții).

(IV)Inițiative transnaționale pentru o piață incluzivă a muncii prin extinderea ariei de colaborare cu celelalte țări membre ale UE, schimb de experiență și informații privind legislația primară și secundară, procedurile de lucru, metodologiile de evaluare a performanței în domeniul protecției și incluziunii sociale, adaptarea formării profesionale la noile tehnologii. Întrucât România are unul dintre cele mai mari segmente de populație de etnie romă din țările UE, apare necesară inițierea și promovarea consecventă a unor acțiuni concrete, inclusiv prin adoptarea unor măsuri legislative și practici uniforme, la nivelul întregii Uniuni Europene, privind problematica specifică a acestei etnii.

În perioada imediat următoare se vor realiza următoarele **acțiuni**:

- Elaborarea și adoptarea unui pachet legislativ coerent privind combaterea sărăciei, prevenirea excluziunii sociale și implementarea conceptului de economie socială, inclusiv Legea de înființare a Observatorului Social și a unui centru de documentare în domeniul incluziunii sociale, Legea unică a prestațiilor sociale și operaționalizarea Agenției Naționale pentru Prestații Sociale;
- Reanalizarea cuantumului prestațiilor sociale și a sistemului de alocații familiale având ca scop, printre altele, reconcilierea vieții de familie cu cea profesională;
- Asigurarea unui sistem unic de acreditare, autorizare și licențiere a furnizorilor de servicii în domeniul asistenței sociale și a unor criterii unice pentru serviciile din domeniul protecției copilului, persoanelor vârstnice sau cu dizabilități, victimelor violenței în familie și altor categorii defavorizate;
- Promovarea de programe speciale pentru creșterea calității vieții persoanelor în vârstă, cu implicarea mai accentuată a autorităților publice locale și organizațiilor civice în acordarea serviciilor socio-medicale și de îngrijire ambulatorii și la domiciliu; dezvoltarea și modernizarea serviciilor de rezidență;
- Inițierea și dezvoltarea unor servicii alternative pentru îngrijirea copiilor (creșe, centre de zi, grădinițe) și a unor programe speciale pentru copiii cu dizabilități, realizarea unor campanii de conștientizare privind drepturile copiilor;
- Modernizarea și dotarea infrastructurii serviciilor socio-medicale, cu precădere a celor de urgență (centre sociale, servicii rezidențiale, centre multifuncționale);
- Susținerea sectorului neguvernamental în vederea dezvoltării de servicii sociale prin reglementarea unui cadru unic de finanțare și stabilirea procedurilor de sprijinire a asociațiilor și fundațiilor care desfășoară activități de asistență socială;
- Consolidarea capacității instituționale și administrative a autorităților centrale și locale și a interacțiunii acestora cu fundațiile caritabile și asociațiile de asistență pe bază de voluntariat.
- Promovarea unor inițiative românești proprii în cadrul instituțiilor UE în domeniul incluziunii sociale, inclusiv adoptarea unor reglementări

unitare la nivelul întregii Uniuni Europene privind problematica specifică a comunităților rome.

Orizont 2020. Obiectiv național: Promovarea consecventă, în noul cadru legislativ și instituțional, a normelor și standardelor UE cu privire la incluziunea socială, egalitatea de șanse și sprijinirea activă a grupurilor defavorizate; punerea în aplicare, pe etape, a Strategiei Naționale pe termen lung privind populația și fenomenele migrației.

Orizont 2030. Obiectiv național: Aproximarea semnificativă de nivelul mediu al celorlalte state membre ale UE în privința coeziunii sociale și calității serviciilor sociale.

(7) Sărăcia globală și sfidările dezvoltării durabile

Obiectiv general SDD/UE: Promovarea activă a dezvoltării durabile la nivel global și asigurarea punerii de acord a politicilor interne și externe ale Uniunii Europene cu principiile dezvoltării durabile și angajamentele sale în această privință.

Orizont 2013. Obiectiv național: Implementarea instrumentelor legislative și instituționale aferente statutului României de țară donatoare de asistență pentru dezvoltare, conform obligațiilor de stat membru al UE; stabilirea priorităților și modalităților de acțiune, și alocarea în acest scop a circa 0,25% din venitul național brut (VNB) în 2013 și 0,33% în 2015, cu ținta intermediară de 0,17% din VNB în 2010.

Orizont 2020. Obiectiv național: Conturarea domeniilor specifice de aplicare a expertizei și resurselor disponibile în România în slujba asistenței pentru dezvoltare, și alocarea în acest scop a circa 0,50% din venitul național brut.

Orizont 2030. Obiectiv național: Alinierea completă a României la politicile Uniunii Europene în domeniul cooperării pentru dezvoltare, inclusiv

din punctul de vedere al alocărilor bugetare ca procent din venitul național brut.

Teme interși trans-sectoriale

Educație și formare profesională

Orizont 2013. Obiectiv național: Dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității prin corelarea educației și învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii și asigurarea oportunității sporite pentru participarea viitoare pe o piață a muncii modernă, flexibilă și incluzivă.

Orizont 2020. Obiectiv național: Atingerea nivelului mediu de performanță al UE în domeniul educației și formării profesionale, cu excepția serviciilor în mediul rural și pentru grupurile dezavantajate, unde țintele sunt cele ale UE pentru 2010.

Orizont 2030. Obiectiv național: Situarea sistemului de învățământ și formare profesională din România la nivelul performanțelor superioare din UE; apropierea semnificativă de nivelul mediu al UE în privința serviciilor educaționale oferite în mediul rural și pentru persoanele provenite din medii dezavantajate sau cu dizabilități.

Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, inovarea

Orizont 2013. Obiectiv național general: Atingerea mediei UE la indicatorii de bază ce descriu structura și performanța sistemului de cercetare, dezvoltare și inovare.

Orizont 2020. Obiectiv general: Încadrarea cercetării românești în fluxul principal al evoluțiilor științifice și tehnologice din UE; generalizarea activităților inovative; apariția unor centre de excelență cu impact internațional.

Orizont 2030. Obiectiv general: Statornicirea principalelor elemente ale societății și economiei bazate pe cunoaștere; contribuții esențiale ale cercetării românești la realizarea obiectivelor complexe ale dezvoltării durabile.

Instrumente financiare și economice

Sursele de finanțare posibile pentru realizarea obiectivelor Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă, conform Planului Național de Dezvoltare, Programelor Operaționale și planurilor de acțiune specifice aprobate sunt:

- Contribuția UE prin instrumentele structurale (Fondul European pentru Dezvoltare Regională, Fondul Social European, Fondul de Coeziune) pentru obiectivul „Convergență” și obiectivul „Cooperare teritorială Europeană” și cofinanțarea națională publică (buget de stat, bugete locale, credite externe, alte surse publice) și privată aferentă.
- Fondurile de tip structural ale UE (Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, Fondul European de Pescuit) și cofinanțarea națională aferentă din surse publice și private.
- Fonduri alocate de la bugetul de stat și bugetele locale destinate programelor de investiții pentru dezvoltare, având obiective similare celor cofinanțate din fondurile comunitare sus-menționate.
- Credite externe pentru investiții din partea instituțiilor financiare internaționale (Banca Europeană de Investiții - BEI, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare - BERD, Banca Mondială etc) precum și din alte surse (fonduri suverane, fonduri private cu profil investițional etc) pentru susținerea unor proiecte naționale congruente cu obiectivele Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă și a Strategiei UE în materie.

În etapa în care România este obligată să adopte standardele europene, comuna Hilișeu-Horia are nevoie de un plan de dezvoltare care să vizeze toate domeniile și în care să se regăsească interesele tuturor membrilor comunității, un plan care să canalizeze toate resursele către acțiuni integrate ce urmăresc progresul social, protejarea mediului, utilizarea eficientă a

resurselor umane și naturale în vederea atingerii unui nivel ridicat și sigur de creștere economică și ocupare a forței de muncă.

Motivația acestei Strategii este aceea de a furniza cadrul de dezvoltare și luare a deciziilor locale, să propună schimbări acolo unde sunt fezabile, să descrie liniile generale de dezvoltare și implicarea celor ce iau decizii în aceste procese.

Elaborarea strategiei de dezvoltare socio-economică a comunei Hilișeu-Horia s-a axat pe următoarele acțiuni:

- 1) Chestionarea populației privind problemele necesare a fi rezolvate în comuna Hilișeu-Horia, de unde au reieșit domeniile prioritare: econ

- Îmbunătățirea serviciilor (medicale, sociale, culturale) și a accesului la acestea
- Extinderea și modernizarea infrastructurii

Strategia se concentrează pe provocările și oportunitățile de dezvoltare caracteristice și existente la nivel local, urmărind totodată eliminarea barierelor cu privire la progresul economic și social.

Elementele constitutive ale strategiei urmăresc obținerea unei dezvoltări echilibrate a comunei Hilișeu-Horia și șansa la oportunități egale pentru locuitorii acestuia.

Strategia de Dezvoltare a comunei Hilișeu-Horia constituie carta de dezvoltare pe baza potențialului local și a valorificării strategice a acestuia în scopul dezvoltării unei comunități prospere.

Documentul structurează liniile directoare strategice ale dezvoltării comunei Hilișeu-Horia pe termen scurt, mediu și lung, potrivit problemelor identificate și a potențialului local activ și/sau latent, având în vedere unicitatea zonei, rolul pe care îl exercită în prezent, oportunitățile de dezvoltare în viitor.

Strategia este o utilitate într-o perioadă de mari schimbări în viața social – economică a țării. Nevoia de dezvoltare va pune presiune asupra resurselor existente însă cu sprijinul Fondurilor Uniunii Europene vor exista oportunități pentru îmbunătățirea infrastructurii, mediului, transporturilor, turismului.

Strategia de dezvoltare a comunei Hilișeu-Horia a fost elaborată folosindu-se date puse la dispoziție de primăria Hilișeu-Horia, cum ar fi PUG-ul comunei Hilișeu-Horia, strategia de dezvoltare socio-economică anterioară a comunei Hilișeu-Horia, alte documente ale primăriei, date furnizate de Direcția Județeană de Statistică, date furnizate de alte entități administrative și culturale de la nivel județean și național, etc.

2. Profilul comunei Hilișeu-Horia

2.1. Prezentare generală a comunei Hilișeu-Horia

Județul Botoșani este situat în extremitatea nord estică a țării, pe paralela 48 latitudine nordică și meridianul 16 E și se învecinează la sud cu județul Iași, la vest cu județul Suceava, iar la nord cu Ucraina și Republica Moldova.

Comuna Hilișeu-Horia se situează în partea vestică a județului, într-o regiune de dealuri și văi, la o distanță de 10km de municipiul Dorohoi, la o distanță de cca 45 km de municipiul Botoșani, reședința județului și la cca 55km de municipiul Suceava, reședința județului vecin. La nord se învecinează cu Comuna Pomârla, la nord-est cu comuna Ibănești, la est cu comuna George Enescu, la sud-est cu municipiul Dorohoi, la sud cu comuna Șendriceni, la sud-vest cu comuna Cândești, și la vest cu comuna Dersca; Comuna este traversată de drumul comunal DC 78.

Comuna Hilișeu-Horia este formată din trei sate: Hilișeu-Horia, Hilișeu-Cloșca, Hilișeu Crișan, Iezer și Corjăuți. Suprafața administrativă a comunei Hilișeu-Horia este de 5969ha având o pondere de aprox. 2 % din suprafața totală a județului Botoșani.

Comuna Hilișeu-Horia se situează printre comunele cu o dezvoltare medie din punct de vedere socio-economic datorită faptului că, pe lângă agricultură care constituie ramura de bază a economiei locale, coexistă cu bune rezultate și alte sectoare: activitățile comerciale, trei mori de porumb, presă de ulei, prestări servicii – croitorie, frizerie, tâmplărie, prelucrarea lemnului, etc. Totuși se poate aprecia că Hilișeu-Horia are un profil socio-economic preponderent agrar (cultura plantelor - grâu, porumb, legume, sfeclă de zahăr și furajeră, floarea soarelui, plante furajere, creșterea animalelor - bovine, porcine, ovine, păsări).

2.2. Așezarea geografică

Comuna Hilișeu-Horia se situează în partea vestică a județului, într-o regiune de dealuri și văi, la o distanță de cca 45 km de municipiul Botoșani, reședința județului și la cca 55 de km de municipiul Suceava, reședința județului vecin. La nord se învecinează cu Comuna Pomârla, la nord-est cu comuna Ibănești, la est cu comuna George Enescu, la sud-est cu municipiul Dorohoi, la sud cu comuna Șendriceni, la sud-vest cu comuna Cândești, și la vest cu comuna Dersca;

2.3. Suprafață și relief

Comuna Hilișeu-Horia - este situată în partea de nord vest a județului. Teritoriul comunei se găsește în depresiunea Jijiei Superioare. Comuna Hilișeu-Horia este situată din punct de vedere geologic pe Platforma Moldovenească. Aceasta reprezintă o parte componentă a Platformei Est – Europene. Din punct de vedere geomorfologic, teritoriul comunei este situat în Podișul Moldovei, la contactul dintre Câmpia Moldovei și Podișul Sucevei. Formele de relief au aspect de platouri cu lățimi mari, pantele dealurilor respective au înclinări cuprinse între 8–35% în general, dar sunt și suprafețe izolate care au pante până la 50% și sunt supuse procesului de eroziune. Substratul geologic este constituit din depozite argilo–nisipoase și argilo–marnoase, ce aparțin ca vârstă sarmațianului inferior. În șesuri și pe terase se întâlnesc depozite aluviale de vârstă cuaternară. Relieful general îl formează interfluviile sub formă de platouri și culmi colinare fragmentate de o serie de văi dintre care cea mai importantă este valea Jijiei. Aceste fenomene în diferite stadii de evoluție de la ogașe până la torenți–brăzdează mai ales versanții cu orientare nordică și vestică. Șesurile însoțesc în special pâraiele, sunt înguste, cuprind lățimi de 150–500m și au pante de înclinație de circa 2%. Intravilanele localităților din comuna Hilișeu-Horia sunt afectate de fenomene de risc natural.

2.4. Clima

Teritoriul comunei Hilișeu-Horia se afla situat într-o zonă cu climă temperat continentală, datorat influenței directe a maselor de aer continental de origine estică, care, în general iarna sunt uscate și reci iar vara sunt calde, uneori foarte uscate.

Comuna este situată în zona de contact a două unități geomorfologice și fizico-geografice cu trăsături climatice comune acestor teritorii, dar și unele caracteristici proprii. Caracteristicile proprii sunt determinate de așezarea geografică, de configurația și orientarea formelor de relief, de diferențele de altitudine și mai ales de dinamica generală regională și locală a atmosferei ce favorizează producerea vântului în jumătatea vestică a comunei. Aceste condiții imprimă climei o nuanță răcoroasă, cu ierni prelungite și uneori cu deficit de precipitații. Modificarea factorilor climatogeni în ansamblul lor și asociația lor în timp determină modul de variație a elementelor climei,

temperatura, precipitațiile și vântul. Temperatura medie anuală este de 8,6° C, cea mai scăzută atingând valoarea de 6,8°C cu variații între 3-4,5°C în cursul lunii ianuarie. În perioada caldă a anului, media temperaturilor este de 19-21°C cu valori maxime de 39°C. Primul îngheț are loc în prima decadă a lunii octombrie, iar ultimul îngheț în a doua decadă a lunii aprilie. Precipitațiile medii anuale sunt cuprinse între 450 – 500mm (la Dorohoi 452mm, la Vârfu Câmpului 488mm). Adâncimea de îngheț conform prevederilor STAS 6054/77 a teritoriului administrativ Hilișeu-Horia este de 1,10m de la suprafața terenului.

2.5. Geologie

Comuna Hilișeu-Horia aparține, din punct de vedere structural, Platformei Moldovenești, iar din punct de vedere geomorfologic zona se încadrează în unitatea Podișul Moldovei, subunitatea Podișul Sucevei ce aparțin perioadei volhinieni și basarabiene.

În șesul Jijiei se întâlnesc soluri tinere, aluviale și coluviale, iar local mici petice de sărături. Cele mai des întâlnite în zonă sunt următoarele tipuri:

- podzolite, de culoare cenușie și brună, situate pe terasa înaltă paralelă cu albia râului Jijia, suprapuse peste formațiuni aluvionare vechi sarmatice, având la mare adâncime prundișuri și nisipuri, străpunse de straturi impermeabile, soluri de tip A – B – C, ce conțin o cantitate mai redusă de humus, dar cu formațiuni argiloase și care necesită o mare cantitate de îngrășăminte;
- soluri aluvionare – nisipoase, suprapuse peste argile aluvionare, mereu în modificare ca urmare a deselor revărsări ale Jijiei, soluri localizate în stânga acestui râu și în imediata apropiere a albiei sale minore;
- hidromorfe, lăcoviști și sărăturoase de tip A g și A G, localizate în văile cursurilor de apă.

2.6. Repere istorice

Comuna s-a întemeiat la sfârșitul secolului al-XV-lea, pe un teren cu diverse forme de relief, în care predomina dealurile acoperite cu păduri care închid cuprinsul comunei ca un zid ce odinioară stăvilea apele provenite din precipitațiile atmosferice și revărsarea râului Jijia, ape care bălteau pe circa 1/3 din suprafața comunei. De la aceste bălți, denumite de primii locuitori ai comunei și heleștee, se trage numele comunei de Hilișeu. Localitatea Hilișeu

- Crișan este menționată documentar pentru prima dată în anul 1522. Localitatea Corjăuți este atestată documentar din secolul XVIII. Localitatea Hilișeu - Horia este atestată documentar în secolul XVIII. Localitatea Iezer este o localitate relativ nouă, dovadă fiind vatra cu structură regulată, cu o tramă stradală rectangulară. Satul Iezer este amplasat într-o zonă de platou cu pantă lină pe direcția NV-SE. Este străbătut de drumul județean DJ 291 C aproximativ pe direcția N-S și de DC 78, în extremitatea vestică. În partea de est a satului pe văile a două cursuri de apă care dau naștere unui afluent al Jijiei se semnalează câteva suprafețe restrânse afectate de alunecări ale terenului. Localitatea Hilișeu - Cloșca este atestată documentar în secolul XVIII. Actuala denumire a comunei, Hilișeu-Horia, precum și denumirile a trei dintre localitățile comunei, Hilișeu-Horia, Hilișeu-Cloșca, Hilișeu-Crișan, nu are nici un temei istoric, ci reprezintă decizii impuse de autoritățile comuniste, care, vrând să elimine "amintirea" regalității au denumit localitățile cu numele unor personalități "eroi ai neamului". Astfel, localitățile menționate anterior purtau numele unor boieri ai acestor locuri. Din cauza accentului regal s-a decis denumirea lor cu numele lui Horia, Cloșca și Crișan. Satul despre care există cele mai multe mărturii este Hilișeu-Crișan, care apare în vechile documente sub numele de Hilișeu Curt. Satul s-a numit până la colectivizare Hilișeu-Curt. Întemeierea comunei a început din timpul boierului Teodor Curt, de la el provenind numele vechi al satului, Curt. Acest boier făcea parte dintr-o veche familie de proprietari moldoveni, boier renumit prin faptele sale creștinești (ctitor de biserică, a ridicat o școală pentru copiii sătenilor și și-a împroprietărit toți slujbașii credincioși). Marele Dicționar Geografic (Vol. III, Socec, București, 1990) afirmă că familia Curt avea moșii aici încă din anul 1759, că școala a fost făcută, probabil pe la jumătatea secolului al XIX-lea, "de către Alecu Curt, care dă toate înlesnirile necesare spre întreținerea ei în bună regulă, ajutând pe elevi cu cărți și cele necesare la învățatură și pe 20 de elevi săraci îmbrăcându-i". T. Codrescu, în Uricariul, spune: „Vornicul de poartă Tănase Neleshe, după ordinul lui Ioan T. Calimah-Vodă face la 25 iulie 1819 o carte de hotărnicie a moșiei, Hilișeu de Sus, ținutul Dorohoiului, alegând părțile lui Teodor Curt ce le avea de zestre de la Adrian Paharnicul și care moșie este între pădurea dintre Obcina Tincăi, Hilișeu de Jos, Dealul Corjăuțului și Mormântul Urieșului de la împreunarea Jijiei cu Tincă". La circa 300m de conacul său, în anul 1802, boierul a ridicat și o bisericuță, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, de o mare valoare arhitecturală. Aceasta a fost construită din lemn și bârne, tencuită de boierul Vasile Curt în anul 1802, an înscris deasupra ușii de la intrare. Acest lăcaș de cult adăpostește osemintele

ctitorului sub piatra mormântală din pridvorul bisericii. Catapeteasma se remarcă prin pictura bizantină de un gust artistic rafinat. Casa proprietății Curt era despărțită de biserică printr-un zid de piatră. Biserica a fost clădită, atunci, în apropierea unui schit, atestat documentar în anul 1759. Era un schit de maici, care a dat și numele pădurii din apropiere, „Pădurea Călugărița”. În partea de răsărit se înalță o clopotniță singuratică din cărămidă, iar pe un zid ridicat în rând cu ea se află bustul mântuitorului, încadrat de doi îngeri și de cei doisprezece apostoli sculptați în piatră- ansamblu arhitectonic unic în țară în privința construcției bisericilor, reliefând o apropiere între „ortodoxism și catolicism”, după afirmația lui C. Ciocoiu. Inscripția de pe clopotniță spune: „Aceasta este fondată de doamna Ana Curt, născută Berneasca în anul 1832, ghenar 10, căsătorită la 1848, noiembrie 18 zile cu domnul Alecu Curt, proprietar al moșiei Hilișeu-Curt, care fondatoare a răposat la 1867, aprilie 10, îngropându-se aici în mormântul făcut de răposata întru aici veșnică pomenire”. Venirea comuniștilor la putere a distrus domeniul boierului Alecu Curt, iar conacul cu anexele sate a dispărut după exproprierea din 1949, rămânând doar bisericuța. Ocupațiile locuitorilor comunei au evoluat de la pescarii de odinioară care vindeau pește în cadrul comerțului din târgul Dorohoiului, sursă de venit importantă pentru acele vremuri. Rromii din cătunele Nanu și Tinca făceau linguri și coveți de lemn, meșteșuguri moștenite din tată în fiu. În satul Hilișeu-Crișan a funcționat și o moară care era acționată de o locomobilă cu paie și lemne. În ceea ce privește satul Hilișeu-Cloșca, locuitorii acestei localități sunt în mare parte descendenți ai clăcașilor de pe fosta moșie a banului Vasile Vîrnav, mai târziu intrată în proprietatea hatmanului Anastasie Bașotă. Satul Hilișeu-Horia, în mod similar celorlalte două localități menționate anterior, a fost moșia boierului Gafencu, nume care se păstrează și în toponimia locală - “Bahna Gafencu”, sau apar denumiri legate de prezența unei curți boierești (“Dealul Curții”). După 1989, patrimoniul celor două C.A.P.-uri din comuna Hilișeu-Horia a dispărut: s-au demolat complexele zootehnice, s-a neglijat întreținerea mașinilor și utilajelor agricole, s-au defrișat iresponsabil livezile și viile din comună. Nici fostele secții de mecanizare, aflate pe teritoriul comunei Hilișeu-Horia nu au supraviețuit. Au fost privatizate și, treptat, au dispărut, cu toată gama lor de mașini. În comună a funcționat înainte de 1990 o fabrică de cașcașval, însă a fost închisă ca urmare a falimentului. A crescut numărul locuitorilor afectați de sărăcie din comună, ca efect al disponibilizărilor din industria din municipiile Dorohoi și Botoșani, și ca urmare a lipsei locurilor de muncă. Ca urmare, tot mai mulți locuitori, în special tineri, au emigrat și emigrează în afara granițelor țării

pentru a munci și a asigura un trai mai bun familiilor lor. În prezent, principala problemă socială a localității o reprezintă gradul foarte redus de dezvoltare a activităților economice locale (în special cele remunerate) care are drept consecință lipsa locurilor de muncă, venituri scăzute pentru locuitorii comunei. Diferitele forme de ajutor social și alocațiile de stat pentru copii reprezintă principala sursă de venit pentru o mare parte a populației comunei Hilișeu-Horia.

2.7. Infrastructura de transport

2.7.1. Rețeaua de drumuri

Principala arteră care asigură legătura între comuna Hilișeu-Horia și restul teritoriului județean și național este drumul județean DJ 291C care se racordează la drumul național DN 29 A în municipiul Dorohoi.

DJ 291C este cea mai importantă arteră rutieră care străbate teritoriul comunei Hilișeu-Horia; în interiorul comunei străbate intravilanul satelor Iezer și Hilișeu-Cloșca, asigurând legătura, spre nord cu comuna Pomârla, spre sud-est cu municipiul Dorohoi. Traseul acestui drum continuă în nord până la granița națională cu Ucraina. DJ 291C străbate teritoriul comunei Hilișeu-Horia prin partea central-estică, traseul drumului fiind aproximativ pe direcția nord-sud. Partea de est a teritoriului comunei este străbătută de drumul județean DJ 291D, însă acesta are o poziție periferică în raport cu localitățile componente ale comunei. Acest drum județean realizează legătură între municipiul Dorohoi și nordul județului Botoșani, în apropiere de Darabani, trecând prin Loturi Enescu, comuna Hilișeu-Horia, comuna Pomârla, comuna Ibănești, Cristinești, Suharău. Relațiile cu comunele învecinate sunt realizate prin intermediul drumului județean și a drumurilor comunale. Astfel, DJ 291C asigură legătura între comuna Hilișeu-Horia și municipiul Dorohoi spre sud-est și cu satul Pomârla, comuna Pomârla, spre nord. Prin racordul acestui drum județean cu drumul național DN 29 A, se asigură legătura între comuna Hilișeu-Horia și municipiul reședință de județ Botoșani, precum și cu restul teritoriului național. Prin intermediul drumului comunal DC 77 se realizează legătura între comuna Hilișeu-Horia și comuna Dersca, iar prin intermediul drumului comunal DC 77 A se realizează, suplimentar, legătura cu comuna Pomârla. Drumul comunal DC 78 reprezintă, pe plan local o importantă arteră care asigură accesul și circulația auto către satele Hilișeu-Horia și Hilișeu-Crișan. În interiorul comunei, majoritatea fluxurilor sunt orientate spre și dinspre

localitatea reședință de comună Hilișeu-Horia. Legătura între satele componente și reședința de comună se realizează prin intermediul drumurilor comunale, astfel:

-DC 78 – are următorul traseu: Iezer(de la intersecția cu DJ 291C – Hilișeu-Horia – Hilișeu-Crișan(intersecție DC 77). Are o lungime de aprox. 8,71 km, fiind asfaltat în totalitate.

-DC 78 A - la sud-vest satul Hilișeu-Horia, pe o lungime de 2,2 km.

-DC 78 B - are următorul traseu: intersecție DC 78 în satul Hilișeu-Horia – localitatea Hilișeu-Cloșca – intersecție DJ 291 C.

Are o lungime de aprox. 4 km.

-DC 77 – traseul acestui drum comunal începe la granița cu Ucraina, străbate satul Hilișeu-Crișan(intersecție DC 78) și face legătura către sud cu comuna Dersca, având pe teritoriul comunei o lungime de aproximativ 6,4 km.

-DC 77 A - are următorul traseu: intersecție DC 78 – localitatea Corjăuți – localitatea Pomârla, având pe teritoriul comunei o lungime de 3,19 km.

De la limita de sud a comunei se desprind două drumuri comunale care realizează legătura cu satul Pădureni:

-DC 76 B spre Pădureni, comuna Șendriceni, de la racordul cu DJ 291 C în satul Iezer;

-DC 79 C spre Pădureni, comuna Șendriceni, de la racordul cu DC 78 în satul Hilișeu-Horia.

Comuna Hilișeu-Horia nu este tranzitată de nici o linie de cale ferată. În ceea ce privesc relațiile cu municipiile Dorohoi și Botoșani, acestea sunt constituite în principal din deplasările pentru muncă, pentru aprovizionarea cu produse comerciale și de larg consum, cât și pentru comercializarea pe piață a produselor agroalimentare obținute în gospodăriile individuale, microferme, precum și pentru utilizarea dotărilor acestora - spitale, licee. Relațiile sunt facilitate de un sistem rutier de calitate medie pentru satele din cadrul comunei Hilișeu-Horia cu satele învecinate, realizându-se în mare parte printr-un transport public județean și local de persoane și transport public local de mărfuri, prin curse regulate efectuate de transportatori autorizați sau cu mijloace proprii de transport.

Disfuncționalități ale infrastructurii de transport:

- Există dificultăți reale în alegerea traficului (circulația de tranzit, inclusiv traficul greu, este posibilă doar prin traversarea zonei centrale a comunei);

- Inexistența traseului de tranzit a traficului greu, dimensionat corespunzător, ocolitor a zonei centrale;
- Calitatea suprafeței de rulare nu este corespunzătoare pe foarte multe străzi;

2.7.2. Transport feroviar

Comuna nu are gară proprie și nici sistem de transport feroviar. Cea mai apropiată gară se află în municipiul Dorohoi la 10km distanță.

2.7.3. Transport aerian

Distanța față de cel mai apropiat aeroport comercial este de 50km – Salcea - Suceava. Distanța față de Suceava:1,1h.

2.7.4. Transportul public

Transportul în comun se face cu microbuze ale firmelor particulare prin curse regulate de maxi – taxi și autobuze pe traseele Dorohoi – Hilișeu-Horia – Dersca – Mihăileni - Siret și retur, etc.

2.8. Infrastructura edilitară

2.8.1. Sistemul de alimentare cu apă

Comuna Hilișeu-Horia nu dispune de sistem centralizat de alimentare cu apă și de canalizare. Au fost executate în localitățile comunei, un număr de puțuri de mare adâncime echipate cu pompe submersibile și cu rezervoare proprii, de la care se pot aproviziona cu apă menajeră cetățenii comunei.

Implementarea programelor de investiții la nivel județean în sectorul apei și apelor uzate în contextul regionalizării serviciului de alimentare cu apă și de canalizare reprezintă o oportunitate pentru locuitorii comunei de a deveni beneficiari ai sistemului centralizat.

Lipsa unui sistem centralizat de alimentare cu apă în toate satele comunei influențează negativ dezvoltarea social-economică a comunei, ce se desfășoară într-un ritm nesatisfăcător și nu este posibilă realizarea unor obiective agro-industriale cu fonduri private sau cu finanțări externe.

2.8.2. Canalizarea

În prezent comuna Hilișeu-Horia nu dispune de un sistem centralizat de canalizare care să asigure colectarea apelor uzate, inclusiv epurarea lor. Apele pluviale din comună sunt colectate prin intermediul rigolelor și șanțurilor amplasate pe marginea drumurilor, evacuarea apei făcându-se gravitațional la emisarii naturali. Locuitorii utilizează closete simple uscate, care constituie surse de infecție pentru pânza freatică. Pentru evacuarea apelor uzate din gospodărie se propune realizarea unui sistem de canalizare stradală, racordat în final la o stație de epurare.

Disfuncționalități

- Lipsa unui sistem centralizat de canalizare a apelor uzate menajere;
- Lipsa stației de epurare.

2.8.3. Sistemul de alimentare cu energie electrică

Alimentarea cu energie electrică a comunei Hilișeu-Horia este asigurată din rețeaua de medie tensiune de 20KV, care este racordată la Sistemul Energetic Național. Rețeaua de medie tensiune de 20KV este pozată pe stâlpi de beton tip E-ON. Posturile de transformare, cu puteri cuprinse între 63-250KVA, sunt de tip aerian și se alimentează radial din rețeaua de medie tensiune. Rețeaua de joasă tensiune asigură racordarea tuturor beneficiarilor, realizând în același timp și iluminatul public. Rețeaua de iluminat public se află în apropierea rețelei de drumuri din comună. Această rețea se află în continuă extindere, pentru alimentarea noilor locuințe. Starea tehnică a rețelei de alimentare cu energie electrică în comuna Hilișeu-Horia este în general bună.

2.8.4. Rețeaua de telefonie și poștă

Pentru rețeaua telefonică de tip aerian sunt utilizați stâlpii de beton de tip RENEL. Locuitorii beneficiază de servicii radio -tv, telefonie mobilă etc. Comuna este deservită de Compania Națională Poșta Română, Direcția Regională de Poștă Iași, Oficiul Județean de Poștă Botoșani – Oficiul Poștal Hilișeu-Horia din localitatea Hilișeu-Horia.

2.8.5. Alimentare cu gaze naturale și căldură

Comuna Hilișeu-Horia nu este racordată la rețeaua de gaze naturale. Alimentarea cu căldură a locuințelor se realizează în cea mai mare parte cu sobe cu combustibil solid(lemne, deșeuri agricole etc). La majoritatea școlilor care sunt modulare încălzirea este cu calorifere electrice. Majoritatea gospodăriilor folosesc aragaz cu butelii. O mică parte din gospodării dispun de instalații proprii de furnizare a apei calde pentru baie, bucătărie și încălzire a locuinței.

2.9. Gospodărirea comunală

În comuna Hilișeu-Horia este organizat serviciul de salubritate prin delegarea gestiunii către o firmă specializată. Deșeurile menajere se colectează atât în amestec, cât și selectiv. Prin contractul de prestări servicii de salubritate, firma efectuează următoarele activități de salubritate:

- a) precolectarea, colectarea și transportul deșeurilor comunale, inclusiv ale deșeurilor toxice periculoase din deșeurile menajere, cu excepția celor cu regim special;
- b) sortarea deșeurilor comunale;
- c) organizarea prelucrării, neutralizării și valorificării materiale și energetice a deșeurilor;
- d) depozitarea controlată a deșeurilor comunale;
- e) înființarea depozitelor de deșeuri și administrarea acestora;
- f) colectarea cadavrelor animalelor de pe domeniul public și predarea acestora, unităților de ecarisaj;
- g)colectarea, transportul, depozitarea și valorificarea deșeurilor voluminoase provenite de la populație, instituții publice și agenți economici, neasimilabile celor menajere(mobilier, deșeuri de echipamente electrice și electronice etc.);
- h) colectarea, transportul și neutralizarea deșeurilor animaliere provenite din gospodăriile populației;
- i) colectarea, transportul și depozitarea deșeurilor rezultate din activități de construcții și demolări.

În perioada următoare, conform Master Planului "Sistem integrat de

management al deșeurilor în județul Botoșani 2007 - 2037”, Anexa 8.2. Numărul punctelor de colectare, în comuna Hilișeu - Horia platformele de precolectare sunt distribuite astfel:

- în satul Hilișeu – Horia: două puncte de precolectare;
- în satul Hilișeu – Cloșca: un punct de precolectare,
- în satul Iezer: un punct de precolectare;
- în satul Hilișeu-Crișan: două puncte de precolectare;
- în satul Corjăuți: un punct de precolectare.

Punctele de colectare sunt de tipul “punct combinat pentru reziduuri/reciclabile 3+3”, pe fiecare platformă existând: 3 containere pentru reziduuri, 1 container pentru fracția ușoară și câte 2 containere pentru sticlă (transparentă și colorată). Deșeurile sunt colectate de compactoare de 24m³ sau 16m³. Referitor la transportul și depozitarea deșeurilor, conform Studiului de Fezabilitate aferent proiectului „Sistem integrat de management al deșeurilor în județul Botoșani”, comuna Hilișeu-Horia este arondată zonei I, deșeurile din comună urmând a fi transportate la Stația de Transfer Dorohoi. La Stația de Transfer Dorohoi vor fi transportate doar deșeuri menajere și asimilabile colectate în amestec. Frațiile rezultate din sistemul de colectare selectivă introdus în comuna Hilișeu-Horia prin implementarea proiectului de management integrat al deșeurilor în județul Botoșani, vor fi transportate la Stația de Sortare a Deșeurilor care va fi pusă în funcțiune în cadrul Centrului de Management Integrat al Deșeurilor Victoria-Stăuceni. Pentru colectarea și transportul și neutralizarea prin incinerare a deșeurilor de origine animală ce nu sunt destinate consumului uman, a cadavrelor întregi și porțiuni de cadavre de animale, Primăria Comunei Hilișeu-Horia a încheiat contract cu o societate privată. În ceea ce privește deșeurile din echipamente electrice și electronice, Primăria comunei Hilișeu-Horia are încheiat protocol de colaborare cu Asociația Română pentru Reciclare RoRec, obiectul protocolului constituindu-l colaborarea celor două organizații pentru promovarea acțiunilor de colectare selectivă a deșeurilor din echipamente electrice și electronice și educarea, informarea și conștientizarea populației în domeniul colectării selective a DEEE.

În comună există șase cimitire:

- Localitatea Hilișeu-Horia: un cimitir ortodox lângă biserică, în centrul satului;
- Localitatea Iezer: un cimitir lângă biserică, în centrul satului;
- Localitatea Hilișeu-Cloșca: un cimitir situat la est de sat;
- Localitatea Hilișeu-Crișan: un cimitir lângă biserică din partea de sud-est a

satului,

-Localitatea Corjăuți: un cimitir în cătunul Tinca și un cimitir lângă biserica din centrul satului Corjăuți.

Pe viitor se va avea în vedere extinderea suprafeței cimitirelor, cu obligativitatea de a se păstra distanța de protecție sanitară de 50m, conform prevederilor Ordinului nr. 536/1997 al Ministerului Sănătății.

2.10. PROTECȚIA ȘI CONSERVAREA MEDIULUI

Conform datelor furnizate de Agenția pentru Protecția Mediului, pe teritoriul comunei Hilișeu-Horia nu există arii naturale protejate incluse în Rețeaua Națională de Arii Protejate sau situri Natura 2000, incluse în Rețeaua Ecologică Europeană Natura 2000.

2.10.1 Calitatea aerului

Poluarea aerului este rezultatul unor procese naturale și antropice. Pe teritoriul comunei Hilișeu-Horia nu există o rețea proprie de prelevare a probelor pentru stabilirea calității aerului.

Pot fi menționate o serie de surse locale cu caracter temporar – accidental, reprezentate prin următoarele activități umane:

- procesele de ardere pentru încălzirea locuințelor și obiectivelor socio – economice, care generează monoxid de carbon (CO), dioxid de carbon (CO₂), oxizi de azot (NO_x), oxizi de sulf (SO_x), care se atașează de funingine, pulberi sedimentabile, fum, funingine (mai ales în timpul iernii); cantitățile de poluanți rezultate astfel sunt însă neglijabile și nu au impact asupra calității aerului;
- circulația și transportul rutier generează NO_x, CO₂, CO, hidrocarburi nearse, suspensii formate din particule de carbon ce absorb o serie din gazele eliminate, fum, substanțe adăugate benzinei sau uleiurilor pentru a le îmbunătăți calitățile (antioxidanți, anticorozivi) și zgomot;
- activitatea firmelor cu profil industrial de pe teritoriul comunei: toate unitățile cu profil industrial de pe teritoriul comunei Hilișeu-Horia activează în domeniul micii industriei alimentare: morărit, ceea ce înseamnă că, în urma procesului de producție rezultă cantități de deșeuri de natură organică care, depozitate necorespunzător, pot cauza mirosuri neplăcute;
- activitatea zootehnică – creșterea de bovine și suine în gospodăriile din

comuna Hilișeu-Horia – pot genera de asemenea poluare olfactivă (mirosuri neplăcute);

În privința nivelului de poluare cu gaze și pulberi, deși nu se fac măsurători, se poate aprecia că emisiile sunt reduse, iar prin procesele de dispersie și reținere mecanică (prin vegetație, relief), eventualele impurități din atmosferă se limitează și mai mult.

2.10.2. Rețeaua hidrografică și calitatea apelor

Apele de suprafață

Apa este un factor indispensabil în mediu care asigură continuitatea proceselor naturale ce permit viața pe pământ. Apa este așadar esențială pentru viața regnului vegetal și a regnului animal, pentru populație și, în concluzie, pentru buna desfășurare a activităților cotidiene. Prosperitatea și bunăstarea unei comunități sunt direct dependente de furnizarea unei cantități suficiente de apă curată. Fiind o resursă limitată și foarte vulnerabilă, apa poate fi oricând deteriorată dacă populația nu intervine cu măsuri de protecție. Dată fiind degradarea continuă la care apa este supusă, se impune gestionarea resurselor de apă și monitorizarea calității acesteia. Din punct de vedere hidrografic, teritoriul comunei Hilișeu - Horia face parte din bazinul hidrografic al râului Prut. Pe teritoriul comunei cursurile de apă sunt tributare râului Jijia. Pe teritoriul comunei Hilișeu-Horia, o suprafață de 165 ha este acoperită cu ape și bălți, reprezentând 2,76% din suprafața teritoriului administrativ al comunei. Principalul curs de apă de pe teritoriul comunei Hilișeu - Horia este cursul râului Jijia, care pătrunde pe teritoriului României prin extremitatea vestică a teritoriului comunei, de pe teritoriul Ucrainei. Cursul râului Jijia are direcție generală de scurgere NV – SE, fiind așadar o vale consecventă, conformă cu direcția generală de orientare a stratelor. Excepție face sectorul de curs cuprins între satul Hilișeu - Horia și satul Hilișeu - Cloșca, aici râul Jijia orientându-se brusc către est-nord-est, oprit fiind în cursul său de dealul Movila Pietrosului, pe care Jijia îl ocolește pe la nord. În partea de sud –sud-est a comunei, cursul râului Jijia se transformă în Mlaștina Iezerul Dorohoi, care se prelungeste pe teritoriul municipiului Dorohoi și a comunei Șendriceni, cu care comuna Hilișeu - Horia se învecinează la sud. Pe teritoriul comunei Hilișeu-Horia, râul Jijia primește numeroși afluenți, atât de dreapta cât și de stânga. Ca afluenți de stânga enumerăm:

- pârâul Tinca are un curs orientat aproximativ pe direcția NV-SE, despărțind satele Corjăuți și Hilișeu Crișan;
- pâraiele Ghilea și Pădureni;
- pârâul care străbate satul Corjăuți are de asemenea un curs orientat aproximativ pe direcția NV-SE, străbătând central satul Corjăuți, care este dezvoltat pe versanții acestui pârâu;
- pârâul Humăria, Pârâul lui Martin, pârâul Țiganul converg către râul Jijia, confluența acestora situându-se în dreptul satului Hilișeu - Cloșca;
- pârâul Valea Urdei, al cărei curs este presărat cu "ochiuri" de apă;
- pârâul Florinescu și Valea Dumbrăviței, situate în extremitate estică a comunei, sunt cursuri cu caracter sezonier, intermitent;

Pe partea dreaptă, o parte dintre afluenții râului Jijia au caracter sezonier, cele mai importante cursuri de apă fiind pâraiele care străbat satele Hilișeu-Crișan și Hilișeu-Cloșca. Cursurile intermitente au doar câte un fir de apă care în sezonul cald seacă, iar în perioadele cu precipitații abundente au manifestări violente, de tip "torent". Extremitatea sud-vestică a teritoriului comunei Hilișeu-Horia este străbătută de pârâul Buhai, de asemenea afluent al râului Jijia, însă confluența cu acesta se realizează pe teritoriul municipiului Dorohoi. Mlaștina Iezerul Dorohoi, aflată pe cursul Jijiei, în partea de sud a comunei, are o vechime însemnată, conform Studiului de Fundamentare "Evoluția istorică și culturală" din cadrul proiectului "Actualizarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Botoșani" aceasta regăsindu-se sub denumirea Iezerul Domnesc, Iezerul cel mare, mai sus de Dorohoi, sau Lacul Dorohoiului, în documente ce datează din timpul lui Dimitrie Cantemir. Acest luciu de apă aparține statului, fiind utilizat pentru exploatarea stufului și pescuit de agrement. În Trupul Tinca este localizat iazul Tochila. O suprafață cu luciu de apă se află și în partea de nord-vest a satului Hilișeu-Crișan – iazul La Belți. La nord-est de satul Hilișeu-Cloșca se află Iazul Găinărie, iar la sud de satul Iezer se află Balta Iezer. Debitul apelor curgătoare este în strânsă legătură cu distribuția anuală a precipitațiilor, remarcându-se astfel creșterea debitelor la sfârșitul primăverii în urma ploilor și topirii zăpezilor și apoi scăderea lor spre sfârșitul toamnei și în iarnă. În unii ani cursurile prezintă debite mai ridicate provocate de ploile torențiale sau desprimăvărarea bruscă, dacă aceasta coincide și cu ani bogați în zăpadă. Astfel cursurile capătă un caracter torențial, amplificat și prin diferite activități antropice. În aceste condiții, debitul solid crește mult, dar datorită vitezei mari de scurgere este depus în albia Jijiei, care prezintă un plan de scurgere mai lin. În trecut

potențialul hidrografic al teritoriului comunei Hilișeu-Horia era însemnat, apele(bălți) acoperind o mare suprafață din comună. Însuși numele comunei, Hilișeu, provine de la termenul "heleșteu", denumire dată de către locuitorii comunei numeroaselor bălți și iazuri care acopereau teritoriul comunei. Aceste iazuri au dispărut prin colmatare sau au fost distruse de lucrările agricole mecanizate, ele neavând adâncimi mai mari de 2-3m.

Aceste ape se scurg către zonele joase care au o pantă mică, existând pericolul de acumulare a acestor ape de versant(zonele joase de văi). Apele acumulate de pe versanți și din afluenți pot provoca inundații în perioadele ploioase. Adâncirea fundului văilor prin eroziune duce la dezechilibrarea versanților și declanșarea alunecărilor în zonele active și potențiale. Creșteri ale debitelor se produc la începutul primăverii, după topirea zăpezii, și vara după ploi torențiale, zonele inundabile constituindu-le albiile majore. Acestea sunt inundate la precipitații ce depășesc pragurile critice și conduc la concentrarea unor debite peste capacitatea de transport a albiilor. Inundațiile sunt provocate de scurgerile de pe versanți, prin concentrarea rapidă a unor debite generate de precipitații deosebite sau rezultate din topirea zăpezii.

Principalele surse de poluare a apelor de suprafață sunt:

Surse punctiforme: în categoria surselor punctiforme de poluare a apelor de suprafață sunt incluse:

- **Aglomerările umane:** comuna Hilișeu-Horia face parte din categoria comunelor cu peste 2000 locuitori echivalenți, care nu se conformează cerințelor Directivei privind epurarea apelor uzate urbane - Directiva 91/271/EEC, comuna neavând sistem de colectare a apelor uzate și/sau stație de epurare cu dotare și funcționare corespunzătoare(cel puțin cu epurare mecanică și biologică pentru aglomerările cuprinse între 2000 – 10000loc. echivalenți. Localitățile comunei reprezintă așadar surse potențiale de poluare a apelor de suprafață, apele menajere rezultate conținând în special materii în suspensie, substanțe organice, nutrienți, detergenți, etc.

- **Agricultura** – ne referim la fermele zootehnice. Pe teritoriul comunei Hilișeu-Horia cresc în gospodăriile populației, suine și ovine, ca de altfel și în microferme zootehnice, specializate pe creștere suinelor și respectiv pe creșterea bovinelor. Din creșterea animalelor rezultă mari cantități de dejecții

lichide care, dacă ajung în cursurile de apă determină creșterea nivelului de nutrienți – poluare cu nutrienți.

Surse difuze de poluare a apelor de suprafață:

-Aglomerările umane/localitățile comunei – acestea, așa cum am precizat anterior, nu dețin sisteme centralizate de colectare a apelor uzate;

-Agricultura: pe lângă presiunile punctiforme exercitate, activitățile agricole pot conduce la poluarea difuză a resurselor de apă. Căile prin care poluanții (în special nutrienții și pesticidele, dar și alți poluanți) ajung în corpurile de apă sunt diverse (scurgere la suprafață, percolare, etc.).

Sursele de poluare difuză sunt reprezentate în special de:

- Stocarea și utilizarea îngrășămintelor organice și chimice;
- Creșterea animalelor domestice;
- Utilizarea pesticidelor pentru combaterea dăunătorilor.

Toate sursele precizate anterior pot fi responsabile de creșterea nivelului de nutrienți (azot și fosfor) și substanțe organice din cursurile de apă. Atât nutrienții cât și substanțele organice au ca efecte eutrofizarea apelor(îmbogățirea cu nutrienți și creștere algală), ceea ce determină schimbarea compoziției speciilor, scăderea biodiversității speciilor, precum și reducerea utilizării resurselor de apă (apă potabilă, recreere, etc.).

Apele subterane

Calitatea corpurilor de apă subterană este în relație de interdependență cu calitatea corpurilor de apă de suprafață fiind influențată de asemenea și de ecosistemele terestre. Deși sunt mai puțin expuse riscului poluării, apele subterane pot fi și ele supuse impurificării. Cel mai frecvent, în mediul rural sursele de impurificare sunt constituite din apele de precipitații care cad pe suprafața depozitelor de deșeuri menajere, a depozitelor de deșeuri zootehnice, sau pe suprafața a diferite materiale/ materii prime care pot elibera substanțe nocive. Apele din precipitații antrenează în primul rând mari cantități de materie organică și o parte din gazele formate în timpul proceselor de descompunere a reziduurilor menajere(dioxid de carbon, hidrogen sulfurat, amoniac). Apele subterane sunt strâns dependente de condițiile geologice și fizico-geografice ale Podișului Sucevei și sunt folosite în mare măsură pentru alimentarea populației și în alte scopuri economice. Acestea se prezintă atât sub forma apelor de adâncime, cât și a apelor libere, cantonate în depozite de

suprafață. Pe teritoriul comunei Hilișeu - Horia apa subterană apare la zi prin izvoare de coastă cu debite reduse care apar la diferite nivele ale versanților sau prin strate acvifere de diferite grosimi situate în baza formațiunilor geologice permeabile la diferite adâncimi, în zonele de șes și platou. Forajele executate pentru depistarea unei surse subterane de alimentare cu apă a satelor Iezer și Hilișeu - Horia au concluzionat că apa subterană freatică a apărut la adâncimi variind între 0,70m și 2,5m, s-a ridicat până aproape de suprafață, cel mai jos rămânând la 0,5m față de cota 0,00m a terenului natural.

Cel mai mare pericol îl reprezintă încărcările bacteriologice cu microorganisme patogene din:

- apele din precipitații care se infiltrează în terenurile agricole pe care se aplică necorespunzător îngrășăminte și pesticide;
- deversările de deșeuri lichide zootehnice,
- closetele uscate - utilizarea frecventă în mediul rural a closetelor uscate;

Alte cauze ale poluării apelor subterane pot fi și:

- amplasarea necorespunzătoare a surselor de apă potabilă – a fântânilor – prea aproape de gospodărie, de closet, de depozitele de deșeuri zootehnice, fără a se respecta zona de protecție;
- efectele pasivității fostelor complexe zootehnice de capacități mari (din cadrul fostelor C.A.P.-uri) privind măsurile pentru conservarea factorilor de mediu.

2.10.3. Calitatea solurilor

Solul reprezintă suportul vieții omenești și a bunăstării. Solul oferă ancorare rădăcinilor, reține apa îndeajuns ca plantele să se poată folosi de ea, și stochează nutrienții care mențin viața. Solul este mediul de viață pentru nenumărate microorganisme, ce desfășoară multiple transformări biochimice, începând de la fixarea azotului atmosferic până la descompunerea materiei organice. Astfel, solul reprezintă un sistem foarte dinamic care îndeplinește numeroase funcții și este vital pentru activitățile umane și pentru

supraviețuirea ecosistemelor. Poluarea și degradarea solurilor conduce la diminuarea capacității de a susține viața precum și a capacității productive a acestui factor de mediu. Degradarea solurilor înseamnă reducerea sau pierderea productivității lor biologice sau economice. Ea este determinată de utilizarea solurilor (factorul antropic), de un proces natural, ori de o combinație de procese naturale. Cauzele degradării solului sunt fie naturale, fie legate direct sau indirect de activitatea omului. Poluarea solului este considerată o consecință a unor obiceiuri neigienice sau practici necorespunzătoare, datorată îndepărtării și depozitării la întâmplare a reziduurilor rezultate din activitatea omului, a deșeurilor industriale sau utilizării necorespunzătoare a unor substanțe chimice în agricultură. Solul este supus poluării ca și celelalte elemente ale mediului, dar el se reface tot mai greu în comparație cu apa și aerul, deoarece procesele de autoepurare sunt mult mai lente. Calitatea solului este afectată într-o măsură mai mică sau mai mare de una sau mai multe restricții. Influențele dăunătoare ale acestora se reflectă în deteriorarea caracteristicilor și funcțiilor solurilor, respectiv în capacitatea lor bioproductivă, dar, ceea ce este și mai grav, în afectarea calității produselor agricole și a securității alimentare, cu urmări serioase asupra calității vieții omului.

2.10.4. Vegetația și fauna

Vegetația naturală a comunei Hilișeu-Horia, caracteristică zonei de silvostepă, cu pajiști stepice, ca și biotopurile caracteristice acestora au fost modificate de-a lungul timpului de diverse activități umane: deșteleniri, defrișări, lucrări ameliorative, chimizare, pășunat intensiv, dezvoltare țesutului rural. Din punct de vedere bio-climatic, comuna Hilișeu-Horia aparține zonei vegetației de stepă cu influențe de silvostepă, comuna beneficiind de prezența unor suprafețe împădurite, pădurea fiind formată din stejar, jugastru, ulm, tei, cireș sălbatic, gramineele, dicotiledonatele cu flori, fag, carpen, frasin, plop, mesteacăn, arțar și jugastru. Dintre plante înlânmim: ghiocelul, vioreaua, lucerna, ciuboțica cucului, brândușa, scai, ciapa ciorii, sânzâiana, maci, lăcrămioară, apoi trifoiul, urzica, lumânărica, fraga. Ca urmare a defrișărilor, în timp, vegetația forestieră s-a diminuat atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ. În același timp, valorificarea selectivă a speciilor forestiere a determinat exploatarea speciilor valoroase, determinând astfel scăderea calității fondului forestier prin menținerea speciilor și exemplarelor mai puțin valoroase. Referitor la calitatea pajiștilor și fânețelor spontane, acestea au fost majoritar înlocuite de culturile agricole, sau sunt utilizate pentru pășunat. În timp,

neîntreținerea și exploatarea la întâmplare au condus la reducerea numărului și vitalității speciilor ierboase, înmulțirea plantelor ruderales (buruieni) și la diminuarea calității covorului ierbos al pajiștilor. Defrișările și desțelenirile practicate, uneori fără discernământ, în vederea extinderii culturilor agricole, au diminuat suprafețele ocupate de păduri și pajiști naturale. Aceste acțiuni au declanșat reacții negative asupra celorlalte componente naturale: creșterea gradului de continentalism și stepizarea climatului, reducerea debitelor apelor subterane și de suprafață, creșterea torențialității și a eroziunii etc.

Vegetația de luncă - apare pe valea râului Jijia, mai ales în șesul Jijia, unde se întâlnesc zone cu exces de umiditate, și pe alocuri, pe afluenții Tinca, Pârâul lui Martin, Țiganul, fiind reprezentată de specii lemnoase caracteristice, de salcie (*Salix alba*) și răchită (*Salix purpurea*).

Vegetația de mlaștină (palustră) - este prezentă în zonele umede ale luncii Jijiei în Șesul Jijiei, Bahna Gafencu, în zona Mlaștinii Iezer, precum și în zona izvoarelor de coastă ce formează bulhacele de pe văile cu caracter temporar. Dintre speciile hidrofile menționăm: rogozul (*Carex vulpina*), stuful (*Phragmites communis*), papura (*Thypha latifolia*), coada calului (*Equisetum palustre*) și pipirigul (*Scirpus silvaticus*). Asociațiile de plante care stau numai în apă sunt compuse din lintiță (*Lemna minor*), broscărița (*Potamogeton natans*), cosorul și săgeata apei (*Sagittaria sagihifolia*).

Vegetația cultivată - Principalele plante care se cultivă pe teritoriul comunei sunt: porumbul, grâul, orzul, floarea soarelui, sfeclă de zahăr, fasole, legume, culturi furajere. Producția variază de la an la an atât din cauza instabilității climatice cât și din cauza neaplicării în întregime a măsurilor agrotehnice corespunzătoare unei bune dezvoltări a plantelor.

Vegetația segetală și ruderală - Buruienile cele mai frecvente și mai abundente din culturi sunt următoarele: volbura (*Convolvulus arvensis*), pir gros (*Cynodon dactylon*), mohor (*Setaria glauca*), întâlnite atât în culturile de prășitoare cât și în cele de păioase. În culturile de prășitoare, cele mai frecvente sunt: *Echinochloa crus-galli*, *Setaria glauca*, *Chenopodium album*, *Amaranthus retroflexus* (știr). În culturile de cereale păioase, cele mai frecvente buruieni sunt: muștar sălbatic neghina, *Rubus arvensis*, etc. Între plantele ruderales care invadează pășunile, mai comune sunt: știrița, urda vacii (*Lepidium ruderales*), pelinița (*Artemisia austriaca*), scaietele, ciulinul (*Carduus nutans*), pălămida (*Cirsium arvensis*), iarba șarpelui (*Echium vulgare*), laptele câinelui (*Euphorbia* sp) etc. Aceste specii de buruieni constituie 80% din masa totală a buruienilor de câmp. De natura și rezistența lor trebuie să se țină seama la stabilirea măsurilor agrotehnice de combatere și a sortimentului de erbicide utilizate. Buruienile ruderales

trebuie distruse cu perseverență deoarece formează focare de infestare a culturilor. Acestea sunt asociate, de obicei, unor situații locale ale mediului, întâlnindu-se pe solurile bătătorite din curți și din lungul drumurilor (*Polygonum aviculare* - troscot, *Matricaria matricarioides* ș.a.), în curți, pe margini de islazuri și în lungul cărărilor (*Rumex crispus*, *Cycoryum intibus*, *Plantago major*, *Lolium perene*, *Prunella vulgaris* ș.a.), în grădini și pe lângă garduri (*Artemisia annua*, *Lycium halimifolium*), lângă grajduri și țarcuri de vite (*Chenopodium sp.*, *Datura stramonium*), în locurile cu gunoai și material vegetal în descompunere (*Arctium lappa*, *Xanthium strumarium*, *Sambucus ebulus*, *Cannabis ruderalis*) și în preajma stânelor și pe islazurile degradate (*Carduum nutans*, *Reseda lutea*, *Rumex acetosa*, *Veratrum album* ș.a.).

Ca și vegetația, fauna din acest teritoriu a suferit ca urmare a presiunilor exercitate de activitățile antropice care au determinat restrângerea arealelor, modificarea componenței populațiilor și a habitatelor, reducerea numerică a numărului de specii. Datorită rolului important al faunei în menținerea echilibrului biologic al biocenozelor și ecosistemelor, rezultă necesitatea protejării și ocrotirii faunei, prin instituirea de protecții speciale pentru speciile vulnerabile sau periclitate. Conservarea habitatelor naturale, a florei și a faunei sălbatice constituie o condiție a dezvoltării durabile a societății. Deși în multe locuri nivelul poluării a scăzut și protecția naturii a fost din ce în ce mai mult integrată în planurile de dezvoltare, biodiversitatea rămâne totuși sub amenințarea unui mare număr de factori perturbatori. Fauna cuprinde un număr foarte mare de nevertebrate (insecte) și vertebrate (reptile, păsări) printre care amintim: pițigoii, gaița, coțofana, graurul, ciocârlița, cucuveaua, ciocănitoarea verde, rândunica, vrabia de casă, vrabia de câmp. În bălțile de pe teritoriul comunei se întâlnesc păsări de apă, în special rațe sălbatice, lișițe, apoi pești, broaște țestoase, crustacee. Dintre pești amintim: crap, lin, mreana, somn, țiparul. Dintre mamifere predomină rozătoarele – popândăul, carnivorele mici, cum sunt: dihorul, jderul, precum și unele de talie mare printre care: mistrețul, căprioara, vulpea și iepurele.

2.11. Infrastructura educațională

Conform Listei unităților de învățământ preuniversitar din județul Botoșani, în comuna Hilișeu-Horia funcționează următoarele unități de învățământ:

Învățământul preșcolar:

- Grădinița cu program normal, HILIȘEU-HORIA, HILIȘEU-HORIA;
- Grădinița cu program normal, CORJĂUȚI, HILIȘEU-HORIA.
- Grădinița cu program normal, HILIȘEU-CLOȘCA, HILIȘEU-HORIA.

- Grădinița cu program normal, NR. 1, HILIȘEU-CLOȘCA, HILIȘEU-HORIA.
- Grădinița cu program normal, IEZER, HILIȘEU-HORIA.

Învățământul primar și gimnazial:

- ȘCOALA PRIMARĂ, cu clasele I-IV, CORJĂUȚI, HILIȘEU-HORIA;
- ȘCOALA PRIMARĂ, CU CLASELE I-IV, HILIȘEU-CLOȘCA, HILIȘEU-HORIA;
- ȘCOALA PRIMARĂ cu clasele I-IV, HILIȘEU-CRIȘAN, HILIȘEU-HORIA.
- ȘCOALA PRIMARĂ cu clasele I-VIII, IEZER, HILIȘEU-HORIA.
- ȘCOALA PRIMARĂ cu clasele I-VIII, HILIȘEU-HORIA, HILIȘEU-HORIA.

Copii înscriși în grădinițe	126
Elevi înscriși – total	390
Elevi înscriși în învățământ primar și gimnazial	390
Elevi înscriși în învățământ primar	202
Elevi înscriși în învățământ gimnazial	188
Personal didactic – total	34
Personal didactic în învățământ preșcolar	6
Personal didactic în învățământ primar și gimnazial	28
Personal didactic în învățământ primar	12
Personal didactic în învățământ gimnazial	16
Săli de clasă și cabinete școlare	29
Laboratoare școlare	2
PC – total	51

2.12. Infrastructura sanitară

În satul Hilișeu-Horia se află clădirea dispensarului medical care beneficiază de apă curentă și canalizare proprie. Imobilul necesită înlocuirea acoperișului. În clădirea Dispensarului Medical Hilișeu-Horia funcționează:

- Farmacia,
- Cabinetul de sănătate publică
- Cabinet medical individual – Medicină de Familie,
- Sediul "Crucea Roșie".

În comuna Hilișeu-Horia mai funcționează puncte medicale în următoarele localități:

- Cabinet medical în localitatea Corjăuți,
- Cabinet medical care funcționează în cadrul Centrului

Comunitar de Resurse pentru Rromi din satul Hilișeu-Crișan.

Serviciile medicale sunt asigurate de 1 medic generalist medicină de familie și 2 cadre medii: 1 asistent medical și 1 asistent sănătate publică. Lipsa locurilor de muncă se traduce în numărul foarte mare de asistați

social. Astfel, în comuna Hilișeu-Horia există persoane care primesc diverse forme de ajutor social (alocații de stat, alocații complementare, alocații de susținere a familiei, alocații monoparentale). De asemenea, în comună sunt persoane care primesc venitul minim garantat și de asemenea persoane asistate/cu handicap. Majoritatea dosarelor pentru venitul minim garantat sunt pentru persoane bolnave, persoane în vârstă, între 65-70 ani, vârsta la își găsesc cu greu de lucru. În satul Hilișeu-Crișan, unde locuiește un mare număr de persoane de etnie romă, funcționează Centrul Comunitar de Resurse pentru romi. Acest centru se află sub conducerea Primăriei Hilișeu-Horia, în parteneriat cu Consiliul Județean Botoșani. Lipsa veniturilor și mijloacele insuficiente de trai din familiile cu mulți copii din comună determină frecventarea școlii, motivul fiind laptele și cornul, și mai nou mărul dat în școli, care pentru numeroși copii reprezintă o masă de bază a zilei.

Accesul la serviciile medicale din municipiul Dorohoi și Botoșani este relativ facil ca urmare a distanței față de acestea. Principala problemă în domeniul sănătății o reprezintă lipsa fondurilor pentru dotare cu echipamente și aprovizionarea cu medicamente, neexistând posibilitatea acoperirii cheltuielilor curente.

Conform datelor furnizate de Direcția Județeană de Statistică Botoșani, pe teritoriul comunei Hilișeu-Horia, serviciile de asistență medicală sunt asigurate de următoarele dotări și cadre medicale:

Medici – proprietate privată – persoane	1
Din total: Medici de familie – propr. privată – persoane	1
Personal mediu sanitar – propr. publică – persoane	1
Personal sanitar mediu – propr. privată – persoane	1
Cabinete medicale de familie – proprietate privată – număr	1

Sursa: date furnizate de Direcția Județeană de Statistică Botoșani, Fișa localității

2.13. Cultura, artă, lăcașe de cult

Cele mai importante elemente ale potențialului cultural din comuna Hilișeu-Horia, sunt următoarele:

-Biserica din lemn din satul Corjăuți ctitorită de C. Bașotă în anul 1811
- Biserica "Adormirea Maicii Domnului" din satul Hilișeu-Crișan ctitorită de V. Curt în anul 1802.

Biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din parohia Hilișeu-Crișan a fost construită în anul 1802 pe cheltuiala boierului, stăpânul de atunci a moșiei V. Curt. Deasupra ușii de intrare, sub o serie de sculpturi florale, se află săpat în ușorul ușii „1902, mai 21”. Biserica își trage ființa de la un schit vechi de călugărițe ce era pe vremuri aici, în mijloc de codru. Cine și când s-a ridicat acest schit, nu se știe. Biserica se află situat în câmp între Hilișeu-Horia și Hilișeu-Crișan, la 2 km distanță de fiecare sat, în apropiere de pădurea „Călugărița”. Intrarea în curtea bisericii se face pe un drum mic prin partea de miazănoapte. Curtea împrejmuțată cu gard de oștețe are în interior plantație de arbori. Tot în curte, la răsărit de biserică se află clopotnița. Corpul construcției este din zidărie de cărămidă, pe temelie de piatră, de formă pătrată, formată dintr-un singur rând. Această clopotniță este fondată de către Ana Curt, născută Berneasa, în anul 1832. În rând cu clopotnița se află un monument cu caracter religios; pe un soclu de piatră se ridică chipul Mântuitorului între doi îngeri, în dreapta și stânga pe coama zidurilor, chipurile apostolilor, figurile sculptate în piatră. Monumentul este în genul monumentelor similare din Apus și poartă caracteristicile artei romanice. Corpul bisericii este format din bârne de lemn pe fundație și soclu de piatră, în partea răsăriteană soclului se ridică la 1,5m. Acoperișul în șarpantă, coama țuguată, cu poalele strașinei prelungite în afară la 1,5m pentru apărarea pereților. Deasupra naosului se înalță o turlă de lemn decorativă. Biserica, deși construită în 1802, face parte din tipul bisericilor moldovenești construite din lemn, dinaintea epocii decadente. Intrarea în biserică se face prin partea de miazăzi. Pridvorul este lucrat din bârne de stejar, ușa de la intrare lucrată din lemn de stejar, cu barda. Pronaosul mic, despărțit de nace printr-o serie de stâlpi de stejar care susțin bolta, naosul dreptunghiular, ferestrele așezate lateral și la înălțime de peste 3m, acoperișul naosului, boltă în plin centrul, forma fundului de corabie. Pereții tencuiți și văruiți, în pronaos, în partea de miazănoapte, se află mormântul ctitorului. Altarul despărțit de naos printr-o frumoasă catapeteasmă din lemn de tei, are formă semicirculară, la răsărit, sus o fereastră în părțile laterale ale bisericii câte o ușă. În pridvor, pe ușorii ușii de intrare, se vede o sculptură originală făcută de meșterul respectiv: cinci rozete de ornament. Tot în pridvor se vede frumos sculptat acele figuri fantastice, ornamente frecvente la bisericile vechi „doi balauri”. În naos se află

amvonul sculptat și ornamentat cu icoane. Catapeteasma bisericii lucrată din lemn de tei este formată din șapte rânduri de icoane. Icoanele sunt încadrate în coloane cilindrice cu baza și capitelul frumos profilate, cu sculpturi vegetale, ramuri, frunze și strugurei poleite cu aur. Icoanele sfinților sunt pictate în stil bizantin. Strana Maicii Domnului cu icoana de argint are o inscripție sus: „Adormirea Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu”, iar jos: „Această sfântă icoană s-a făcut de robii lui Dumnezeu Alexandru, Anica și fiul lor George, familia Curt, anul 1854 martie 11 zile”. Deși biserica nu are înfățișarea bisericilor mari de catedrală, cu forme suple, totuși prin podoabele sale, catapeteasma, icoanele, ba chiar și prin forma ei modestă de bisericuță veche, însuflă credincioșilor acea cucernicie de înaltă spiritualitate. Monografia Bisericii din satul Corjăuți.

Biserica din satul Corjăuți, parohia Hilișeu-Crișan a fost construită în anul 1813 în următoarele împrejurări: între anii 1811-1813 Ioniță Bașotă ridică în satul Pomîrla, unde își avea conacul, o biserică nouă din zid. Bisericuța din lemn, ctitorită de C. Bașotă, este cerută de locuitorii satelor Corjăuți și Hliboca, ambele situație pe moșia Bașotă. Iscându-se ceartă între aceste două sate cu privire la biserica de lemn, proprietarul de atunci Ioniță Bașotă, are cuvânt hotărâtor și poruncește ca de îndată corjăuțenii să-și ridice biserica. Aceștia, în mare grabă, desfac biserica și în timpul nopții o transportă la Corjăuți, unde o reclădesc. Temelia și soclul acestei biserici sunt din piatră, pereții din bârne de stejar, iar acoperișul inițial din draniță care deteriorându-se a fost înlocuit cu tablă neagră. Din cele relatate rezultă că această biserică este ctitoria familiei Bașotă din Pomîrla. Ca formă arhitecturală această biserică face parte din tipul bisericilor de lemn moldovenești, construcții făcute din fugă în epoca decadenței. Acoperișul este în formă de șarpantă. Pridvorul de formă pătrată cu latura de 4,70m, iluminat de o singură fereastră în partea de apus, despărțit de restul bisericii printr-un perete de scândură cu o deschidere arcuită. Naosul are forma pătrată cu latura de 6 m, iluminat de trei ferestre, două spre sud și una spre nord, de formă dreptunghiulară cu dimensiunile de 60/30cm. Bolta naosului are forma de sabie întoarsă și căptușită cu scânduri ca și pereții interiori ai bisericii. Altarul are forma semicirculară cu raza de 5m despărțit de naos prin catapeteasmă și înălțat cu o treaptă, iar în partea de răsărit prevăzut cu o fereastră de aceeași formă și dimensiuni ca și cea din naos. Biserica este în general lipsită de elemente decorative. Nu se cunoaște numele arhitectului care a făcut planul acestei construcții. Scheletul catapetesmei este din lemn de tei, făcut pentru trei rânduri de icoane și portal. Catapeteasma este făcută înaintea de anul 1800 și se presupune că este de

aceeași vechime cu biserica. Icoanele de pe catapeteasmă sunt făcute din lemn de tei, pictate în stil bizantin, corect executate și bine conservate. Nu se cunoaște numele pictorului care a executat aceste picturi. Toate icoanele sunt încadrate în rame simple și poleite. Ușile împărătești sunt sculptate în frunze și ramuri poleite.

Lista monumentelor istorice din comuna Hilișeu-Horia

BT-II-a-B-01990	Ansamblul bisericii "Adormirea Maicii Domnului"	sat Hilișeu-Crișan; comuna Hilișeu-Horia	36	sec. XIX	
BT-II-m-B-01990.01	Biserica de lemn "Adormirea Maicii Domnului"	sat Hilișeu-Crișan; comuna Hilișeu-Horia	36	1802	
BT-II-m-B-01990.02	Turn clopotniță	sat Hilișeu-Crișan; comuna Hilișeu-Horia	36	1832	
BT-II-m-B-01990.03	Zid de incintă	sat Hilișeu-Crișan; comuna Hilișeu-Horia	36	1832	

Lista monumentele arheologice din comuna Hilișeu-Horia

Pe teritoriul administrativ al comunei Hilișeu-Horia, "Repertoriul arheologic al județului Botoșani-elaborat în 1976, de către Institutul de Arheologie București, în colaborare cu Institutul de Istorie și Arheologie Iași, menționează în sens mai larg, perimetrele de interes arheologic și paleo-istoric identificate ca atare, declarate **zone protejate** și înscrise în Repertoriul Arheologic Național sunt:

Lista siturilor arheologice din comuna Hilișeu-Horia

37681.02	Așezarea medievală de la Hilișeu-Horia - Cătunul Galați (Categorie: locuire civilă) (Tip: așezare)	sat Hilișeu-Horia, comuna Hilișeu-Horia	Cătunul Galați		N. Zaharia 1954
37681.02.01	<i>așezare</i>	sat Hilișeu-Horia, comuna Hilișeu-Horia	Cătunul Galați	Epoca medievală sec. XV - XVI	
37681.03	Situl arheologic de la Hilișeu-Horia - Dealul Pietrosul (Categorie: locuire civilă) (Tip: așezare)	sat Hilișeu-Horia, comuna Hilișeu-Horia	Dealul Pietrosul		N. Zaharia 1954
37681.03.01	<i>așezare</i>	sat Hilișeu-Horia, comuna Hilișeu-Horia	Dealul Pietrosul	Paleolitic superior - gravettian	
37681.03.02	<i>așezare deschisă</i>	sat Hilișeu-Horia, comuna Hilișeu-Horia	Dealul Pietrosul	Neolitic timpuriu - Starčevo-Criș	
37681.01	Necropola hallstattiana de la Hilișeu-Horia - Vatra	sat Hilișeu-Horia, comuna Hilișeu-Horia	Vatra satului		Viorica Perian 1960

	satului (Categorie: descoperire funerară) (Tip: necropolă)				
37681.01.01	<i>necropolă</i>	sat Hilișeu-Horia, comuna Hilișeu-Horia	Vatra satului	Hallstatt	
37681.04	Movila Burtoasă de la Hilișeu-Horia (Categorie: descoperire funerară) (Tip: tumul)	sat <u>Hilișeu-Horia</u> , comuna <u>Hilișeu-Horia</u>	Movila Burtoasă		N. Zaharia 1954
37681.04.01	<i>movilă</i>	sat <u>Hilișeu-Horia</u> , comuna <u>Hilișeu-Horia</u>	Movila Burtoasă		
37681.05	Movila Pietrosul de la Hilișeu-Horia (Categorie: descoperire funerară) (Tip: tumul)	sat <u>Hilișeu-Horia</u> , comuna <u>Hilișeu-Horia</u>	Movila Pietrosul		Octavian L. Șovan 2009
37681.05.01	<i>movilă</i>	sat <u>Hilișeu-Horia</u> , comuna <u>Hilișeu-Horia</u>	Movila Pietrosul		
37681.06	Movila din Pădurea Hilișeu de la Hilișeu-Horia (Categorie: descoperire funerară) (Tip: tumul)	sat <u>Hilișeu-Horia</u> , comuna <u>Hilișeu-Horia</u>	Movila din Pădurea Hilișeu		Octavian L. Șovan 2009

37681.06.01	<i>movilă</i>	sat <u>Hiliseu-Horia</u> , comuna <u>Hiliseu-Horia</u>	Movila din Pădurea Hiliseu		
37707.01	Movilă la Hiliseu-Cloșca - La Cruce (Categorie: descoperire funerară) (Tip: tumul)	sat <u>Hiliseu-Cloșca</u> , comuna <u>Hiliseu-Horia</u>	La Cruce		Octavian L. Șovan 2009
37707.01.01	<i>movilă</i>	sat <u>Hiliseu-Cloșca</u> , comuna <u>Hiliseu-Horia</u>	La Cruce		
37681.07	Situl arheologic de la Hiliseu-Horia - Dealul Urlei (Categorie: locuire) (Tip: așezare)	sat <u>Hiliseu-Horia</u> , comuna <u>Hiliseu-Horia</u>	Dealul Urlei		I. Nestor și colab. 1952
37681.07.01	<i>așezare deschisă</i>	sat <u>Hiliseu-Horia</u> , comuna <u>Hiliseu-Horia</u>	Dealul Urlei	Eneolitic dezvoltat - Cucuteni	
37681.07.02	<i>așezare deschisă</i>	sat <u>Hiliseu-Horia</u> , comuna <u>Hiliseu-Horia</u>	Dealul Urlei	Perioada de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului - Horodiștea- Gordinești	
37681.07.03	<i>așezare deschisă</i>	sat <u>Hiliseu-Horia</u> , comuna <u>Hiliseu-Horia</u>	Dealul Urlei	Epoca bronzului târziu - Noua	

37690.01 (Cod LMI: BT-II- m-B-01956)	<i>Biserica de lemn „Cuvioasa Paraschiva” de la Corjăuți (Categorie: structură de cult/religioasă) (Tip: biserică)</i>	sat Corjăuți , comuna Hilișeu- Horia	32		
37690.01.01	<i>Biserica de lemn „Cuvioasa Paraschiva” (Tip: biserică de lemn)</i>	sat Corjăuți , comuna Hilișeu- Horia	32	Epoca modernă sec. XVIII	

Cultură și artă

O componentă importantă a vieții satului este cultura, domeniu care poate contribui în mod specific la creșterea gradului de atractivitate a satului pentru populația tânără. Mijloacele prin care se transmite cultura în mediul rural sunt: căminele și alte așezăminte culturale, bibliotecile, cinematografele, radioul, televiziunea și Internetul.

În comuna Hilișeu-Horia funcționează un cămin cultural în satul Hilișeu-Horia. Tot în satul Hilișeu-Horia funcționează Centrul de Creație pentru Promovarea Tradițiilor Locale. În satul Iezer există un cămin cultural nefuncțional, ce necesită lucrări de reabilitare. În localitatea Hilișeu-Horia, în clădirea fostului Dispensar Medical funcționează Biblioteca Comunală Hilișeu-Horia. În 2010, biblioteca a fost dotată cu calculatoare. Biblioteca Comunală Hilișeu-Horia a implementat programul Biblionet, un program de cinci ani care le va facilita românilor accesul gratuit la informație, prin dezvoltarea unui sistem de biblioteci publice moderne în România. Prin cursurile de formare și tehnologia furnizată, Biblionet va ajuta bibliotecile să asigure servicii în comunitățile locale. O minibibliotecă funcționează în cadrul Centrului Comunitar pentru Persoane Defavorizate din satul Hilișeu-Crișan. În localitatea Hilișeu-Crișan funcționează Centru de Informare și Centrul Comunitar de Resurse pentru Rromi, sub tutela

Consiliului Județean Botoșani. Acest centru face parte din cadrul programului „A Doua Șansă”, aici funcționând o grădiniță de vară și centru de consiliere pentru părinți și copii. Perpetuarea tradițiilor și a portului popular moldovenesc este asigurată de activitatea Ansamblului de Dansuri Populare "Firicel de Borangic" din cadrul Căminului Cultural Hilișeu-Horia. În comuna Hilișeu-Horia se mai practică încă unele meșteșuguri și meserii tradiționale: dogăritul, împletitul nuielilor pentru confecționarea diferitor obiecte decorative/casnice, sculptura și cioplitul în lemn, fierăritul.

Conform datelor furnizate de Direcția Județeană de Statistică Botoșani, pe teritoriul comunei Hilișeu-Horia infrastructura pentru cultură și artă arată astfel:

Biblioteci – total – număr	2
Biblioteci publice – număr	1
Volume existente în biblioteci – număr	21153
Cititori activi la biblioteci – număr	408
Volume eliberate – număr	7532
Personalul angajat din biblioteci – număr	1

Tradiții și obiceiuri

O tradiție specifică în mediul rural o reprezintă hramurile bisericilor din fiecare sat, astfel avem: hramul bisericii ortodoxe "Sf. Voievozi" în localitatea Hilișeu-Horia, Biserica ortodoxă "Sf.Dumitru" în satul Iezer, Biserica ortodoxă de lemn "Cuvioasa Paraschiva" în satul Corjăuți, Biserica ortodoxă "Nașterea Maicii Domnului" din satul Hilișeu-Cloșca, Biserica ortodoxă de lemn "Adormirea Maicii Domnului" din satul Hilișeu- Crișan. Anual, pe data de 15 august, în localitatea Hilișeu-Crișan are loc întâlnirea pentru „Fiii satului”. Se practică de asemenea tradițiile de iarnă – vestirea Anului Nou când grupuri de urători vizitează gospodăriile localnicilor anunțând venirea Noului An pentru care sunt răsplățiți de gazde cu colaci și bani, iar a doua zi aceleași grupuri se constituie în grupe de semănători care vizitează din nou gospodăriile pentru

care sunt răsplătiți cu mere, nuci. Tot în seara de 31 decembrie în toate satele comunei se constituie benzi / cete cum ar fi Banda lui Jianu, Banda lui Terente, banda lui Coroi.

2.14. Infrastructura de turism

Obiective turistice- puncte de interes

- Biserica ortodoxă de lemn "Cuvioasa Paraschiva" (Corjăuți) ctitorită de C. Bașotă în anul 1811.
- Biserica ortodoxă "Nașterea Maicii Domnului" (Hiliseu-Cloșca).
- Movilă la Hiliseu-Cloșca - La Cruce (Hiliseu-Cloșca).
- Biserica ortodoxă de lemn "Adormirea Maicii Domnului" (Hiliseu-Crișan) ctitorită de V. Curt în anul 1802.
- Movila funerară de la Hiliseu-Crișan-La Movilă (Hiliseu-Crișan).
- Movilă la Hiliseu Crișa-Podiș (Hiliseu-Crișan).
- Necropola din epoca bronzului târziu de la Hiliseu-Crișan-La Movilă (Hiliseu-Crișan).
- Biserica ortodoxă "Sf. Voievozi" (Hiliseu-Horia).
- Movila Burtoasă de la Hiliseu-Horia (Hiliseu-Horia).
- Movilă la Hiliseu Horia-la vest de sat (Hiliseu-Horia).
- Movila Pietrosul de la Hiliseu-Horia (Hiliseu-Horia).
- Necropola hallstattiană de la Hiliseu-Horia-Vatra satului (Hiliseu-Horia).
- Biserica ortodoxă "Sf. Nicolae" (Iezer).
- Movila funerară de la Iezer (Iezer).

În prezent, în ciuda existenței unor elemente valoroase ale potențialului turistic, în comuna Hiliseu-Horia activitățile turistice nu sunt dezvoltate, turismul nefiind un domeniu cu o contribuție majoră în economia locală.

Potențialul natural al unei unități teritorial administrative este determinat de poziția geografică, situarea pe anumite trepte de relief, prezența vegetației forestiere, prezența anumitor factori naturali terapeutici, existența ariilor naturale protejate. Chiar dacă comuna Hiliseu-Horia dispune de câteva obiective cu valențe turistice, prezența acestora nu este suficientă pentru a atrage și mai ales pentru a menține turiștii în aria de studiu. Este necesară o infrastructură specific turistică, reprezentată de unități de cazare, alimentație publică, recreere și agrement, care să prelungească un eventual popas în localitate.

Principala arteră care asigură legătura între comuna Hilișeu-Horia și restul teritoriului județean și național este drumul județean DJ 291C care se racordează la drumul național DN 29 A în municipiul Dorohoi.

DJ 291C este cea mai importantă arteră rutieră care străbate teritoriul comunei Hilișeu-Horia; în interiorul comunei străbate intravilanul satelor Iezer și Hilișeu-Cloșca, asigurând legătura, spre nord cu comuna Pomârla, spre sud-est cu municipiul Dorohoi. Traseul acestui drum continuă în nord până la granița națională cu Ucraina. DJ 291C străbate teritoriul comunei Hilișeu-Horia prin partea central-estică, traseul drumului fiind aproximativ pe direcția nord-sud. Partea de est a teritoriului comunei este străbătută de drumul județean DJ 291D, însă acesta are o poziție periferică în raport cu localitățile componente ale comunei. Acest drum județean realizează legătură între municipiul Dorohoi și nordul județului Botoșani, în apropiere de Darabani, trecând prin Loturi Enescu, comuna Hilișeu-Horia, comuna Pomârla, comuna Ibănești, Cristinești, Suharău. Relațiile cu comunele învecinate sunt realizate prin intermediul drumului județean și a drumurilor comunale. Astfel, DJ 291C asigură legătura între comuna Hilișeu-Horia și municipiul Dorohoi spre sud-est și cu satul Pomârla, comuna Pomârla, spre nord. Prin racordul acestui drum județean cu drumul național DN 29 A, se asigură legătura între comuna Hilișeu-Horia și municipiul reședință de județ Botoșani, precum și cu restul teritoriului național. Prin intermediul drumului comunal DC 77 se realizează legătura între comuna Hilișeu-Horia și comuna Dersca, iar prin intermediul drumului comunal DC 77 A se realizează, suplimentar, legătura cu comuna Pomârla. Drumul comunal DC 78 reprezintă, pe plan local o importantă arteră care asigură accesul și circulația auto către satele Hilișeu-Horia și Hilișeu-Crișan. În interiorul comunei, majoritatea fluxurilor sunt orientate spre și dinspre localitatea reședință de comună Hilișeu-Horia. Legătura între satele componente și reședința de comună se realizează prin intermediul drumurilor comunale, astfel:

-DC 78 – are următorul traseu: Iezer (de la intersecția cu DJ 291C – Hilișeu-Horia – Hilișeu-Crișan (intersecție DC 77). Are o lungime de aprox. 8,71 km, fiind asfaltat în totalitate.

-DC 78 A - la sud-vest satul Hilișeu-Horia, pe o lungime de 2,2 km.

-DC 78 B - are următorul traseu: intersecție DC 78 în satul Hilișeu-Horia – localitatea Hilișeu-Cloșca – intersecție DJ 291 C.

Are o lungime de aprox. 4 km.

-DC 77 – traseul acestui drum comunal începe la granița cu Ucraina,

străbate satul Hilișeu- Crișan (intersecție DC 78) și face legătura către sud cu comuna Dersca, având pe teritoriul comunei o lungime de aproximativ 6,4 km.

-DC 77 A - are următorul traseu: intersecție DC 78 – localitatea Corjăuți – localitatea Pomârla, având pe teritoriul comunei o lungime de 3,19 km.

De la limita de sud a comunei se desprind 2 drumuri comunale care realizează legătura cu satul Pădureni:

-DC 76 B spre Pădureni, comuna Șendriceni, de la racordul cu DJ 291 C în satul Iezer;

-DC 79 C spre Pădureni, comuna Șendriceni, de la racordul cu DC 78 în satul Hilișeu-Horia.

În ceea ce privesc relațiile cu municipiile Dorohoi și Botoșani, acestea sunt constituite în principal din deplasările pentru muncă, pentru aprovizionarea cu produse comerciale și de larg consum, cât și pentru comercializarea pe piață a produselor agroalimentare obținute în gospodăriile individuale, microferme, precum și pentru utilizarea dotărilor acestuia - spitale, licee.

Relațiile sunt facilitate de un sistem rutier de calitate medie pentru satele din cadrul comunei Hilișeu-Horia cu satele învecinate, realizându-se în mare parte printr-un transport public județean și local de persoane și transport public local de mărfuri, prin curse regulate efectuate de transportatori autorizați sau cu mijloace proprii de transport. Unele sectoare din drumurile județene și comunale sunt în stare precară de întreținere și nu corespund nici din punct de vedere al îmbrăcămînții și nici al caracteristicilor în profil transversal și a asigurării vizibilității. Intersecțiile străzilor principale atât cu D.J. sau D.C., cât și a drumurilor secundare cu străzile principale (în extravilan clasificate drumuri comunale) sunt de asemeni necorespunzătoare. Situația prezentă necesită refacerea îmbrăcămînții drumurilor rutiere pe porțiunile afectate, precum și a podurilor ce asigură legăturile peste pâraie din teritoriul comunei.

Transportul în comun se realizează cu maxi-taxi și autobuze înspre și dinspre Dorohoi, Botoșani, etc. Datorită infrastructurii precare a drumurilor, transportul se realizează și cu atelaje trase de cai.

2.15. Asistența socială

Primăria Hilișeu-Horia are în acest moment un serviciu public de asistență socială, fapt care conduce practic la existența serviciilor sociale pe

raza comunei. Există un asistent social, rolul acestuia fiind de a face anchete sociale pentru acordarea ajutorului social și a altor ajutoare sociale de stat. Lipsa locurilor de muncă se traduce în numărul foarte mare de asistați social. Astfel, în comuna Hilișeu-Horia există persoane care primesc diverse forme de ajutor social (alocații de stat, alocații complementare, alocații de susținere a familiei, alocații monoparentale). De asemenea, în comună sunt și persoane care primesc venitul minim garantat și persoane asistate/cu handicap. Majoritatea dosarelor pentru venitul minim garantat sunt pentru persoane bolnave, persoane în vârstă, între 65-70 ani, vârsta la își găsesc cu greu de lucru. În satul Hilișeu-Crișan, unde locuiește un mare număr de persoane de etnie romă, funcționează Centrul Comunitar de Resurse pentru romi. Acest centru se află sub conducerea Primăriei Hilișeu-Horia, în parteneriat cu Consiliul Județean Botoșani. Lipsa veniturilor și mijloacele insuficiente de trai din familiile cu mulți copii din comună determină frecventarea școlii, motivul fiind laptele și cornul, și mai nou mărul dat în școli, care pentru numeroși copii reprezintă o masă de bază a zilei.

2.16. Populația, locuințe, forța de muncă

2.16.1. Populația

- Populația stabilă totală la 1 iulie	3593
- Populația stabilă femei la 1 iulie	1816
- Populația legală – total, la 1 iulie	3616
- Populația stabilă total la 1 ianuarie	3630
- Populația stabilă femei la 1 ianuarie	1841
- Născuți vii	37
- Născuți morți	1
- Decedați total	63
- Decedați sub un an	1
- Căsătorii	9
- Divorțuri	4

- Stabiliri de reședință în localitate la 1 ianuarie(până în 2000 la 1 iulie)	6
-Plecări cu reședința din localitate la 1 ianuarie(până în 2000 la 1 iulie)	23

2.16.2. Locuințe, teritoriu etc.

Locuințe existente – total – număr	1518
Locuințe în proprietate majoritară de stat – număr	18
Locuințe în proprietate majoritar privată - număr	1500
Suprafață locuibilă – total – mp	47926
Suprafață locuibilă – proprietate majoritară de stat – mp	483
Suprafață locuibilă – proprietate majoritar privată – mp	47446

2.16.3. Forța de muncă

Salariați - total – număr mediu	89
Număr mediu salariați în industrie	9
Număr mediu salariați în construcții	1
Număr mediu salariați în comerț, reparații auto-moto	7
Număr sal. în act. de serv. adm. și servicii suport	1
Număr mediu sal. în adm. publică și ap., asig. sociale publice	12
Număr mediu salariați în învățământ	44
Număr mediu salariați în sănătate și asistență socială	14
Număr mediu salariați în actv. de spectacole, culturale și recr.	1
Numărul șomerilor înregistrați la sfârșitul anului – total	54
Numărul șomerilor înregistrați la sfârșitul anului – femei	20
Numărul șomerilor înregistrați la sfârșitul anului – bărbați	34

2.17. Agricultura

Din punct de vedere al producției agricole, în cadrul comunei este dezvoltată producția de cereale, legume, etc. Din punct de vedere al suprafețelor deținute ca întindere, comuna Hilișeu-Horia se situează în grupa comunelor de dimensiune medie din județ. Având în vedere suprafețele de teren existente în cadrul satelor comunei, precum și de folosința acestora privind activitățile agricole, structura terenurilor din arealul comunei se prezintă astfel, conform evidențelor statistice a fondului funciar și datelor furnizate de Direcția Județeană de Statistică Botoșani, pe teritoriul comunei Hilișeu-Horia situația agriculturii arată astfel:

Suprafața totală - ha	5969
Supraf. agricolă după modul de folosință total – ha	3847
Suprafața arabilă – total – ha	3049
Suprafața cu livezi și pepiniere pomicole – total – ha	12
Suprafață cu vii și pepiniere viticole – total – ha	4
Suprafața pășunilor – total – ha	503
Suprafața fânețelor – total – ha	279
Suprafața cu terenuri neagricole – total – ha	2122
Suprafața cu păduri și alte terenuri cu vegetație – total – ha	1357
Suprafața cu ape și bălți – total – ha	165
Suprafața ocupată cu construcții – total – ha	134
Suprafața – căi de comunicație și căi ferate – ha	114
Suprafața cu terenuri degradate și neproductive – total – ha	352
Suprafața totală – proprietate privată – ha	4161
Suprafața agricolă – proprietate privată - ha	3374
Suprafața arabilă – proprietate privată – ha	2595
Supr. cu livezi și pepiniere pomicole – propr. privată - ha	12

Suprafață cu vii și pepiniere viticole – propr. privată – ha	4
Suprafața pășunilor – proprietate privată – ha	492
Suprafața fânețelor – proprietate privată – ha	271
Suprafața cu terenuri neagricole – proprietate privată – ha	787
Supraf. cu păduri și alte ter. cu veget. forestieră – pr. priv. – ha	174
Suprafața cu ape și bălți – proprietate privată – ha	144
Suprafața ocupată cu construcții – proprietate privată – ha	119
Supr. cu terenuri degradate și neprod. – propr. privată – ha	350

Sursa: date furnizate de Direcția Județeană de Statistică Botoșani

În comuna Hilișeu-Horia funcționează 2 unități de creștere a bovinelor:
 -Microfermă de creștere a bovinelor pentru lapte (< 10 capete) Hilișeu-Cloșca,
 -Microfermă de creștere a bovinelor pentru lapte (aprox. 50 capete) – Hilișeu-Crișan;

În satul Hilișeu-Cloșca funcționează 2 centre de colectare a laptelui. În comuna Hilișeu-Horia funcționează Asociația Crescătorilor de Bovine „Lunca Jijiei” cu sediul în satul Iezer (Pietrosu).

Structura producției vegetale nu este corespunzătoare unei rotații normale a culturilor agricole.

Pe teritoriul comunei nu sunt unități de stocare sau prelucrare a producției agricole, în special unități de panificație, mori de porumb - una, constatându-se insuficiența punctelor de prelucrare și comercializare a produselor agricole.

Reprezentativ pentru comuna Hilișeu-Horia, în domeniul economic sunt activitățile de comerț și prestări servicii(morărit etc). Comuna deține suprafețe de pajisti, pășune și fânețe. Cea mai mare producție se înregistrează pentru cultura cerealelor pentru boabe, urmată de producția de cartofi și producția de legume. Cele mai mici producții se înregistrează pentru cultura florii soarelui și producția de sfeclă de zahăr.

Producțiile culturilor agricole sunt variabile atât în timp cât și în spațiu. Variabilitatea producției este determinată de o asociație de factori care acționează în corelație. Acești factori sunt:

- condițiile meteorologice nefavorabile în fazele de vegetație (secetă);
- proprietățile și caracteristicile solului (fertilitate naturală, umiditate, pantă, erodabilitate, textură, porozitate), care sunt diferite pentru fiecare categorie de sol;
- agrotehnică deficitară;
- resurse materiale reduse ale proprietarilor de terenuri agricole;
- ineficiența sau lipsa asolamentelor;
- lipsa de experiență a cultivatorilor în gestionarea resurselor de sol;
- gradul de fărâmițare a proprietății;
- procesele active de alunecare în masă și eroziunea puternică a solului,
- lipsa unor lucrări ameliorative.

Zootehnia și producția zootehnică s-a diminuat mult după anul 1989. Anterior anului 1989 efectivele de animale erau crescute în unitățile de producție agricolă (CAP). Prin desființarea unităților agricole, sarcina creșterii șeptelului de animale s-a deplasat în gospodăriile populației. În general, creșterea efectivelor în gospodăriile populației nu a compensat reducerile din sectorul cooperatist și cel de stat.

Cu privire la rasele de animale din speciile menționate mai sus, majoritatea fac parte din rase comune neameliorate, cu descendență necunoscută. Bovinele sunt crescute aproape în totalitate pentru autoconsum, surplusul este valorificat în realizarea de produse lactate destinate pieței urbane.

Rasele de ovine cel mai frecvent întâlnite și cel mai bine adaptate condițiilor zonei sunt Karakul și Țigaie. Rasa Karakul este de altfel specifică județului Botoșani - Karakul de Botoșani, crescută pentru pielicele și lapte. Porcii sunt crescuți pentru autoconsum. Păsările, în majoritate găini, sunt crescute pentru ouă și carne în exclusivitate pentru autoconsum.

2.18. Silvicultura

Din suprafața totală a comunei, 1357ha, reprezintă suprafața cu păduri și alte terenuri cu vegetație, păduri în posesie privată sau în administrarea ocolului silvic.

Având în vedere ponderea terenurilor neproductive din totalul terenurilor agricole de, cât și a fenomenelor degenerative a terenului agricol-eroziune, ravene, alunecări de teren, zone inundabile, fenomene ce conduc la afectarea zonelor agricole se impun acțiuni de împădurire.

În acest caz se estimează extinderea perimetrelor silvice, antierozionale cu recuperarea terenurilor neproductive prin împăduriri succesive, pădurile reprezentând resurse importante economice.

Etajul pădurii de foioase caracterizează partea mai înaltă din vestul și sud-vestul comunei, acoperind zone cu înălțimi în general mai mari de 300 de m: Dl. Rusului, Dl. Podiș, Dl. Obcinii, Obcina la Rus. Pădurile ocupă întreaga parte de sud-sud-vest a comunei Hilișeu – Horia, în arealul care corespunde micorunității de relief Dealurile Bour –Ibănești. În prezent, comuna Hilișeu–Horia dispune de o importantă resursă reprezentată de fondul forestier. Pădurile ocupă întreaga parte de sud-sud-vest a comunei Hilișeu–Horia, în arealul care corespunde micorunității de relief Dealurile Bour–Ibănești. Suprafața împădurită a comunei Hilișeu – Horia este de aproximativ 1319,28 ha, reprezentând 22,56% din suprafața totală a teritoriului administrativ al comunei. De la vest către est se întind următoarele masive forestiere: Pădurea Călugăriței, Pădurea Balta Arsă, Pădurea Dumbrăvii, Pădurea Hilișeu, speciile dominante fiind: stejar și amestec de fag și stejar în Pădurea Călugăriței, stejar în Pădurea Balta Arsă și Pădurea Dumbrăvii și fag în amestec cu carpen în Pădurea Hilișeu. Suprafața forestieră/locuitor – reprezintă potențialul forestier, care se calculează ca raport între suprafața forestieră a comunei și numărul de locuitori. Întrucât pădurea are un rol economic și social, acest indicator are o importanță deosebită pentru mediul rural. În comuna Hilișeu–Horia, suprafața forestieră care revine unui locuitor este de 0,36ha pădure/1 locuitor(pentru anul 2012), valoare superioară mediei naționale de 0,27ha pădure /1 locuitor.

Zona silvostepii ce este amplasată în continuarea zonei de pădure acoperă dealurile cu înălțimi mai mici de 250m, iar zona de stepă se află situată ca fâșii restrânse pe care se realizează culturi agricole. Exploatarea și procesarea primară a lemnului nu sunt dezvoltate, tehnologiile nu sunt în concordanță cu cerințele actuale. Activitatea de vânătoare este restrânsă ca urmare a reducerii suprafețelor de pădure, vânătoarea fiind o necesitate pentru asigurarea hranei. Unul dintre obiectivele pe termen lung ale sectorului forestier îl reprezintă extinderea suprafeței fondului forestier.

2.19. Gospodărirea apelor

Suprafața totală ocupată de ape și bălți a comunei Hilișeu-Horia este de 165ha din suprafața totală.

Aceste ape se scurg către zonele joase care au o pantă mică, existând pericolul de acumulare a acestor ape de versant (zonele joase de văi). Apele sunt adunate de pe versanții limitrofi din intravilan și extravilan, și sunt conduse spre puncte de confluență. Apele acumulate de pe versanți și din

afluenți pot provoca inundații în perioadele ploioase. Adâncirea fundului văilor prin eroziune duce la dezechilibrarea versanților și declanșarea alunecărilor în zonele active și potențiale.

Creșteri ale debitelor se produc la începutul primăverii, după topirea zăpezii, și vara după ploi torențiale, zonele inundabile constituindu-le albiile majore. Acestea sunt inundate la precipitații ce depășesc pragurile critice și conduc la concentrarea unor debite peste capacitatea de transport a albiilor. Inundațiile sunt provocate de scurgerile de pe versanți, prin concentrarea rapidă a unor debite generate de precipitații deosebite sau rezultate din topirea zăpezii.

2.20. Industria și comerțul

Caracterul predominant agricol al comunei Hilișeu-Horia determină ca principalele activități de natură productivă din comună să fie bazate pe prelucrarea produselor obținute pe plan local din agricultură. Astfel, agenții economici de pe raza comunei sunt următorii:

PALAMARIU MARIA ÎNTRERINDERE FAMILIALĂ	Corjăuți, judet Botoșani	4711-Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun
BĂIETU MARICEL ÎNTRERINDERE INDIVIDUALĂ	Corjăuți, judet Botoșani	4711-Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun
STOIAN GHEORGHE- RINDELUIRE PERSOANĂ FIZICĂ AUTORIZATĂ	Corjăuți, judet Botoșani	1610-Tăierea și rindeluirea lemnului
PROZOREANU PETRU PERSOANĂ FIZICĂ AUTORIZATĂ	Hilișeu-Cloșca, judet Botoșani	4332-Lucrări de tâmplărie și dulgherie
MUNTEANU ELENA DANIELA ÎNTRERINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Cloșca, judet Botoșani	4711-Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun
MORUZ IRINA GABRIELA ÎNTRERINDERE FAMILIALĂ	Hilișeu-Cloșca, judet Botoșani	4711-Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun
DI EXPO COM SRL	Hilișeu-Cloșca, judet Botoșani	7487-Alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor

GAMAMI-DUM SRL	Hilișeu-Cloșca, judet Botoșani	4711-Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun
MIHAI CEZICA MAGAZIN MIXT - BUFET ÎNTRERINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Cloșca, judet Botoșani	4711-Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun
VASILACTOFERM COOPERATIVA AGRICOLĂ	Hilișeu-Cloșca, judet Botoșani	4621-Comerț cu ridicata al cerealelor, semințelor, furajelor și tutunului neprelucrat
ORBEJA COOPERATIVĂ AGRICOLĂ	Hilișeu-Cloșca, judet Botoșani	4621-Comerț cu ridicata al cerealelor, semințelor, furajelor și tutunului neprelucrat
ROMANICA VICTOR PERSONĂ FIZICĂ AUTORIZATĂ	Hilișeu-Crișan, Com. HILISEU HORIA, judet Botoșani	9529-Repararea articolelor de uz personal și gospodăresc n.c.a.
MIRUNA SRL	Hilișeu-Crișan, Com. HILISEU HORIA, judet Botoșani	4711-Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun
ICOMPS SRL	Hilișeu-Crișan, judet Botoșani	4711-Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun
BADRAGAN ANISOARA - MOARA PORUMB - MAGAZIN MIXT ÎNTRERINDERE FAMILIALĂ	Hilișeu-Crișan, judet Botoșani	4711-Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun
IACOB A. COSTEL ÎNTRERINDERE FAMILIALĂ	Hilișeu-Crișan, judet Botoșani	4711-Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun
MUCEA CONSTANTIN MARCEL ÎNTRERINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Crișan, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
TUDOFERM SRL	Hilișeu-Crișan, judet Botoșani	0130-Activități în ferme mixte (cultură vegetală combinată cu creșterea animalelor)
PĂDURARIU MARIAN- RADU ÎNTRERINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Crișan, judet Botoșani	4399-Alte lucrări speciale de construcții n.c.a.
IONICĂ OVIDIU ÎNTRERINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Crișan, judet Botoșani	4399-Alte lucrări speciale de construcții n.c.a.
BABLIUC MAGDALENA ÎNTRERINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Crișan, judet Botoșani	0149-Creșterea altor animale
MIHĂILEANU GHEORGHE PERSONĂ FIZICĂ AUTORIZATĂ	Hilișeu-Crișan, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)

DULGHERU CLAUDIU- ION ÎNTEPRINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Crișan, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
AZOADI CONSTRUCT SRL	Hilișeu-Crișan, judet Botoșani	4221-Lucrări de construcții a proiectelor utilitare pentru fluide
FURNICĂ VALERICĂ ÎNTEPRINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Crișan, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
DĂRĂBĂNEANU CRISTINA ÎNTEPRINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Crișan, judet Botoșani	4673-Comerț cu ridicata al materialului lemnos și al materialelor de construcții și echipamentelor sanitare
LIVIO-FOREST SRL	Hilișeu-Horia, Com. HILISEU HORIA, judet Botoșani	0201-Silvicultură și exploatare forestieră
MOPATEX SRL	Hilișeu-Horia, Com. HILISEU HORIA, judet Botoșani	1061-Fabricarea produselor de morărit
ARIADNA SRL	Hilișeu-Horia, Com. HILISEU-HORIA, judet Botoșani	0113-Cultura cartofului, plantelor tehnice, medicinale și aromatice
PROZOREANU VIOREL ÎNTEPRINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	4332-Lucrări de tâmplărie și dulgherie
SAN-VET OPREA SRL	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	8520-Activități veterinare
BUDEANU VIRGIL PERSOANĂ FIZICĂ AUTORIZATĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	4339-Alte lucrări de finisare
CONS NICOL GIMAD SRL	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	4120-Lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale
SOCIETATEA COOPERATIVĂ DE CONSUM HILIȘEU HORIA	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	4711-Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun
BALAN ELENA PERSOANĂ FIZICĂ AUTORIZATĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	4711-Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun
TUDOSA RADU PERSOANĂ FIZICĂ AUTORIZATĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	4711-Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun
CULICEANU COSTEL- CĂTĂLIN ÎNTEPRINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
PULHAC ILIE PERSOANĂ FIZICĂ AUTORIZATĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
BUTNARIU IONUȚ- CĂTĂLIN	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	4399-Alte lucrări speciale de construcții n.c.a.

ÎNȚREPRINDERE INDIVIDUALĂ		
TIMOCEL VIOREL ÎNȚREPRINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	5630-Baruri și alte activități de servire a băuturilor
PETRESCU N. GHEORGHE ÎNȚREPRINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
BALAN MARCEL PERSONĂ FIZICĂ AUTORIZATĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
BULIGA CRISTIAN ÎNȚREPRINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
ACUJBOAIE VIOREL ÎNȚREPRINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
MOISA CIPRIAN-IONUȚ ÎNȚREPRINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
PALANIȚĂ CONSTANTIN ÎNȚREPRINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
ABABEI ANGELICA ÎNȚREPRINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
ANTON DANIELA ÎNȚREPRINDERE INDIVIDUALĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
GRUPUL DE CONSTRUCȚII CIMIRO SRL	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	4211-Lucrări de construcții a drumurilor și autostrăzilor
NEGHINĂ ALINA- LOREDANA PERSONĂ FIZICĂ AUTORIZATĂ	Hilișeu-Horia, judet Botoșani	8299-Alte activități de servicii suport pentru întreprinderi n.c.a.
ELCAVA SRL	Iezer, Com. HILISEU HORIA, judet Botoșani	8010-Activități de protecție și gardă
COSTACHE FLORENTIN ÎNȚREPRINDERE INDIVIDUALĂ	Iezer, judet Botoșani	4399-Alte lucrări speciale de construcții n.c.a.
DACCIMEX-COM SRL	Iezer, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
CASANTICA SRL	Iezer, judet Botoșani	7012-Cumpărarea și vânzarea de bunuri imobiliare proprii

ADELIN JUNIOR SRL	Iezer, judet Botoșani	4711-Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun
AGROIONAȘ SRL	Iezer, judet Botoșani	0161-Activități auxiliare pentru producția vegetală
BIO AGRO FERM SRL	Iezer, judet Botoșani	0128-Cultivarea condimentelor, plantelor aromatice, medicinale și a plantelor de uz farmaceutic
TOP AGRO ENERGY SRL	Iezer, judet Botoșani	1629-Fabricarea altor produse din lemn; fabricarea articolelor din plută, paie și din alte materiale vegetale împletite
AGRICOLA IMPERIAL SRL	Iezer, Str. IEZER, nr. 120, judet Botoșani	0150-Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
TIGYMERCURIS SRL	Iezer, Str. IEZER, nr. 55, judet Botoșani	8291-Activități ale agențiilor de colectare și a birourilor (oficiilor) de raportare a creditului

Sursa: date furnizate de Registrul Comerțului de pe lângă Tribunalul Botoșani

Domeniul construcțiilor se caracterizează printr-un remarcabil dinamism, care este vizibil pe teritoriul întregii comune.

Referitor la domeniul construcțiilor, un aspect negativ este faptul că multe dintre construcțiile noi se construiesc foarte aproape sau chiar în albia majoră a cursurilor de apă care străbat comuna. Aceste construcții care nu respectă restricțiile de construire față de cursul de apă (30 m) sunt expuse riscului de inundații.

2.21. Comerțul și prestările de servicii

Sectorul comerțului este bine reprezentat, în comuna Hilișeu-Horia, existând societăți comerciale care se ocupă cu comercializarea diverselor bunuri.

Structura bunurilor comercializate pe plan local nu este foarte diversificată, comercializându-se în special produse alimentare, băuturi și tutun, cel mai des întâlnit cod CAEN fiind 5211 - comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun.

În afara serviciilor comerciale, în comuna Hilișeu-Horia s-au dezvoltat o serie de servicii private destinate în special populației. Dintre acestea enumerăm: trei mori de porumb, o presă de ulei, croitorie, frizerie, tâmplărie, prelucrarea lemnului etc. Acestea au apărut în concordanță cu necesitățile și

oportunitățile de afaceri pe care le oferă mediul economic al comunei Hilișeu-Horia.

2.22. Construcțiile – situația actuală

Locuințe terminate – total – număr	14
Locuințe terminate din fonduri private – număr	12
Locuințe terminate din fondurile populației – număr	14
Autorizații de construire eliberate pentru clădiri rezidențiale	14
Aut. de constr. elib. pt clădiri rez. pt. colectivități – număr	3
Aut. de constr. elib. pt. alte clădiri – nr. (exclusiv pentru colectivități) – număr	-
Autorizații de construire eliberate pentru rezidențiale	304
Autorizații de construire eliberate pentru alte clădiri – mp	-

2.23. Riscuri naturale și hidrologice

Terenurile sunt supuse efectelor unor riscuri naturale cu urmări grave asupra lor și importante pagube materiale, iar uneori și cu pierderi de vieți omenești. În general, sunt considerate riscuri naturale acele evenimente care schimbă într-un timp relativ scurt și cu un grad apreciabil de violență o stare de echilibru existentă.

Riscurile naturale sunt reprezentate de următoarele fenomene:

- inundațiile provocate de rețeaua apelor de suprafață, datorită ploilor, topirii zăpezilor, ruperii sau distrugerii accidentale a unor lucrări hidrotehnice (caracter antropic), blocarea scurgerii apelor datorită ghețurilor, împotmolire;
- cutremurele de origine tectonică;
- alunecările de teren și eroziuni, prăbușirile, avalanșele de pământ sau roci.

Pentru teritoriul comunei Hilișeu-Horia, zonele expuse la riscuri naturale sunt reprezentate, de zonele cu risc de inundabilitate.

Versanții văilor care fragmentează atât interfluviile cât și terasele cu valori accentuate sunt afectați de procese de degradare, sub formă de eroziuni torențiale sau alunecări de teren.

Eroziunea liniară se datorește scurgerii organizate sub formă de șuvoaie a apelor de ploaie, având ca rezultat formarea de ogașe, rigole și ravene.

Ogașele și ravenele sunt răspândite pe aproape toți versanții din partea nordică a comunei și se prezintă sub forma unor șanțuri cu adâncimi de 10-40 cm, ce pot afecta drumurile existente nepietruite.

Ravenele sau râpele torențiale sunt asociate cu eroziunea areală și cu alunecările de teren în sectoarele cu pante mai mari, apărând izolat și pe pantele inerbate folosite pentru pășunat.

Declanșarea și evoluția unor astfel de procese reprezintă rezultatul combinării unor factori cauzali precum: regimul hidrologic și aportul natural din precipitații, hidrogeologia zonei, parametrii fizico-mecanici și petrografici ai rocilor constituente, lipsa unei vegetații cu sistem radicular adecvat și factorul antropic.

Pe teritoriul analizat principala cauză a dinamicii versanților este gravitația care acționează în condițiile existenței unor pante accentuate, a unor formațiuni argiloase, argilo-mărnoase acoperite de depozite de terasă și luturi aluviale, a unor strate acvifere foarte bogate.

Deplasările de teren de pe teritoriul comunei constau în tasări, surpări, alunecări de teren și scurgeri noroioase, acestea depinzând de tipul și grosimea depozitelor aluvionare, de adâncimea pânzei freatice, gradul de umezire, sarcina pe care o suportă. Dintre deplasările de teren pe teritoriul studiat deosebim: tasările, surpările, alunecările de teren și scurgerile noroioase. Tasările sunt caracteristice regiunilor joase (sub 300 m) acoperite cu luturi loessoide și depind de tipul și grosimea depozitului, de adâncimea pânzei freatice, gradul și ritmul de umezire, sarcina pe care o suportă, etc. Cauzele declanșării sunt: circulația descendentă a apelor de precipitații, variația de temperatură, apele subterane și eroziunea fluvială, frecvente primăvara și vara după viituri. Pe teritoriul se deosebesc trei tipuri de alunecări: monticulare, vălurate și mixte.

În perioadele cu precipitații abundente apare riscul de inundabilitate de-a lungul cursurilor de apă cu scurgere permanentă. Practicarea unei agriculturi

neraționale în timp a declanșat și intensificat diverse fenomene de distrugere a solului, cum este eroziunea.

Influența antropică negativă în accelerarea eroziunii solurilor decurge din nerespectarea regulilor agro-tehnice, antierozionale, îndepărtarea abuzivă a vegetației ierboase și lemnoase cu rol de protecție și conservare a solului, pășunat nerațional.

Deficiențele în depozitarea și aplicarea îngrășămintelor chimice au creat dezechilibre de nutriție, iar levigarea lor în subsol și trecerea în apele subterane a condus la poluarea cu nitrați a acestora. Folosirea exagerată, nerațională a pesticidelor, substanțe chimice străine naturii solului, a produs o serie de efecte grave pentru activitatea microflorei și microfaunei din sol.

Din analiza amplasamentelor localităților componente ale comunei au reieșit următoarele zone cu disfuncționalități:

- zone cu fenomene de instabilitate în activitate, zone cu pericol de inundabilitate sau cu umiditate excesivă.

2.23.1. Alunecările de teren și eroziunea

Particularitatea morfologică a comunei Hilișeu-Horia este predominarea formelor de relief cu aspect colinar, cu versanți afectați de alunecări de teren active sau potențiale. Frecvent se întâlnesc zone cu alunecări vechi, relativ stabilizate, care pot deveni active datorită energie de relief și condițiilor de mediu, precum și datorită cauzelor antropice (gradul redus de acoperire cu vegetație forestieră a comunei, tehnici agricole inadecvate, etc.).

Versanții care se întâlnesc pe teritoriul comunei sunt supuși eroziunilor, degradărilor mixte, fiind în diferite stadii de evoluție. Pe versanți se întâlnesc o gamă largă de procese de eroziune, transport și acumulare, care generează un microrelief caracteristic. Între acestea se numără pluviudenudarea și ablația, eroziunea torențială și deplasările de teren, care acționează separat sau conjugat.

Un procent relativ important din teritoriul comunei Hilișeu-Horia este afectat de alunecări de teren de o mare diversitate de tipuri, începând cu cele superficiale, cu aspect de brazde și terminând cu cele sub formă de glimee și pseudoterase, a căror profunzime poate depăși 30m, îmbrăcând în marea lor

majoritate forme complexe, în funcție de structura depozitelor pe care le afectează. La acestea se adaugă tipuri de procese și forme gravitaționale, cum ar fi de exemplu surpările, prezente în lungul unor abrupturi de desprindere de la partea superioară a versanților. Se constată că marea majoritate a deplasărilor de teren au o profunzime de 2 – 15m, predominând cele stabilizate sau în curs de stabilizare, asociate cu fenomene de ablație (eroziunea de suprafață) și eroziune torențială, dând naștere unor degradări complexe. Factorii degenerativi ai solului au condus la o suprafață de teren neproductiv de 95,80ha, suprafața ce se va diminua la 47,38ha, ca urmare a inlaturării unor disfuncționalități semnificate. Un aspect aparte îl constituie faptul că suprafața neproductivă este datorată proceselor de eroziune și alunecărilor de teren, existența unor zone cu exces de umiditate. Absența unor lucrări de consolidare a terenurilor, de combatere a eroziunii solului, de extinderea unor plantații antierozionare au condus la degradarea solurilor pe anumite suprafețe. Prin finalizarea aplicării legii fondului funciar L18/1991, au fost stabilite măsuri de sprijinire a agriculturii, a elementelor specifice ce stau la baza organizării producției agricole în zonele de șes și deal. Din punct de vedere a îmbunătățirilor funciare au fost propuse lucrări de sistematizare verticală a terenului, măsuri ce vor conduce la un sistem centralizat de canalizare, șanțuri de scurgere a apelor pluviale.

Instabilitatea zonelor de versant poate fi determinată de următorii factori:

- Creșterea sarcinii gravitaționale ca urmare a creșterii pantei datorită adâncimii nivelului de eroziune al zonei;
- Fenomene de alterare fizico-chimică a depozitelor de fundament geologic, care duc la îngroșarea depozitelor moi de pantă;
- Fenomene de descărcare temporară a orizonturilor acvifere în zonele de versant;
- Fenomene de eroziune a apelor de șiroire care duc la schimbarea echilibrului versanților și a condițiilor hidrologice;
- Factorul antropic (excavări, încărcări ale versanților, etc.)
- Defrișarea zonelor împădurite.

Există o corelație directă între gradul de înclinare a versanților și gradul de degradare a terenului pe respectivii versanți, de directă proporționalitate. Astfel, cele mai mari suprafețe afectate de alunecări de teren și alte fenomene de degradare a terenului sunt localizate pe Dealul Stâniei, Poiana

Popii, Muchia Țarinca, Dealul Curții, Dealul Obcinii, areale pe care se înregistrează valori maxime ale înclinării versanților. La degradarea versanților a contribuit, pe lângă factorul geologic, și influența umană prin defrișare, agrotehnică deficitară și încărcarea versanților cu construcții în intravilan, cum se întâmplă de exemplu în localitatea Corjăuți, dezvoltată pe versanții unui pârâu, localitate al cărei intravilan este afectat aproape în totalitate de alunecări de teren în diferite stadii de evoluție. Cunoașterea datelor morfometrice prezintă importanță practică pentru lucrările agricole. Astfel, terenurile cu panta peste 12° nu sunt indicate pentru practicarea agriculturii. Cultivate, ele se vor degrada, devenind terenuri ce oferă o priveliște dezolantă, fiind scoase din circuitul agricol datorită proceselor de versant. Alunecările de teren sunt nelipsite pe versanții cu înclinare mai mare de 10°. După 1990 activitățile de combatere a eroziunii solurilor s-au redus dramatic. Măsurile ameliorative care se aplicau constau în orientarea arăturilor de-a lungul curbilor de nivel (de-a latul palmei), care micșorează cu 30% - 40% scurgerea superficială și eroziunea, sau înierbarea solului de 2,5 ori.

Din informațiile extrase din Studiul Pedologic Informativ în vederea realizării P.U.G. pe teritoriul administrativ al comunei Hilișeu-Horia, există terenuri afectate de degradare datorită diferitor fenomene pedologice, dintre care:

- terenuri afectate de sărăturarea solurilor - 221,68ha;
- terenuri afectate de alunecări de teren - 693,80ha;
- terenuri afectate de eroziune de suprafață - 1.146,06ha;
- terenuri afectate de exces de umiditate, care necesită efectuarea de lucrări de drenaj: 186,20ha;

În partea de sud- sud-vest a satului Hilișeu-Horia există o zonă susceptibilă la declanșarea alunecărilor de teren ca urmare a faptului că acest versant a fost cultivat cu livezi de măr care sunt în prezent în declin, doar o mică suprafață fiind în continuare acoperită cu pomi. Cele mai afectate zone de versant datorită fenomenelor de eroziune areolară, eroziune în adâncime, șiroiri, alunecări de teren sunt următoarele:

- la nord de satul Hilișeu-Crișan, pe versantul sudic al Dealului Bivolașului (Tarlaua Bivolașu), sunt afectate de alunecări de teren terenuri reprezentând pășuni degradate.
- la est de intravilanul satului Hilișeu-Crișan, între sat și trupul de intravilan reprezentat de Biserica "Adormirea Maicii Domnului", continuând pe versantul sudic al râului Jijia, unde terenurile degradate de alunecări de

teren sunt reprezentate de pășuni degradate;

- intravilanul satului Corjăuți este afectat de alunecări de teren, mai ales în zona centrală și de est, întreaga localitate fiind înconjurată de areale de teren afectate de alunecări de teren, atât în vest și sud, cât și la est de satul Corjăuți, în zona Poiana Popii, Tarlăua La Marișcă;

Localitatea Corjăuți este dezvoltată pe versanții unui afluent de stânga al Jijiei, afluent al cărui versanți au pante accentuate și care sunt vulnerabili la alunecări de teren și datorită presiunii exercitate de construcțiile amplasate necorespunzător.

-este afectat de alunecări de teren versantul nordic al văii Jijiei, între Corjăuți și Hilișeu-Cloșca: versantul sudic Muchia Țarinca, versantul sudic al Dealului De La Vie;

-la est – nord-est de intravilanul satului Hilișeu-Horia se află o zonă compactă afectată de alunecări de teren localizată pe versantul nordic al Dealului Movila Pietrosului;

-la sud de intravilanul satului Hilișeu-Horia – Trup A 1 se află o zonă afectată de alunecări de teren reprezentând o fostă livadă de măr desființată și o zonă cu pășune degradată; această zonă cu alunecări de teren afectează în intravilan Trupul A 3- cătun Pădureni al satului Hilișeu-Horia;

-intravilanul satului Hilișeu-Cloșca este înconjurat de terenuri degradate din cauza alunecărilor de teren în partea de vest, pe versanții pârâului Humăria, pe versanții văii Valea Izvoarelor, pășunea degradată situată la sud de sat; în intravilan zonele cu alunecări de teren sunt prezente în partea de vest și către limita sudică;

-cătunul Balabani este mărginit de areale afectate de alunecări de teren spre vest și est, în est fiind inclusă în zona degradată și o parte a intravilanului;

-în intravilanul satului Iezer există areale restrânse afectate de alunecări de teren în partea de est, pe versanții unor cursuri de apă intermitente, în vecinătatea Mlaștinii Iezer;

-în partea de est a comunei sunt prezente areale cu alunecări de teren pe versantul vestic al Dealului Prisăcii, respectiv versantul estic al pârâului Valea Urdei și a unor afluenți de stânga ai acesteia;

Alunecările de teren pot fi combătute prin reducerea efectelor cauzelor naturale(îmbunătățirea drenajului natural al solului și a regimului de scurgere a apelor de suprafață pe versanți, captarea izvoarelor de coastă

cu debit permanent prin lucrări de drenaj pe versanți, nivelarea, astuparea crăpăturilor) și prin reducerea efectelor cauzelor antropice(stoparea defrișărilor, mai ales a celor ilegale, executarea lucrărilor agricole pe curbă de nivel, evitarea construirii rețelelor de transport pe versanții instabili, evitarea construirii pe versanți, cultivarea plantelor antierozionale și plantarea de pomi).

2.23.2. Riscuri hidrologice (zone cu risc de inundabilitate)

Relieful și factorii climatici determină conturarea anumitor porțiuni pe cursurile apelor din comună în care există riscul producerii de inundații. Fenomenele hidrologice sunt influențate de regimul precipitațiilor, de structura litologică a substratului, de gradul mic de acoperire cu vegetație forestieră și de panta reliefului.

Astfel, datorită terenului de fundare slab permeabil, a naturii terenului de pe versanți și din zonele joase(argile, argile prăfoase, argile mâloase) pe de o parte, iar pe de altă parte datorită gradului scăzut de acoperire cu vegetație de interceptie(arboricolă, pomicolă, viticolă) din bazinele de recepție a rețelei hidrografice, se constată mărirea debitului specific al scurgerii de suprafață.

Toate acestea au determinat apariția pericolului de acumulare a unor debite importante în bazinele de recepție ale rețelei hidrografice secundare care determină eroziuni de talveg și versant acolo unde gradientii de scurgere sunt mari iar pe de altă parte, deversarea apelor în zonele limitrofe albiilor acolo unde ele au gradientii mici. Cursurile de apă permanente sau intermitente care străbat comuna Hilișeu-Horia formează văi cu lărgime medie, lunca acestora prezentând în general și terenuri cu exces de umiditate.

Aceste ape se scurg către zonele joase care au o pantă mică, existând pericolul de acumulare a acestor ape de versant(zonele joase de văi). Aceste ape sunt adunate de pe versanții limitrofi din intravilan și extravilan, și sunt conduse spre puncte de confluență. Apele acumulate de pe versanți și din afluenți pot provoca inundații în perioadele ploioase. Adâncirea fundului văilor prin eroziune duce la dezechilibrarea versanților și declanșarea alunecărilor în zonele active și potențiale.

Creșteri ale debitelor se produc la începutul primăverii, după topirea zăpezii, și vara după ploii torențiale, zonele inundabile constituindu-le albiile majore. Acestea sunt inundate la precipitații ce depășesc pragurile critice și conduc la concentrarea unor debite peste capacitatea de transport a albiilor. Inundațiile sunt provocate de scurgerile de pe versanți, prin concentrarea rapidă a unor debite generate de precipitații deosebite sau rezultate din topirea zăpezii.

2.24. Societatea civilă

Societatea civilă este reprezentată de instituțiile și organizațiile sociale și civice care constituie temelia unei democrații funcționale. Organizațiile societății civile se implică în luarea deciziilor privind dezvoltarea socială sau a deciziilor de interes public.

Instituții ale societății civile care funcționează în comuna Hilișeu-Horia:

- organizațiile comunale ale principalelor Partide politice din România;
- cluburi sportive – CS Europa Hilișeu.
- organizații religioase;

Documentele atestă din cele mai vechi timpuri că la Hilișeu-Horia au existat biserici și preoți, care au avut o contribuție deosebită la dezvoltarea economică și culturală a comunei. Astfel avem biserica ortodoxă "Sf. Voievozi" în localitatea Hilișeu-Horia, Biserica ortodoxă "Sf. Dumitru" în satul Iezer, Biserica ortodoxă de lemn "Cuvioasa Paraschiva" în satul Corjăuți, Biserica ortodoxă "Nașterea Maicii Domnului" din satul Hilișeu-Cloșca, Biserica ortodoxă de lemn "Adormirea Maicii Domnului" din satul Hilișeu-Crișan. În localitatea Hilișeu-Horia există o casă de rugăciune adventistă, în localitatea Hilișeu-Cloșca există o casă de rugăciune neoprotestantă, în localitatea Iezer există o casă de rugăciune pentecostală, în localitatea Hilișeu-Crișan există o casă de rugăciune neoprotestantă. Comuna Hilișeu-Horia este dominată din punct de vedere al cultelor religioase de Biserica Ortodoxă Română.

În afara serviciului religios, se desfășoară activități și într-o serie de alte domenii, de la cel educațional, până la cel social. Cultele posedă o infrastructură și resurse umane care se pot constitui parte integrantă în realizarea strategiei de dezvoltare a comunității.

În România, în mediul rural, rolul societății civile este încă puțin semnificativ în influențarea deciziilor politice, economice sau/și de interes public. În țările dezvoltate, organizațiile societății civile participă la dezbateri publice pe teme precum: politica de imigrație, măsurile de protecție a

persoanelor defavorizate, mergând până la aspecte relativ abstracte, care țin de starea "morală" a societății. În regimurile totalitare, nu putem vorbi despre o societate civilă întrucât influențarea deciziilor politice sau economice de către cetățeni este de neconceput. Așadar, rolul societății civile este foarte important în statele democratice, iar în statele aflate pe drumul către democrație, rolul său este în mod special important, întrucât influențarea deciziilor politice și economice constituie un exercițiu democratic fundamental.

Lunga perioadă de tranziție a României a fost însoțită de inerția sau subdezvoltarea societății civile. În acest context, consolidarea societății civile prin înființarea mai multor ONG-uri cu scopuri clare care să acopere întreaga paletă a activităților sociale, constituie calea pentru revigorarea societății românești. Există alte două modalități de întărire și diversificare a instituțiilor societății civile. În primul rând, racordarea la instituții ale unei societăți civile internaționale (de ex, Crucea roșie, Amnesty International, Greenpeace etc), a căror putere și arie de acțiune sunt mult mai extinse. În al doilea rând, crearea unei societăți civile virtuale, prin intermediul Internet-ului ar putea crește coeziunea socială, ar facilita accesul la informație și participarea populației la diferite acțiuni.

Analiza prezentată în continuare, are scopul de a evidenția elementele de sprijin pentru elaborarea unei strategii de dezvoltare locală și urmărește în general principalele domenii și subdomenii de evaluare a situației economice și sociale a comunei Hilișeu-Horia. Având în vedere numărul mare de puncte slabe identificate, în raport cu cele tari, se poate aprecia că strategia care va fi propusă ar trebui să pună accentul într-o primă etapă, pe contracararea slăbiciunilor, înainte de a urmări valorificarea și maximizarea atu-urilor. Pe de altă parte, existența unor oportunități ale mediului extern poate încuraja o strategie pro-activă din acest punct de vedere, conducând astfel la o strategie de tip minim-maxim, respectiv minimizare slăbiciunilor și maximizarea oportunităților.

3. ANALIZA SWOT PE DOMENII, A COMUNEI HILIȘEU-HORIA

MEDIUL DE AFACERI

PUNCTE TARI

- Situarea comunei în apropiere de municipiul Dorohoi.
- Existența anumitor ramuri industriale dezvoltate (confecții, tricotaje, aparatura electronică, industrie alimentară, piscicultura) în Dorohoi, de unde poate fi accesată experiență în aceste domenii.
- Existența incubatorului de afaceri în municipiul Botosani, la distanță relativ mică de comună.
- Existența unui sistem bancar bine dezvoltat și reprezentat la nivelul județului.
- Existența zonei metropolitane, de unde poate fi accesată experiență.
- Existența parcurilor industriale pe teritoriul județului.

PUNCTE SLABE

- Numărul de salariați în scădere.
- Volum redus al investițiilor care să prelucreze producția agricolă locală.
- Volum inexistent al investițiilor străine sau extracomunale în activitățile industriale.
- Infrastructura fizică slab dezvoltată (în special de transport), distanța față de aeroporturi.
- Slaba promovare a comunei pentru atragerea investitorilor străini.
- Lipsa unei culturi antreprenoriale, slabe abilitati de management ale oamenilor de afaceri și lipsa unei instituții de coordonare în acest sens.
- Slaba comunicare între actorii implicați în activități economice, lipsa asocierii acestora la nivel județean.
- Lipsa unor facilități acordate de autoritățile locale pentru începerea sau dezvoltarea unor afaceri.
- Slaba consultanță în domeniul afacerilor.

OPORTUNITĂȚI

- Integrarea în Uniunea Europeană și accesul la Fondurile Structurale.
- Existența unor programe de finanțare, inclusiv cele finanțate de Guvernul României (ex. înființare start-up)
- Implicarea actorilor responsabili de la nivel național pentru sprijinirea înființării și dezvoltării sectorului IMM – existența unui minister al IMM – urilor.
- Dezvoltarea activităților de producție și a sectorului de servicii
- Existența Asociațiilor patronale ale IMM-urilor la nivel național, care permite reprezentarea intereselor întreprinzătorilor față de autoritățile locale și recunoașterea asociațiilor de tip patronal drept parteneri de discuții cu guvernul.
- Dezvoltarea comerțului electronic și a posibilităților de plată electronică a impozitelor.

AMENINȚĂRI

- Schimbările frecvente și contradictorii ale cadrului legislativ.
- Neadaptarea la standardele de calitate impuse de UE, poate conduce la falimentul unor agenți economici.
- Instabilitatea legislativă
- Rata fiscalității mare.
- Integrarea în UE: legislație și reglementări noi, standarde ridicate de calitate.
- Birocrația mare în obținerea creditelor.
- Corupția și influența politică în mediul de afaceri.
- Migrarea forței de muncă.
- Existența "pieței negre" a forței de muncă.

INFRASTRUCTURA

a) REȚEAUA DE DRUMURI

PUNCTE TARI

- Existența unei rețele de drumuri comunale pe suprafața comunei ce acoperă în mod relativ echilibrat teritoriul comunei;
- Existența unei infrastructuri rutiere relative acceptabile care leagă municipiul Botoșani de celelalte județe ale regiunii, inclusiv de aeroporturile din regiune;
- Accesibilitatea satelor aparținătoare comunei la drumuri județene și naționale;
- Existența unor studii de fezabilitate și proiecte.
- Existența transportului rural de călători;
- Conștientizarea de către autoritățile locale a necesității de dezvoltare a infrastructurii de drumuri;

PUNCTE SLABE

- Lipsa fondurilor determină o slabă întreținere a drumurilor comunale și sătești;
- Starea necorespunzătoare a rețelei locale de drumuri, inclusiv uzura podurilor rutiere.
- Lipsa unor centuri ocolitoare ale localităților comunei, pentru traficul greu și de tranzit ;
- Densitate scăzută a infrastructurii rutiere modernizate;
- Poziția geografică relativ izolată a județului Botoșani, în afara coridoarelor naționale și europene;
- Inexistența unor autostrăzi, drumuri expres moderne, care să lege județul de alte regiuni dezvoltate economic;

OPORTUNITĂȚI

- Programe de finanțare a proiectelor de infrastructură

-Programe guvernamentale pentru dezvoltarea infrastructurii de transport în mediul rural

-Interesul autorităților locale în promovarea de parteneriate în vederea dezvoltării infrastructurii;

-Dezvoltarea relațiilor de cooperare transfrontalieră și a proiectelor comune;

-Acordarea de asistență tehnică pentru comunitățile rurale în vederea realizării investițiilor care au ca scop modernizarea infrastructurii rurale;

AMENINȚĂRI

-Necorelarea politicilor macroeconomice (bugetare, monetare, fiscale) cu realitățile și nevoile existente;

-Dezvoltarea necorespunzătoare a infrastructurii de afaceri;

-Degradarea infrastructurilor existente;

-Inexistența surselor de finanțare necesare pentru cofinanțarea unor proiecte mari;

-Slabă consultanță în elaborarea și administrarea proiectelor finanțate din fondurile structurale;

-Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și cofinanțarea proiectelor finanțate prin Fondurile structurale;

-Drumuri comunale și satești cu îmbrăcămintea nemodernizată.

B - ALIMENTARE CU APĂ ȘI CANALIZARE

PUNCTE TARI

-Existența unor puțuri forate de mare adâncime.

-Existența unor studii de fezabilitate și proiecte

-Comuna face parte din GAL-ul Codrii Herței.

-Aderarea la Asociația de Dezvoltare Intercomunitară AQUA Botoșani.

- Existența unor parteneriate între administrațiile publice locale și cele județene pentru promovarea unor proiecte de interes județean.

- Existența la nivel de județ a unui operator licențiat în managementul apei, către care s-a și predat spre operare infrastructura de apă.

- Parametri calitativi superiori ai apei din sursă.

PUNCTE SLABE

- Inexistența infrastructurii de alimentare cu apă.

-Lipsa sistemului de canalizare și epurare a apelor ;

-Fonduri insuficiente pentru cofinanțarea unor proiecte mari.

-Fonduri insuficiente pentru cofinanțarea unor proiecte mari.

-Grad ridicat de colmatare al lacurilor de acumulare(a surselor);

OPORTUNITĂȚI

-Posibilitatea realizării unui sistem regional de alimentare cu apă din sursa Prut-Siret.

-Armonizarea cu standardele europene în domeniul calității apei potabile, a tratării apelor menajere;

-Posibilitatea de acces la fonduri nerambursabile în scopul soluționării problemelor în domeniul alimentărilor cu apă și canalizărilor;

-Programe guvernamentale bilaterale între România și diverse țări UE;

-Apartenența județului la Euroregiunile Carpatica și Prutul de Sus în care principala comisie vizează dezvoltarea infrastructurii din zonele componente.

AMENINȚĂRI

- Poluarea apelor de suprafață și subterane ca urmare a deversărilor necontrolate a agenților economici, accidentelor precum și datorită inexistenței infrastructurii de canalizare.

- Lipsa educației populației în ceea ce privește protejarea surselor de apă naturale.

-Lipsa educației populației în ceea ce privește protejarea surselor de apă naturale.

C - INFRASTRUCTURA DE LOCUINȚE

PUNCTE TARI

- Creșterea numărului și a calității locuințelor;
- Creșterea confortului locativ ca urmare a sporirii suprafeței locative pe persoană și a dotării locuinței cu instalații moderne de apă și canalizare;
- Nivelul ridicat al dotării cu utilități, și în zona rurală (apă, canal, internet, etc);

PUNCTE SLABE

- Starea de uzură relativ avansată a locuințelor construite înainte de anul 1989.
- Nivel de confort relativ scăzut a unor locuințe vechi.
- Unele locuințe sunt amplasate în zone cu risc de inundabilitate.
- Suprafețe reduse a spațiilor verzi din comună.
- Unele locuințe noi se construiesc fără a avea la bază un proiect sau asistență tehnică minimă din partea unor persoane specializate.

OPORTUNITĂȚI

- Măsuri guvernamentale pentru sprijinirea tinerilor pentru achiziția și construcția de locuințe (creditul pentru "prima casă").
- Facilități financiare guvernamentale pentru îmbunătățirea condițiilor în locuințele existente (izolare termică, reparații – consolidări pt. clădirile cu risc seismic);
- Existența pe piață a materialelor de construcții moderne;
- Programe speciale ale bancilor comerciale în facilitarea achiziționării de locuințe pentru tineri.

AMENINȚĂRI

- Insuficiența fondurilor disponibile pentru construcția de locuințe sociale.
- Scumpirea terenurilor destinate construcțiilor de locuințe.
- Discrepanțe între puterea de cumpărare a familiilor tinere și prețul pe piața locuințelor.
- Lipsa utilităților aferente terenurilor destinate construcțiilor de locuințe, din mediul rural.
- Încălzirea locuințelor se face cu sobe cu combustibil solid.

D – INFRASTRUCTURA DE ENERGIE ELECTRICĂ, TERMICĂ, GAZE NATURALE

PUNCTE TARI

- Rețea dezvoltată de distribuție a energiei electrice;
- Starea relativ bună a rețelelor de energie electrică.
- Existența unei strategii naționale de eficiență energetică.

PUNCTE SLABE

- Lipsa alimentării cu gaze naturale în comună;
- Lipsa sistemului centralizat de furnizare a energiei termice;

OPORTUNITĂȚI

- Legislație favorabilă dezvoltării rețelelor de alimentare cu energie electrică;
- Legislație favorabilă dezvoltării rețelelor de alimentare cu gaz din decembrie 2018;

AMENINȚĂRI

Furnizarea unor servicii de slabă calitate, datorate fluctuațiilor de intensitate.

-Proprietatea privată a terenurilor ocupate de un eventual traseu al conductei de gaz metan.

-Lipsa resurselor financiare si pretul crescut al gazelor naturale;

-Politica națională de prețuri și cea concurențială;

E – INFRASTRUCTURA DE POȘTĂ ȘI TELECOMUNICAȚII

PUNCTE TARI

-Grad ridicat de penetrare în teritoriu a telefoniei mobile.

-Majoritatea localităților au posibilitatea de conectare la Internet.

-Existența pe piața județeană a mai multor furnizori de servicii internet;

-Serviciile poștale și de curierat acoperă întreaga comună;

PUNCTE SLABE

-Existența unor zone, în special în mediul rural, aproape izolate din punct de vedere al rețelei de telefonie mobilă.

-Existența unor cereri de telefonie fixă neonorate.

-Personal insuficient și grad scăzut de pregătire pentru operatorul de stat în serviciile poștale;

-Costuri ridicate pt. serviciile poștale complexe;

-Serviciile poștale județene sunt arondate la Direcția regională de poștă Iași;

OPORTUNITĂȚI

-Legislație favorabilă dezvoltării telecomunicațiilor și mediului concurențial;

-Cerere crescută a populației pt. telefonie și internet;

-Dezvoltarea comerțului electronic și a posibilităților de plată electronică a impozitelor.

-Dezvoltarea învățământului la distanță;

-Concurența acerbă pe piața serviciilor poștale;

-E-mailing în creștere (poșta electronică);

AMENINȚĂRI

-Fluctuația numărului de abonați la serviciile telefoniei fixe;

-Declinul transportului feroviar care asigura serviciile de mesagerie/coletărie;

-Tendința de renunțare la serviciile poștale tradiționale în favoarea poștei electronice și a serviciilor de curierat private;

DOMENIILE SOCIALE: SĂNĂTATE, ASISTENȚĂ SOCIALĂ, ÎNVĂȚĂMÂNT

a)SĂNĂTATEA

PUNCTE TARI

-Există o infrastructură de sănătate, relativ bine dezvoltată: dispensar medical în satul Hilișeu-Horia, cu medic și asistenți, precum și un punct farmaceutic în Hilișeu-Horia.

- Există personal calificat în domeniu.

- Instituțiile specializate au o bună colaborare (ASP, DGASPC, ONG-uri în domeniu).

- Rețeaua de asistenți medicali comunitari este în dezvoltare.

-Rețeaua de farmacii acoperă necesitățile comunei.

PUNCTE SLABE

- Infrastructura din sănătate este precară, cu efect nemijlocit asupra sănătății populației comunei.

- Populația îmbătrânită și bolnavă, care solicită tot mai mult sistemul sanitar.

- Discrepanță între serviciile oferite în mediul rural și cel urban, din cauza infrastructurii insuficient dezvoltată.

-Deficit de medici specialiști.

-Există populație neînscrisă pe lista medicilor de familie.

-Lipsa fondurilor pentru cofinanțarea unor proiecte în domeniul sănătății.

OPORTUNITĂȚI

- Fonduri externe UE pentru reabilitarea unităților sanitare;
- Existența periodică a programelor naționale pentru verificarea periodică a stării de sănătate a populației;
- Existența unei strategii la nivel național în domeniul reformei în sănătate;

AMENINȚĂRI

- Migrația cadrelor calificate, în special din cauza salarizării;
- Instabilitate legislativă;
- Deficiențe manageriale în domeniul asigurărilor de sănătate;
- Insuficienta finanțare a sistemului sanitar, la nivel național;
- Numărul redus de cabinete medicale, absența unor centre medicale dotate corespunzător pentru situații de urgență.

B. ASISTENȚA SOCIALĂ

PUNCTE TARI

- Existența unei strategii județene bine integrate în domeniul protecției copilului și a persoanelor adulte cu handicap care se încadrează în strategia națională;
- Gamă largă de servicii de protecție furnizate copiilor și familiilor în situații dificile.
- Există un Plan Județean Antisărăcie și Promovare a Incluziunii Sociale.
- Diversificarea și dezvoltarea serviciilor alternative de protecție a copilului.
- Persoane vârstnice cu handicap protejate în cadrul unui sistem social unitar.
- Acțiuni pentru reintegrarea familială, dezinstituționalizare, terapii ocupaționale, atât pentru copiii instituționalizați cât și pentru adulți.
- Rețea de asistenți maternali profesioniști.

- Resurse umane calificate în domeniul protecției sociale.
- Colaborare și parteneriat între instituțiile de profil și mediul asociativ.

PUNCTE SLABE

- Infrastructura socială este precară, supunându-se reformelor din sistemul de protecție socială, fără acoperire financiară la nivel județean
- Lipsa infrastructurii fizice pentru dezvoltarea de servicii alternative de protecție pentru copii, respectiv îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice și cu handicap.
- Situația economico-socială precară a majorității populației județului (regiunea NE are cea mai înaltă rată a sărăciei din România).
- Rata natalității crescută, în special în cazul familiilor cu venituri reduse sau fără venituri.
- Îmbătrânirea demografică a populației.
- Număr crescut de copii abandonți.
- Infraționalitatea și delincvența juvenilă, inclusiv fenomenul „copiii străzii”.
- Inexistența unei baze de date cu informații despre copii și familii aflate în dificultate.
- Inexistența, în mediul rural a centrelor de zi pentru copiii cu dizabilități.
- Număr redus de organizații neguvernamentale active acreditate ca furnizori de servicii sociale, resurse limitate.

OPORTUNITĂȚI

- Existența unor programe de finanțare externe pentru sectorul serviciilor sociale (Fondul Social European).

-Existența cadrului legislativ și instituțional (public, privat) în domeniu bine pus la punct, pentru toate categoriile defavorizate.

-Existența unor fonduri și programe guvernamentale pentru categoriile defavorizate.

-Campanii organizate la nivel național pentru educarea populației.

AMENINȚĂRI

-Descentralizarea sistemului de protecție a copilului nu este sprijinită de resurse financiare corespunzătoare.

-Fondurile Structurale destinate sectorului social sunt orientate cu precădere spre crearea de centre multi-funcționale de servicii alternative cu scopul reintegrării persoanelor defavorizate social, mai puțin către reabilitarea efectivă a infrastructurii.

-Lipsa de susținere a sistemului de protecție a copilului de către consiliile locale de pe a căror rază provin copiii incluși în sistemul protecției de stat.

-Dependența financiară foarte mare a serviciilor alternative create față de finanțările externe.

-Carențe în sistemul legislativ din domeniu.

-Reticență și insuficientă educație în ceea ce privește incluziunea persoanelor cu handicap fizic sau psihic pe piața muncii.

-Mentalitate neadecvată a comunității în ceea ce privește rolul exclusiv al statului în protecția socială.

-Birocrație pentru acreditarea furnizorilor de servicii sociale.

C. ÎNVĂȚĂMÂNT

PUNCTE TARI

-Existența unui număr important de cadre didactice calificate.

-Existența unei rețele școlare complexe care cuprinde școli generale și grădinițe;

-Resurse umane calificate în majoritatea domeniilor specifice;

-Corelarea metodelor de educație și perfecționare multidisciplinare;

-Buna colaborare între autoritățile locale și asociațiile cu tradiție în domeniu.

PUNCTE SLABE

-Infrastructura educațională nu este pusă la punct, necesitând adaptări la noile cerințe din sistem.

-Slaba adaptare a cadrelor didactice la metodele educaționale noi, moderne;

-Slabe posibilități a autorităților locale pentru stimularea stabilizării cadrelor didactice în localitățile comunei;

-Experiență limitată în gestionarea resurselor alocate pentru investiții;

-Dotarea inegală a unităților de învățământ;

-Resurse bugetare limitate pentru dotarea cabinetelor de specialitate, laboratoarelor etc.

-Dotarea tehnică depășită, foarte multe echipamente cu care se lucrează în școală fiind achiziționate înainte de 1989

- Grad de uzură avansat la unele clădiri ale unităților de învățământ.

-Slaba echipare a acestora cu dotări specifice pentru un proces didactic performant.

OPORTUNITĂȚI

-Existența strategiei educaționale regionale și a documentelor de programare și orientare educațională pe termen mediu;

-Existența unor Programe cu finanțare externă pentru mediul educațional;

-Descentralizarea sistemului de învățământ;

-O bună colaborare intra și inter-instituțională;

-Curricula școlară îmbunătățită și relativ adaptată la cerințele educaționale actuale;

-Disponibilitatea instituțiilor abilitate în formarea continuă a cadrelor didactice (educația adulților);

-Oportunitățile oferite de libera circulație, mobilitate, educație și echivalare studii în țări ale U.E.

AMENINȚĂRI

-Factorul politic influențează managementul procesului de învățământ și reforma sistemului;

-Mediul social de tranziție favorizează abandonul școlar;

-Migrarea personalului didactic, auxiliar și nedidactic spre alte domenii de activitate mai bine plătite;

-Inexistența unui buget planificat destinat formării profesionale, inerția și slaba motivare a cadrelor didactice.

-Curricula școlară deficitară în privința educației spiritului antreprenorial.

-Legislație fluctuantă în domeniul educației („reforma permanentă”).

-Lipsa sprijinului / facilităților din partea guvernului pentru schimb de experiență;

CULTURĂ, SPORT, TURISM

CULTURĂ

PUNCTE TARI

-Existența obiectivelor culturale de patrimoniu(biserici).

-Existența a două monumente istorice: biserica „Adormirea Maicii Domnului” și Biserica din lemn din satul Corjăuți ctitorită de C. Bașotă în anul 1811.

-Existența căminelor culturale, în comună, care necesită reabilitare.

-Implicarea autorităților în finanțarea vieții culturale.

-Existența unui calendar de manifestări cultural-artistice.

-Existența unui mediu asociativ cultural.

-Organizarea periodică a unor manifestări dedicate zilei comunei.

-Rețea de biblioteci comunale.

-Rețea biblionet.

PUNCTE SLABE

-Infrastructura culturală din mediul rural este precară, în special în ceea ce privește căminele culturale.

-Lipsa finanțării pentru obiectivelor culturale.

-Insuficiența spațiilor pentru activități culturale.

OPORTUNITĂȚI

-Programe de finanțare guvernamentale și europene.

-Legea 350/2006 pentru stimularea mediului asociativ în domeniul culturii, tineretului și sportului.

-Posibilități de parteneriate culturale cu localități din statele vecine și țările membre UE.

AMENINȚĂRI

-Diminuarea interesului tinerilor pentru cultură, artă, tradiții, folclor.

-Ușurința cu care tinerii adoptă valorile așa zis „occidentale” și renunță la cele autohtone(vezi „valentines day” versus „dragobete”).

-Finanțări insuficiente pentru acest domeniu.

-Dezvoltarea bibliotecilor virtuale care determină scăderea interesului populației pral.

SPORT

PUNCTE TARI

-Există tradiții în practicarea unor sporturi.

-Există profesori specializați în această disciplină educațională.

PUNCTE SLABE

- Infrastructura existentă este deficitară, în special în mediul rural.
- Lipsesc facilitățile pentru diverse sporturi (înot, patinaj, skate-board, role).
- Lipsa personalului calificat în activități sportive specializate, în mediul rural.
- Lipsa fondurilor pentru stimularea competițiilor sportive.

OPORTUNITĂȚI

- Programul guvernamental pentru construcția sălilor de sport.
- Legea 350/2006 pentru stimularea mediului asociativ în domeniul culturii, tineretului și sportului.
- Înfrățirile între localități.
- Participare la competiții sportive.
- Completarea curriculei școlare cu accent pe dezvoltarea sportului de masă.

AMENINȚĂRI

- Neasigurarea, în mod constant, a fondurilor pentru infrastructură, dotare și organizarea competițiilor sportive.
- Lipsa unei infrastructuri organizaționale adecvate.
- Modificarea preferințelor tinerilor în practicarea sporturilor tradiționale și a sportului în general.

TURISM

PUNCTE TARI

- Zone cu potențial pentru dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului religios.
- Populație deosebit de ospitalieră și prietenoasă.
- Potențial turistic, pentru pescuit sportiv etc(există acumulări piscicole).

PUNCTE SLABE

- Promovare insuficientă a zonelor protejate care să permită practicarea turismului.
- Meșteșuguri artizanale și ceramice insuficient promovate în mediul intern și extern.
- Slaba colaborare cu operatorii de turism de la nivel național și internațional.
- Slabă dezvoltare a infrastructurii turistice: structuri de cazare, alimentație, agrement, marcaje turistice.
- Insuficienta promovare a comunei din punct de vedere al potențialului turistic existent.

OPORTUNITĂȚI

- Strategia de dezvoltare a turismului PRAT la nivelul regiunii nord-est.
- Aderarea României la UE a determinat o creștere a interesului turistic.
- Programe de finanțare destinate promovării agroturismului și micile inițiative în domeniu.
- Legislația în domeniul silvic are efecte favorabile asupra mediului și turismului.
- Convergența de interese pentru dezvoltarea turismului la nivel național, regional și local.

AMENINȚĂRI

- Concurența din partea vecinilor(municipiul Dorohoi).
- Dezvoltarea industrială, agricolă, silvică și proprietatea privată pot limita libertatea de practicarea a turismului activ.
- Investiții scăzute în domeniul turismului și birocrație în obținerea finanțărilor.
- Insuficiența fondurilor alocate păstrării și reabilitării obiectivelor culturale și de patrimoniu.
- Nivelul de trai scăzut al populației determină reducerea numărului de turiști.

-Implicare insuficientă a Min pt. IMM, Mediu de afaceri și Turism în promovarea și susținerea turismului, la nivel național.

RESURSE UMANE ȘI PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ

PUNCTE TARI

- Forță de muncă ieftină.
- Existența unei strategii de ocupare a forței de muncă la nivel de județ.
- Există acorduri de colaborare instituționale pe problemele ocupării forței de muncă și a resurselor umane.
- Se organizează periodic bursa locurilor de muncă, inclusiv pentru segmentele defavorizate ale populației.

PUNCTE SLABE

- Slaba adaptare a persoanelor cu vârste de peste 45 ani la cerințele pieței muncii.
- Creșterea numărului șomerilor neînregistrați.
- Rata somajului mai mare, comparativ cu nivelul național.
- Lipsa alternativelor ocupaționale în special pentru mediul rural.
- Necunoașterea de către unii angajați a drepturilor ce le revin conform Codului Muncii.
- Manifestarea fenomenului de îmbătrânire a populației comunei.

OPORTUNITĂȚI

- Existența planurilor de acțiune ale AJOFM Botoșani.
- Cerere pe piața muncii de noi specializări.
- Existența programelor de finanțare din partea UE și finanțarea națională pentru resurse umane.

AMENINȚĂRI

- Migrația forței de muncă calificate spre alte regiuni sau în alte țări.

- Slaba capacitate a firmelor de consultanță în domeniul reconversiei profesionale.
- Nepregătirea și neutilizarea corespunzătoare a forței de muncă prin programe de integrare pe piața muncii.
- Investiții insuficiente care să atragă ocuparea forței de muncă.
- Cadrul legislativ - fluctuant.

CALITATEA FACTORILOR DE MEDIU

PUNCTE TARI

- Existența planului local de acțiune pentru mediu.
- Existența unor zone acoperite de păduri, având un important rol în asigurarea echilibrului ecologic al aerului.
- Capital natural de valoare deosebită din punct de vedere al peisajului, biodiversității, resurselor de apă, etc.
- Calitate deosebită a solului, bogat în cernoziom.
- Existența unor cursuri de apă în comună.
- Indicatori calitativi superiori pentru apa din râul Prut.
- Existența unui depozit județean integrat de gestionare a deșeurilor (POS Mediu).
- Existența unor operatori economici care desfășoară activități pentru colectarea deșeurilor.
- Existența Planului Județean de gestionare a Deșeurilor și aderarea la ADI Ecoproces Botoșani.
- Monitorizarea gestionării deșeurilor industriale, electrice, electronice, menajere, medicale, periculoase.
- La nivelul județului s-a intervenit legislativ/organizatoric/instituțional și material, conform directivelor U.E în domeniu.
- Educație școlară în spiritul protecției mediului (eco - școli)

- În județ sunt nouă arii naturale sunt protejate prin lege și există patru habitate de interes comunitar.

PUNCTE SLABE

-Inexistența infrastructurii de canalizare și epurare a apelor uzate, ceea ce duce la poluarea apei freatică.

-Nivelul scăzut al managementului informației de mediu și al cunoștințelor populației asupra problemelor de mediu locale și regionale

-Capacitate de gestionare redusă a problemelor de mediu la nivelul comunei.

- Calitatea apei potabile din actualul sistem de alimentare cu apă este afectată negativ de: conductele de distribuție în stare avansată de degradare; stațiile de tratare a apei brute nu mai sunt corespunzătoare.

- Calitatea pârâurilor este afectată de deversările de ape uzate, insuficient epurate în stațiile orășenești dar și de apele uzate neepurate din localitățile rurale.

-Gestionarea defectuoasă deșeurilor în gospodăriile individuale din mediul rural (lipsa facilităților de colectare, depozitare, manipulare).

-Colectare neselectivă și depozitare necontrolată a deșeurilor în mediul slab urban și rural.

-Infrastructura deficitară pentru colectare și transport.

-Infrastructura slab dezvoltată pentru curățenia stradală.

-Lipsa lucrărilor pentru combaterea eroziunii și a alunecărilor de teren.

-Măsurile anterioare de dezvoltare a zonei nu au vizat și preservarea mediului.

-Slaba implicare a populației în probleme de mediu.

OPORTUNITĂȚI

-Promovarea investițiilor de mediu în mediul privat și public.

- Programe de finanțare pentru surse alternative de energie(energie eoliană).

- Disponibilitatea resursei umane pentru activități de reconversie profesională spre așa numitele «meserii verzi».
- Legiferarea și implementarea Fondului Național de Mediu în România.
- Cooperarea cu factori responsabili pe plan regional și internațional pentru elaborarea politicilor de mediu.
- Existența programelor de finanțare pentru construcția și modernizarea stațiilor de epurare a apei și a sistemelor de canalizare aferente.
- Existența unor programe de acțiune la nivel de județ privind protecția mediului.
- Programul de Reducere a Poluării cu Nutrienți, derulat de MMGA - activ.
- Oportunități de afaceri pentru companii de a investi în sectorul de salubritate.
- Existența în cadrul sistemului de învățământ românesc a specializărilor legate de protecția mediului.
- Existența unor Asociații Profesionale cu obiect de activitate relevant pentru domeniul mediului (Asociația Română a Apei, etc.).
- Campanii naționale active de conștientizare și educație a populației pentru protecția mediului.

AMENINȚĂRI

- Risc permanent de degradare a factorilor de mediu, din cauza schimbărilor de climă ale planetei.
- Poluarea cu nitrați a apelor subterane.
- Slaba conștientizare a populației asupra pericolului poluării mediului, care le afectează sănătatea.
- Echiparea inadecvată a agenților economici și a populației în cazul situațiilor de urgență, a calamităților naturale, etc.
- Insuficiența fondurilor pentru promovarea / cofinanțarea unor proiecte majore de mediu

- Suprapunerea atribuțiilor și responsabilităților instituțiilor abilitate să monitorizeze problemele de mediu (birocrație).
- În aplicarea Directivelor europene de Mediu apare necesitatea specializărilor complexe în probleme de mediu.
- Degradarea terenurilor arabile prin eroziune de suprafață.
- Nu se realizează împăduriri ale suprafețelor afectate de alunecări de teren.

AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ, DEZVOLTARE RURALĂ

AGRICULTURĂ ȘI CREȘTEREA ANIMALELOR

PUNCTE TARI

- O mare parte din suprafața comunei sunt terenuri arabile, pretabile producției de: cereale, cartofi, sfeclă, porumb etc.
- Există resurse umane calificate în domeniu.
- Teren cu fertilitate naturală ridicată (cernoziom).
- Utilizarea îngrășămintelor naturale (gunoi de grajd).
- Tradiție în creșterea animalelor.
- Există potențial pentru piscicultură.
- Material săditor de calitate este disponibil pentru producători.
- Existența în județ a stațiunii de cercetare Popăuți, cu rezultate în domeniu.
- Există potențial pentru practicarea unei agriculturi ecologice.
- Există potențial pentru culturi energetice.
- Apariția unor noi activități agricole (diversificarea ofertei – apicultură, helicultură, plante medicinale)
- Existența unor modele de bună practică pentru dezvoltare durabilă.
 - Zonă cu tradiție agricolă.
- Efectivele de animale raportat la terenul agricol este peste media pe țară.
- Există personal calificat pentru asistență veterinară.

-Potențial agricol ridicat: teren agricol, livezi și pășuni.

-În comuna există mici unități de prelucrare a producției agricole locale: mori, prese de ulei.

PUNCTE SLABE

-Fărâmițarea excesivă a terenurilor.

-Asociații agricole cu suprafețe și randament relativ scăzut.

-Formele asociative în agricultură nu sunt dezvoltate.

-Canale de comunicare deficitare pentru diseminarea informațiilor cu caracter agricol micilor producători.

-Necorelarea producției cu cererea existentă pe piață (lipsa unei viziuni).

-Incapacitatea formelor asociative ale producătorilor de a proteja și promova interesele fermierilor individuali (piață de desfacere slab dezvoltată).

-Preturi de achiziție foarte mici pentru produsele agricole, pe fondul lipsei de organizare a producătorilor.

-Resursele financiare ale fermierilor sunt foarte mici, insuficiente pentru investiții.

-Ponderea mare a agriculturii de subzistență (pondere mare a populației ocupate în agricultura de subzistență).

-Lipsa utilajelor agricole performante, tehnologie învechită, în raport cu suprafața de teren existentă.

-Practicarea unei agriculturi cu productivitate scăzută, folosind metode primitive.

-Calitate slabă a șeptelului, ca urmare a deprecierei constante a fondului genetic.

-Creșterea suprafețelor terenurilor degradate (alunecări de teren, etc.).

-Creșterea suprafețelor de teren nelucrate.

-Imagine depreciată a asociațiilor agricole pe fondul unor experiențe negative ale producătorilor individuali.

- Grad mare de îmbătrânire a populației rurale.
- Rata natalității mică.
- Slaba tendință de asociere a proprietarilor de terenuri agricole.
- Lipsa culturilor alternative și monocultura vegetală.
- Lipsa filierelor de depozitare-valorificare.
- Pierderea unor însemnate suprafețe de pajiști.
- Lipsa de informații în domeniu.
 - Productivitatea scăzută în agricultură cauzată de fărâmițarea terenurilor aflate în proprietatea privată, irigații necorespunzătoare, unități de producție mici.
 - Existența unor suprafețe agricole necultivate și nevalorificate aflate în proprietatea privată.

OPRTUNITĂȚI

- Programe de finanțare ale UE și ale statului disponibile pentru producătorii agricoli.
- Facilități și subvenții acordate formelor asociative în agricultură pentru producție.
- Practicarea unei agriculturi ecologice; profituri ridicate.
- Utilizarea infrastructurii moderne de comunicații pentru îmbunătățirea cunoștințelor despre piețe și produse.
- Existența unor asociații regionale în domenii specifice care susțin interesele producătorilor.
- Existența fondurilor pentru piscicultură și acvacultură.
- Existența fondurilor pentru împăduriri.
- Apariția unor fonduri pentru dezvoltarea gospodăriilor mici.

- Legea exploatației agricole.
- Existența școlilor la toate nivelele pentru îmbunătățirea cunoștințelor.
- Asocierile dintre fermieri.
- Interesul crescut în agroturism.
- Promovarea și stimularea asociațiilor agricole în scopul exploatării intensive a terenurilor.
- Cererea la export de produse agricole ecologice.

AMENINȚĂRI

- Condiții restrictive pentru posibilia aplicanți la programele de finanțare ale UE (co-finanțare solicitată este peste capacitatea lor financiară).
- Migrarea persoanelor calificate din cauza disparităților între județul Botoșani și ale județe ale țării care practică o agricultură performantă.
- Imposibilitatea aplicării unor legi din cauza lipsei fondurilor financiare.
- Dispariția unor produse și unități de prelucrare ca urmare a cerințelor impuse de Uniunea Europeană.
- Degradarea solului din cauza calamităților natural.
- Legea 416 – Venitul Minim Garantat
- Absența infrastructurii de colectare și preluare a producției agricole de la producătorii locali.
- Reducerea efectivelor de animale și scăderea calității materialului genetic de la an la an.
- Lipsa ofertei locurilor de muncă din mediul rural.
- Migrația populației tinere către zonele urbane.
- Lipsa unor facilități pentru localnici de a nu părăsi zona.

- Lipsa șansei de înnoire a forței de muncă.
- Îmbătrânirea forței de muncă din zonele rurale.
- Lipsa unei rețele informaționale în agricultură.
- Condiții dificile de viață în zonele agricole rurale.
- Nefectuarea de lucrări privind combaterea eroziunii solului și a alunecărilor de teren.
- Valorificarea necorespunzătoare a producției agricole.
- Necunoașterea legislației în domeniul agriculturii.
- Păstrarea unor metode tradiționale de cultivare a terenurilor agricole.
- Renunțarea la culturile de plante medicinale și tehnice.
- Posibilitățile reduse de angajare în mediul rural în alte sectoare decât agricultura.

SILVICULTURA

PUNCTE TARI

- 1357ha din suprafața agricolă totală o reprezintă pădurile și terenurile cu vegetație forestieră.
- Rețeaua de drumuri forestiere deservește și comunitățile rurale.
- Surse importante de venituri prin exploatarea pădurilor și a fondului cinegetic.
- Surse suplimentare de venituri (fructe de pădure, ciuperci, turism).
- Rețeaua de drumuri forestiere deservește și comunitățile rurale.

PUNCTE SLABE

- Nu există reglementări pentru posibilitatea folosirii bazelor din silvicultură pentru turism.

OPORTUNITĂȚI

- Regimul silvic legal, are efecte favorabile asupra mediului.

- Sursă pentru o serie de activități în rural.
- Asigură locuri de muncă.
- Valorificarea terenurilor agricole degradate și nevaloroase.

AMENINȚĂRI

- Distrugerea patrimoniului privat prin nerespectarea reglementărilor existente.
- Slaba dezvoltare între planurile de dezvoltare dintre silvicultură și agricultură.

DEZVOLTARE RURALĂ

TURISMUL RURAL

PUNCTE TARI

- Excedentul de spații în gospodăriile din zonă.
- Existența caselor construite în stil tradițional.

PUNCTE SLABE

- Lipsa de cunoștințe a celor care vor să practice turismul rural.
- Lipsa reclamei.

OPORTUNITĂȚI

- Existența fondurilor pentru dezvoltarea acestor activități.
- Oportunitățile create de spațiul natural, cultural și construit al zonei.

AMENINȚĂRI

- Ideile preconcepute.
- Calitatea proastă a serviciilor.
- Insuficienta folosire a oportunităților acordate turismului rural.

INDUSTRIA

PUNCTE TARI

- Existența GAL – ului Codrii Herței.
- Iminenta deschidere a unei fabrici de îngrășăminte.
- Existența unui număr mare de personal calificat sau policalificat în rural.

PUNCTE SLABE

- Lipsa locurilor de muncă pentru cei de vârstă mijlocie și mare.
- Monocalificare în zone întinse.
- Închiderea unor întreprinderi de stat în orașele mari unde lucrau și cetățeni din comună.
- Lipsa investițiilor în vederea diversificării economiei rurale.
- Numărul scăzut de IMM-uri în mediul rural.

OPORTUNITĂȚI

- Legislația favorizează angajarea șomerilor și a tinerilor.
- O serie de produse specifice ruralului care se valorifică prost sau de loc pe piață se pot prelucra în comune.

AMENINȚĂRI

- Lipsa de încredere a locuitorilor din mediul rural pentru realizarea activităților industriale.
- Reticența față de produsele industriale fabricate în mediul rural.
- Interesul scăzut pentru investitori privind zonele rurale izolate.

CALITATEA VIEȚII ÎN MEDIUL RURAL

PUNCTE TARI

- Viața în rural are avantajul unui mediu curat și fără poluanți.

PUNCTE SLABE

- Nivel scăzut al educației în mediul rural.
- Șomaj ridicat în rândul populației tinere din mediul rural.
- Număr mic de medici în mediul rural.
- Slaba dotare a cabinetelor și lipsa medicilor specialiști în mediul rural.

OPORTUNITĂȚI

- Creșterea numărului de posturi telefonice, internet, telefonie mobile, din mediul rural.

AMENINȚĂRI

- Probleme sociale datorate restructurării întreprinderilor din orașele mari ale județului.

4. Strategia de dezvoltare locală a comunei Hilișeu-Horia în perioada 2019 – 2024

4.1. Viziunea privind dezvoltarea economico-socială

„Dezvoltarea durabilă și echilibrată a zonei, implicit a comunei, prin crearea și susținerea unui mediu economico - social competitiv, stabil, sănătos și diversificat, care să asigure creșterea economică continuă și creșterea calității vieții cetățenilor.

În anul 2024, comuna Hilișeu-Horia va fi o localitate prosperă a Uniunii Europene prin păstrarea și valorificarea tradițiilor și a bogățiilor sale naturale și spirituale.”

Valorile comunității Hilișeu-Horia

- ✓ Conservarea tradițiilor
- ✓ Ospitalitatea locuitorilor
- ✓ Respectul pentru muncă
- ✓ Coeziunea comunitară
- ✓ Toleranță religioasă
- ✓ Credința în Dumnezeu

4.1.1. Obiective generale

- Dezvoltarea durabilă a Comunei Hilișeu-Horia.
- Formarea și funcționarea grupurilor de acțiune locală.
- Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii publice rurale.
- Dezvoltarea unui sector agricol performant și diversificat.
- Îmbunătățirea calității mediului.
- Modernizarea relației urban-rural.
- Dezvoltarea parteneriatului public – privat.
- Dezvoltarea și diversificarea serviciilor publice.

4.1.2. Obiective strategice

Analiza resurselor și a problemelor cu care se confruntă, a necesităților și priorităților de dezvoltare, a măsurilor de intervenție în baza prerogativelor legale, conferite Consiliului Local Hilișeu-Horia, face necesară identificarea unor obiective strategice menite să constituie cadrul necesar unei evoluții economico – sociale adecvate pentru perioada 2019 – 2024.

În acest scop Consiliul Local Hilișeu-Horia își propune următoarele obiective:

- Ridicarea calității vieții locuitorilor comunei;
- Protecția mediului înconjurător și a naturii; dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii de mediu;
- Promovarea unei agriculturi performante, modernizarea infrastructurii fizice și de utilități publice pentru revigorarea spațiului rural în vederea creerii condițiilor de viață compatibile cu mediul urban;
- Promovarea parteneriatului public – privat și crearea de oportunități și facilități pentru potențialii investitori autohtoni sau străini;
- Sporirea competitivității tuturor sectoarelor de activitate;
- Valorificarea potențialului turistic local și zonal;
- Dezvoltarea infrastructurii de afaceri;
- Dezvoltarea infrastructurii de sănătate;
- Dezvoltarea infrastructurii educaționale și culturale;
- Inițierea unor măsuri pentru dezvoltarea micii industrii.

În vederea îndeplinirii obiectivelor propuse, direcțiile care trebuie urmărite sunt:

- Valorificarea potențialului natural - având în vedere că principala resursă naturală a comunei o constituie fondul funciar agricol, din care terenul agricol ocupă 3847ha din teritoriul comunei se impune pe toate căile valorificarea potențialului natural existent.
- Valorificarea potențialului economic - se impune în mod deosebit valorificarea aceleia legat de potențialul natural și anume dezvoltarea potențialului agricol prin intensificarea culturilor agricole dominante cât și dezvoltarea potențialului animalier prin creșterea efectivelor din gospodăriile populației. Se mai poate lua în considerare dezvoltarea activităților economice, industriale și comerciale legate direct de dezvoltarea activităților agricole și de creșterea animalelor.

- Valorificarea potențialului uman - este o prioritate majoră pentru a se realiza stabilizarea populației pe teritoriul comunei, creșterea natalității, îmbunătățirea condițiilor de viață etc.

4.1.3. Obiective specifice

Prezenta strategie a fost concepută pentru a sprijini, prin mijloace și instrumente specifice administrației publice locale, atingerea obiectivelor strategice de dezvoltare economico – socială a localității, în concordanță cu acțiunile prevăzute în Planul Național de Dezvoltare și are în vedere următoarele:

- Creșterea gradului de absorbție a fondurilor nerambursabile puse la dispoziția județului, creșterea capacității instituționale a administrației publice locale cu privire la derularea fondurilor de coeziune și a celor structurale;
- Dezvoltarea mediului de afaceri luând exemplul sistemelor sociale și politice occidentale pentru crearea unei economii funcționale, bazată pe libera inițiativă, flexibilitatea și mobilitatea forței de muncă, reducerea birocrăției;
- Reabilitarea și modernizarea unităților de învățământ, inclusiv prin generalizarea instruirii în domeniul folosirii tehnicii de calcul și învățării intensive a limbilor străine;
- Reabilitarea și modernizarea unităților de cultură, inclusiv asigurarea bazei materiale necesară punerii în valoare, prin programe și acțiuni concrete, a elementelor culturale tradiționale;
- Punerea în practică a reglementărilor legale privind protecția socială;
- Integrarea agriculturii și dezvoltării rurale în Politica Agricolă Comună a Uniunii Europene, prin stimularea transformării gospodăriilor țărănești în ferme familiale cu caracter comercial, încurajarea parteneriatului public – privat pentru valorificarea corespunzătoare a produselor agricole, modernizarea infrastructurii rurale, implementarea tehnicilor agricole moderne și performante, asigurarea cadrului urbanistic pentru dezvoltarea economico – socială durabilă a localității, creșterea calității drumurilor și podurilor comunale, integrarea în rețeaua de distribuție a energiei electrice a gospodăriilor individuale care nu beneficiază de curent electric;
- Implementarea prevederilor angajamentelor prevăzute în capitolul 22 – Mediu, din Programul de Aderare la Uniunea Europeană, prin consolidarea capacității de gestionare a deșeurilor, a capacității de protecție a naturii, realizarea infrastructurii de prevenire a poluării fonice, etc

4.1.4. Probleme-cheie

Capacitatea de auto-dezvoltare a comunității

- Capacitate insuficientă de auto-dezvoltare la nivelul comunității (administrația publică locală, agenți economici, crescători de animale, etc).

Mediul înconjurător

- Lipsa conștientizării comunității asupra problemelor referitoare la protecția mediului înconjurător.
- Poluarea mediului ca urmare a depozitării neadecvate a deșeurilor menajere.

Capitalul uman

- Grad ridicat de neocupare a forței de muncă de vârstă activă, și în special a unor categorii dezavantajate.
- Existența muncii la negru în comunitate.
- Nivel redus de calificare a populației.

Servicii sociale și medicale

- O parte a populației situată în afara sistemului de asigurări sociale de sănătate (în special datorită lipsei unui loc de muncă).

Infrastructura

- Lipsa reparațiilor curente, a dotărilor edilitare a școlilor și anume: lipsa parțială a alimentării cu apă și a instalațiilor sanitare, lipsa unui sistem centralizat de alimentare cu caldură și a termosistemului.
- Lipsa rețelei de alimentare cu gaz metan.
- Lipsa sălilor de sport.
- Infrastructură de drumuri nemodernizată (neasfaltată) parțial.
- Infrastructură pe orizontală deteriorată (alei, spații verzi, sistematizare spații).
- Necesitatea înființării unui sistem centralizat de alimentare cu apă și canalizare pentru localitățile comunei în care nu există aceste facilități.
- Necesitatea realizării unei stații de epurare a apelor menajere.
- Lucrări de întreținere curentă la bisericile ortodoxe.
- Necesitatea amenajării unui teren de agrement pentru copii.

Integrare europeană

Acest obiectiv se va realiza prin creșterea gradului de absorbție a fondurilor nerambursabile la nivelul comunei. Consiliul Local va urmări direcțiile principale de acțiune pentru creșterea fondurilor externe. Pentru realizarea acestui deziderat Consiliul Local va:

- îmbunătăți portofoliul de proiecte corespunzător priorităților de dezvoltare ale comunei;
- identifica oportunitățile de finanțare în care este aplicant eligibil;
- asigura cofinanțarea proiectelor cu finanțare nerambursabilă aflate în derulare și a celor propuse spre finanțare;
- îmbunătăți calificarea profesională a funcționarilor publici, pentru a realiza cereri de finanțare viabile.

Mediul de afaceri

Acest obiectiv se va realiza prin continuarea acordării de facilități investitorilor, în funcție de beneficiul adus la bugetul local, de natura activității, prin:

- prezentare și reprezentare comunitate;
- suport logistic și consultanță;
- scutiri de taxe și impozite în temei legal;
- concesiuni de terenuri;
- rețea de alimentare electrică;
- organizarea întâlnirilor periodice cu reprezentanții firmelor pentru identificarea oportunităților economice;
- construirea unei baze de date la nivel local cu activele disponibile și ofertele existente.

Industrie

- extinderea activităților de valorificare a fructelor și legumelor sub formă de conserve, pentru valorificarea cărnii sub diferite forme: conserve, mezeluri etc;
- industria ușoară poate reprezenta o altă oportunitate pentru comună; se pot înființa pe raza comunei mici fabrici de textile, de încălțăminte, de confecții, comuna dispunând de suficientă forță de muncă calificată, necalificată și ieftină în acest domeniu;

- încurajarea și sprijinirea firmelor deja existente pe piața comunei Hilișeu-Horia, pentru creșterea cifrei de afaceri, precum și câștigarea de noi piețe naționale, dar și internaționale;
- susținerea antreprenorilor cu informații despre proiectele de finanțare;
- organizarea de întâlniri periodice și a unui dialog real între reprezentanții mediului de afaceri și cei ai Consiliului Local în vederea identificării de noi oportunități, cel puțin odată la trei luni.

Agricultură

- încurajarea/facilitarea investițiilor în exploatațile agricole;
- formarea grupurilor de producători;
- susținerea activităților destinate colectării și prelucrării producției agricole;
- promovarea unor metode de producție agricolă care vizează protecția mediului (agricultură ecologică);
- încurajarea pluriactivității în agricultură, prin crearea unor oportunități de diversificarea a activităților economice din comună;
- susținerea serviciilor de extensie agricolă;
- asistență tehnică și logistică acordată fermierilor, în vederea realizării de proiecte viabile pentru obținerea de finanțare nerambursabilă care să conducă la modernizarea exploatațiilor agricole;
- identificarea unor modalități de susținere a tinerilor fermieri și măsuri de lobby pentru transferul exploatațiilor agricole conduse de persoanele în vârstă către persoanele tinere;
- susținerea unor măsuri care să asigure premisele comasării terenurilor;
- acțiuni privind protecția și îmbunătățirea capacității de producție a solurilor;
- măsuri de prevenire și combatere a surselor de degradare;
- măsuri de conservare a fondului genetic și ecologic specific;
- întărirea structurilor administrative pentru controlul aplicării regimului silvic;

Turism

- realizarea infrastructurii necesare punerii în valoare a potențialului turistic existent - Biserica din lemn din satul Corjăuți ctitorită de C. Bașotă în anul 1811 și Biserica "Adormirea Maicii Domnului" din satul Hilișeu-Crișan ctitorită de V. Curt în anul 1802.
- reabilitarea monumentelor istorice și de arhitectură;
- sprijinirea și promovarea agroturismului și a turismului de week-end;

- încurajarea acelor gospodării țărănești, care ar putea primi turiști, în realizarea unor modernizări ale locuințelor pentru desfășurarea activităților turistice;
- încurajarea construirii de pensiuni agroturistice moderne;
- organizarea unor întâlniri, pentru schimburi de idei, cu reprezentanții Asociației Naționale pentru Turism Rural Ecologic și Cultural (ANTREC);
- susținerea promovării activităților de turism și integrarea acestora în circuitele turistice(expoziții muzeale, etnografice și manifestări culturale etc);
- stimularea dezvoltării de activități conexe turismului.

4.1.5. Priorități

Prioritățile ce se impun în perioada imediată sunt:

- amenajarea hidrotehnică și de apărare împotriva inundațiilor, a cursurilor de apă din comună.
- inițierea și execuția proiectului de alimentare cu gaze naturale;
- execuția alimentării cu apă în sistem centralizat în toate satele componente;
- execuția sistemului centralizat de canalizare și stație de epurare în comună;
- amenajarea(modernizarea) platformelor de gunoi(împrejmuirea acestora);
- modernizarea drumurilor de interes local.
- reabilitare, modernizare școli.
- modernizare DC 77 între Hilișeu-Horia – Dersca.
- construirea de centre multifuncționale în Hilișeu-Cloșca și Iezer;
- construirea de săli de sport în Iezer.
- amenajarea spațiilor verzi din Hilișeu-Horia și dotarea acestora cu mobilier;
- construirea de locuințe sociale pentru persoane defavorizate.

4.2. Plan de acțiuni 2019 – 2024

Direcție strategică I: Creșterea capacității de auto-dezvoltare a comunității.

Obiectiv strategic 1.1: Consolidarea capacității de elaborare și implementare a proiectelor cu finanțare europeană și internațională la nivelul comunității până în 2024.

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI/ RESURSE
1.	Dezvoltarea de parteneriate administrație – agenți economici – servicii deconcentrate – ONG pentru generare idei de proiecte și implementarea celor ce primesc finanțare;	2024	Persoana angajată pt. atragere finanțări/ buget local, etc.
2.	Oferirea de consultanță pentru potențialii aplicanți la finanțări europene și internaționale	2024	Persoana angajată pt. atragere finanțări/ buget local, etc.

Direcție strategică I: Creșterea capacității de auto-dezvoltare a comunității.

Obiectiv strategic 1.2: Îmbunătățirea serviciilor publice

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI/RE SURSE
1.	Creșterea gradului de calificare a funcționarilor din serviciile publice, prin urmarea unor cursuri de perfecționare, pentru creșterea calității serviciilor publice;	2024	Primăria și Consiliul Local/buget local,
2.	Întărirea rolului primăriei ca centru de comunicare și informare în sprijinul promovării programelor economice, sociale și culturale, prin comunicare bidirecțională cetățean-funcționar public;	2024	

3.	Deschiderea unui Centru de consiliere locală care să faciliteze accesul cetățeanului la informații din domeniile juridic, economic, social, etc.;	2024	buget de stat, fonduri europene, etc.
4.	Educarea și informarea comunității prin parteneriatul autorității locale cu populația, ONG-urile, unitățile de învățământ și mass-media locală;	2024	
5.	Achiziționarea și dotarea cu echipamente IT, instruirea personalului în utilizarea echipamentelor	2024	
6.	Achiziționarea programelor informatice moderne	2024	
7.	Pregătirea personalului propriu al primăriei pentru utilizarea programelor informatice și managementul proiectelor	2024	

Direcție strategică II: Protecția mediului înconjurător

Obiectiv strategic 2.1: Creșterea nivelului de conștientizare a comunității asupra problemelor de protecție a mediului înconjurător până în 2024.

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI / RESURSE
1.	Stabilirea nivelului inițial de conștientizare a populației (chestionar și anchete);	2024	Primăria/buget local
2.	Campanie de informare publică în comuna Hilișeu-Horia: - Prezentarea problemelor de protecția mediului în ședințele consiliului local, la școală, în ședințe publice -Elaborarea și distribuirea unui pliant referitor la protecția mediului;	2024	Primăria, Agenția pentru protecția mediului/ buget local, buget de stat, fonduri europene, etc.
3.	Realizarea unui centru de informare (informații, proiecții filme, organizare evenimente);	2024	Primăria/ buget local, buget de stat, fonduri europene, etc.
4.	Activitate de ecologizare a apelor din localitate și popularea acestora cu pește;	Perman -ent	

5.	Evaluarea nivelului de conștientizare a comunității după campania de informare;	2024	Primăria, parteneri(școli etc.)/ buget local, buget de stat, fonduri europene, etc.
6.	Acțiuni de împădurire a terenurilor degradate, cu risc de alunecări, sau supuse fenomenului de eroziune.	2024	
7.	Plantarea de perdele forestiere pe drumurile care fac legătura între localități.	2024	
8.	Ameliorarea terenurilor cu destinația de pășuni.	2024	

Direcție strategică III: Dezvoltarea capitalului uman.

- **Obiectiv strategic 3.1:** Creșterea nivelului de educație și formare profesională continuă a populației de vârstă activă în perioada 2019-2024; Organizarea de cursuri de calificare/recalificare a adulților pentru reînvierea meseriilor vechi și a meșteșugurilor tradiționale.

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI / RESURSE
1.	Program de recalificare în meserii căutate pe piața muncii (pentru șomeri, angajați, persoane în căutare de loc de muncă) - studiu de piață - cursuri	2024	AJOFM/ buget local, buget de stat, fonduri europene, etc.
2.	Program de recalificare în meserii căutate pe piața muncii (pentru șomeri, angajați, persoane în căutare de loc de muncă) - studiu de piață - cursuri	2024	AJOFM/ buget local, buget de stat, fonduri europene, etc.
3.	Program „Educație pentru șansa a doua” (identificare beneficiari, atragere fonduri, derulare program);	2024	Școala Hilișeu-Horia, echipa de atragere finanțări/ buget local, buget de

			stat, fonduri europene, etc.
--	--	--	------------------------------

Direcție strategică III: Dezvoltarea capitalului uman

Obiectiv strategic 3.2: Combaterea fenomenului muncii la negru printr-o campanie de conștientizare a populației și angajatorilor în perioada 2019-2024.

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI / RESURSE
1.	Campanie de informare privind: - avantajele muncii cu contract (TV cablu, adunări publice, discuții individuale) și riscurile la care se supun atât angajatorii cât și persoanele fără un contract de muncă; - legislația în domeniu (fluturași, panouri); - necesitatea unei fiscalități sănătoase fără de care nu se pot accesa fonduri sau credite de la instituții financiare sau bănci necesare dezvoltării afacerii sau pentru nevoi personale;	2024	Parteneriat format din Primărie, AJOFM, societate civilă, biserică, poliție, mass media/buget local, etc.
2.	Identificarea subiecților (angajați, angajatori) prin metode specifice;	2024	Primărie (un inspector de specialitate), AJOFM/buget local, etc.
3.	Evaluarea campaniei de informare;	2024	Primărie

Direcție strategică III: Dezvoltarea capitalului uman

Obiectiv strategic 3.3: Creșterea anuală cu 2% a gradului de ocupare a forței de muncă din rândul categoriilor dezavantajate ale populației în perioada 2019 - 2024

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI / RESURSE
----------	---------------------	--------	------------------------

1.	Încheiere acord partenerial (ONG, Consiliu Local, AJOFM, agenți economici).	2024	Consiliul Local
2.	Atragerea unei surse de finanțare pentru un program de calificare – recalificare.	2024	Persoana pentru atragere de finanțări din cadrul Primăriei și AJOFM/ buget local, buget de stat, fonduri europene, etc.
3.	Identificarea beneficiarilor (persoane disponibilizate).	2024	Primaria/ buget local, buget de stat, fonduri europene, etc.
4.	Derularea cursului faza 1 (tâmplari, patiseri).	2024	AJOFM/ buget local, buget de stat, fonduri europene, etc.
5.	Derularea cursului faza 2 (artizani, dulgheri, tapițeri, brutari).	2024	
6.	Derularea cursului faza 3 (antreprenoriat).	2024	
7.	Mediere pe piața muncii pentru 100 persoane anual.	permanent	

Direcție strategică IV: Dezvoltarea serviciilor sociale și medicale

Obiectiv strategic 4.1: Creșterea accesului la servicii medicale și sociale a cel puțin 50% dintre persoanele sărace neasigurate în sistemul public al asigurărilor de sănătate până în 2024

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI / RESURSE
1.	Campanie de conștientizare asupra avantajelor asigurării în sistemul național de sănătate. - permanent prin personalul medical - prin distribuire de pliante în comunitate - întâlniri cu comunitatea (ex. duminica la biserică după slujbă);	2024	Primăria, personalul medical, etc./ buget local, buget de stat, fonduri europene, etc.

2.	Asigurarea asistenței medicale permanente în toate satele comunei Hilișeu-Horia;	2024	Primăria, Consiliul Local, personalul medical, DSP Botoșani, etc./ buget local, buget de stat, fonduri europene, etc.
3.	Înființarea unui centru de zi pentru persoanele aflate în dificultate.	2024	
4.	Înființarea unui serviciu de voluntariat pentru ajutarea bătrânilor singuri, format din elevi de la școlile din comună.	2024	
5.	Analizarea oportunității unui serviciu de îngrijiri la domiciliu.	2024	
6.	Înființarea unei Unități Medico Sociale cu caracter permanent.	2024	
7.	Înființarea de puncte farmaceutice în satele în care acestea nu există, prin atragerea de investitori privați.	2024	
8.	Înființare structuri de economie socială.	2024	

Direcție strategică V: Extinderea și modernizarea infrastructurii

Obiectiv strategic 5.1: Asigurarea până în 2024 a infrastructurii școlare necesare desfășurării în bune condiții a actului de învățământ în școlile din comuna Hilișeu-Horia.

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI / RESURSE
1.	Echiparea unităților de învățământ cu aparatură didactică modernă și servicii de internet;	2024	Primăria, Consiliul Local/ Fonduri de la consiliul județean, bugetul de stat, fonduri europene, împrumuturi bancare, etc
2.	Finalizarea reabilitării școlii din localitatea Iezer – construirea unui grup sanitar interior.	2024	
3.	Modernizarea bibliotecii comunale - Biblioteca digitală.	2024	
4.	Identificarea de sponsori pentru susținerea activităților culturale și sportive ale elevilor angrenați în acest gen de activități.	2024	
5.	Reabilitarea terenurilor de sport ale școlilor din localitățile comunei Hilișeu-Horia.	2024	

6.	Achiziționarea de microbuze școlare – una bucată.	2024	
7.	Constituirea și pregătirea de spații în clădirile existente pentru activități extrașcolare(există proiect pentru creșă de zi pentru copii).	2024	
8.	Analizarea oportunității constituirii unui punct muzeal specific comunei Hilișeu-Horia.	2024	
11.	Construirea și/sau extinderea locurilor de joacă la grădinițele comunei.	2024	
12.	Modernizarea spațiilor verzi aparținând unităților de învățământ.	2024	
13.	Schimbarea modului de încălzire a școlilor, din încălzire electrică în încălzire pe lemne, energie neconvențională – pompe de căldură, etc;	2024	
14.	Construirea unei grădinițe cu trei grupe, cu toate dotările, în localitatea Hilișeu-Crișan și a unei grădinițe în Iezer – 1 grupă;	2024	
15.	Reabilitare, modernizare Școala Gimnazială nr. 1 Hilișeu-Horia, comuna Hilișeu-Horia, județul Botoșani.	2024	
16.	Reabilitare, modernizare Școala Gimnazială nr. 2 Hilișeu-Crișan, comuna Hilișeu-Horia.	2024	
17.	Amenajarea de grupuri sanitare interioare la școlile și grădinițele din comună care nu au asemenea amenajări.	2024	
18.	Reabilitare, modernizare Școala Gimnazială nr. 3, Iezer, comuna Hilișeu-Horia.	2024	
19.	Reabilitare, modernizare Școala Primară nr. 4, Hilișeu-Cloșca, comuna Hilișeu-Horia.	2024	
20.	Reabilitare, modernizare Școala Primară nr. 5, Corjăuți, comuna Hilișeu-Horia.	2024	

Direcție strategică V: Extinderea și modernizarea infrastructurii

Obiectiv strategic 5.2: Modernizare drumuri comunale până în 2024

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI / RESURSE
1.	Modernizare drumuri de interes local in comuna Hiliseu-Horia, judetul Botosani.	2024	Consiliul Local/ Fonduri structurale, Fonduri de la consiliul județean, bugetul de stat, fonduri europene, împrumuturi bancare, OG 28, etc.
2.	Modernizare DC 77 între Hiliseu-Horia – Dersca.	2024	
3.	Construire podeț dalat din beton armat – cinci bucăți.	2024	
4.	Podete pentru accesul la gospodăriile populației din comuna Hiliseu-Horia, județul Botoșani – 500 bucăți;	2024	
5.	Recalibrarea șanțurilor de scurgere a apei.	2024	
6.	Construirea de locuri de parcare în centrul comunei.	2024	
7.	Montarea de parazăpezi în zonele în care se înzăpezește iarna.	perman ent	
8.	Construirea de rampe de acces pentru persoanele cu dizabilități la instituțiile publice care nu au astfel de rampe.	2024	
9.	Achiziție utilaj pentru comuna Hiliseu-Horia.	2024	

Direcție strategică V: Extinderea și modernizarea infrastructurii

Obiectiv strategic 5.3: Dezvoltarea infrastructurii pe orizontală (alei, trotuare, spații verzi) din comuna Hiliseu-Horia până în 2024

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI / RESURSE
1.	Extindere și reabilitare alei – 3.000ml.	2024	Consiliul Local/ buget local, buget de stat, fonduri europene, etc.
2.	Extindere și reabilitare trotuare	2024	
3.	Amenajarea spațiilor verzi și dotarea acestora cu mobilier urban.	2024	

Direcție strategică V: Extinderea și modernizarea infrastructurii

Obiectiv strategic 5.4: Realizarea rețelei de alimentare cu apă pe întreg teritoriul comunei Hiliseu-Horia până în 2024

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI / RESURSE
1.	Realizarea rețelei de alimentare cu apă în sistem centralizat pe întreg teritoriul comunei Hilișeu-Horia.	2024	Consiliul Local/ Fonduri structurale Fonduri guvern, europene, împrumuturi bancare, etc.

Direcție strategică V: Extinderea și modernizarea infrastructurii

Obiectiv strategic 5.5: Rețea de canalizare și stație de epurare în comuna Hilișeu-Horia până în 2024

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI / RESURSE
1.	Realizarea proiectelor necesare pentru introducerea rețelei de canalizare în comuna Hilișeu-Horia.	2024	Consiliul Local/ Fonduri structurale
2.	Execuția rețelelor de canalizare și stație de epurare în comuna Hilișeu-Horia	2024	Fonduri guvern, europene, împrumuturi bancare, etc.

Direcție strategică V: Extinderea și modernizarea infrastructurii

Obiectiv strategic 5.6: Inițierea proiectului de alimentare cu gaze naturale în comuna Hilișeu-Horia

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI / RESURSE
1.	Realizarea alimentării cu gaze naturale în comuna Hilișeu-Horia.	2024	Consiliul Local/ Fonduri structurale, buget de stat, EON –gaz, guvern, bănci, etc.

Direcție strategică V: Extinderea și modernizarea infrastructurii.

Obiectiv strategic 5.7: Construirea unei săli de sport, unei baze sportive și amenajarea terenului de fotbal în comuna Hilișeu-Horia.

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABIL I / RESURSE
1.	Construirea unei săli de sport în satul Iezer.	2024	Consiliul Local/ buget de stat, fonduri europene, etc.
2.	Construirea unei baze sportive, în Hilișeu-Horia.	2024	
3.	Amenajare terenului de fotbal cu realizarea unei piste de atletism și realizarea împrejmuirii acestuia.	2024	

Direcție strategică V: Extinderea și modernizarea infrastructurii.

Obiectiv strategic 5.8: Construirea de centre multifuncționale în Hilișeu-Cloșca și Iezer.

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABIL I / RESURSE
1.	Construirea de centre multifuncționale în satele Hilișeu-Cloșca și Iezer.	2024	Consiliul Local/Fonduri europene, fonduri de la buget, bănci, etc.

Direcție strategică V: Extinderea și modernizarea infrastructurii.

Obiectiv strategic 5.9: Amenajarea unei zone de agrement în comuna Hilișeu-Horia.

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABIL I / RESURSE
1.	Amenajarea unei zone de agrement cu plajă și piscină în comuna Hilișeu-Horia.	2024	Consiliul Local/fonduri europene, budet local, buget de stat, credite bancare.
2.		2024	Consiliul Local/fonduri

	Realizarea unei piețe agroalimentare în comuna Hilișeu-Horia.		europene, buget local, buget de stat, credite bancare.
--	---	--	--

Direcție strategică V: Extinderea și modernizarea infrastructurii.

Obiectiv strategic 5.10: Efectuarea unui studiu care să analizeze oportunitatea înființării unui serviciu pentru managementul gunoiului de grajd în conformitate cu Directiva nr.91/676/CEE a Uniunii Europene și a legislației românești care transpune această directivă.

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPNSABILI/ RESURSE
1.	Efectuarea unui studiu care să analizeze oportunitatea înființării unui serviciu propriu pentru managementul gunoiului de grajd în conformitate cu Directiva nr. 91/676/CEE a Uniunii Europene și a legislației românești care transpune în totalitate această directivă.	2024	Consiliul Local/Fonduri europene, fonduri de la buget, bănci, fond de mediu, etc.
2.	Întocmirea proiectului tehnic pentru această investiție.	2024	
3.	Licitația pentru constructor și execuția lucrărilor;	2024	
4.	Înființarea Serviciului public pentru managementul gunoiului de grajd al comunei Hilișeu-Horia.	2024	

Direcție strategică V: Extinderea și modernizarea infrastructurii

Obiectiv strategic 5.11: Întocmirea unui studiu care să releve oportunitatea extinderii și modernizării sistemului de iluminat public în toate satele comunei Hilișeu-Horia și înființarea unui Serviciu de iluminat public licențiat de ANRSC până în 2024.

NR. CRT.	DENUMIREA ACTIVITĂȚII	TERMEN	RESPONSABILI/ RESURSE
----------	-----------------------	--------	-----------------------

1.	- Întocmirea unui studiu care să releve oportunitatea înființării unui parc de eoliene și a unui parc de celule fotovoltaice pentru alimentarea sistemului de iluminat public în toate satele comunei Hilișeu-Horia - Înființarea unui Serviciu de iluminat public licențiat de ANRSC până în 2024.	2024	Consiliul Local/Fonduri europene, fonduri de la buget, bănci, etc.
2.	- Întocmire proiect tehnic, - Licitație - Execuția acestor parcuri.	2024	
3.	Înființarea serviciului public de iluminat și licențierea acestuia.	2024	
4.	Analizarea posibilităților de închiriere a ulilajelor serviciului (autoutilitară, PRB), altor primării din apropiere pentru obținerea de venituri suplimentare.	2024	

Direcție strategică VI: Modernizarea administrației locale

Obiectiv strategic 6.1: Investiții în informatizare și în resursele umane

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI/ RESURSE
1.	Procurarea de echipamente informatice moderne.	2024	Consiliul Local/Fonduri europene, fonduri de la buget, fonduri bancare, etc.
2.	Achiziționarea de programe cu licență pentru folosirea acestora.	2024	
3.	Școlarizarea personalului primăriei și instruirea acestuia pentru folosirea programelor achiziționate.	2024	
4.	Analiza necesităților la nivelul primăriei în utilizarea programelor informatice.	2024	

Direcție strategică VI: Modernizarea administrației locale

Obiectiv strategic 6.2: Dezvoltarea capacității instituționale

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI/ RESURSE
----------	---------------------	--------	-----------------------

1.	Propuneri pentru proiecte finanțate din fonduri europene.	2024	Consiliul Local/Fonduri europene, fonduri de la buget, bănci, etc.
2.	Constituirea și dezvoltarea bazei de echipamente și utilaje pentru intervenții la dezăpeziri, incendii, inundații etc.(prioritar, achiziția unei autoutilitare de pompieri).	permanent	
3.	Modernizarea sediului primăriei.	2024	Consiliul Local/Fonduri europene, fonduri de la buget, bănci, etc.
4.	Propuneri de proiecte pentru finanțarea pregătirii personalului existent în accesarea proiectelor europene.	2024	
5.	Analizarea financiară a oportunității externalizării unor servicii din cadrul primăriei.	2024	
6.	Comunicarea mai bună cu cetățenii pentru preluarea spre rezolvare a problemelor acestora.	permanent	
7.	Procurarea sistemelor de alarmă pentru instituțiile publice.	2024	
8.	Montarea sistemelor video în școli și stradal pentru prevenirea faptelor contrare legii.	2024	
9.	Înființarea unui centru de primire pentru victimele violenței domestice.	2024	
10.	Acțiuni de educare a populației în spiritul respectării legii.	permanent	
11.	Înființarea în cadrul primăriei a unui punct de informare a populației.	2024	
12.	Furnizare servicii wi-fi pe tot teritoriul comunei;	2024	

Direcție strategică VII: Mediul de afaceri

Obiectiv strategic 7.1: Industrie

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI/ RESURSE
1.	Informarea cetățenilor privind accesarea fondurilor europene relativ la activități industriale.	permanent	Primăria, Consiliul
2.	Inițierea unor afaceri de mică industrie care să prelucreze	permanent	

	resursele zonei(lapte, carne, legume, fructe, produse agricole etc.)		Local/Fonduri europene, fonduri de la buget, bănci, etc.
3.	Stabilirea unor branduri locale, produse tradiționale.	permanent	
4.	Sprijinirea prin microgranturi a mediului de afaceri;	2024	
5.	Acordarea de subvenții pentru angajatori;	permanent	

Direcție strategică VII: Mediul de afaceri

Obiectiv strategic 7.2: Agricultură

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI/ RESURSE
1.	Punerea în posesie cu celeritate a cetățenilor care încă nu și-au clarificat situația juridică a terenurilor și solicită aceasta.	permanent	Primăria, Consiliul Local
2.	Acordarea ajutorului de către primărie investitorilor care deschid afaceri în agricultură și creează locuri de muncă în comună.	permanent	
3.	Informarea la zi a cetățenilor cu noutățile legislative din domeniul agricol și modul cum pot beneficia de acestea.	permanent	

Direcție strategică VII: Mediul de afaceri

Obiectiv strategic 7.3: Comerț și servicii

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI/ RESURSE
1.	Includerea unor firme private în GAL-ul din care face parte comuna Hilișeu-Horia.	2024	Primăria, Consiliul Local, Cetățenii comunei, etc.
2.	Informarea comercianților și a prestatorilor de servicii cu privire la fondurile europene ce pot fi accesate		

	de către aceștia și acordarea de facilități celor care accesează FE și creează locuri de muncă (concesionări de teren, acces facil la utilități etc)	permanent	
3.	Atragerea de firme mari care pot crea secții de producție pe teritoriul comunei prin acordarea de facilități către acestea.	permanent	Primăria, Consiliul Local, Cetățenii comunei, etc.

Direcție strategică VII: Mediul de afaceri

Obiectiv strategic 7.4: Turism

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI/ RESURSE
1.	Realizarea infrastructurii necesare punerii în valoare a potențialului turistic existent.	2024	Consiliul Local/Fonduri europene, fonduri de la buget, bănci, etc.
2.	Reabilitarea monumentelor istorice și de arhitectură.	2024	
3.	Susținerea și păstrarea obiceiurilor locale.	permanent	
4.	Încurajarea construirii de pensiuni agroturistice moderne.	permanent	Consiliul Local/Fonduri europene, fonduri de la buget, bănci, etc.
5.	Crearea unui centru etnografic și promovarea culturii și tradiției locale.	2024	
5.	Organizarea unor întâlniri, pentru schimburi de idei, cu reprezentanții Asociației Naționale pentru Turism Rural Ecologic și Cultural (ANTREC).	2024	
7.	Stimularea dezvoltării de activități conexe turismului.	permanent	

8.	Modernizare infrastructură de acces la biserica din Hilișeu Crișan.	2024	
----	---	------	--

Direcție strategică VIII: Culte religioase

Obiectiv strategic 8.1: Culte religioase

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI/ RESURSE
1.	Reabilitarea Ansamblului monumental „Adormirea Maicii Domnului” din Hilișeu Crișan prin lucrări de recondiționare la exterior și interior precum și reabilitarea drumului de acces.	2024	Primăria, Consiliul Local/buget local, buget de stat, fonduri europene, etc.
2.	Pictură murală la bisericile ortodoxe din comună.	2024	
3.	Lucrări de recondiționare și reabilitare la biserica ortodoxă de lemn de la Corjăuți.	2024	
4.	Construirea de capele la toate bisericile din comună.	2024	
5.	Extinderea tuturor cimitirelor din comună.	2024	
6.	Suținerea proiectelor pentru toate cultele din comună.	2024	

Direcție strategică IX: Cultură

Obiectiv strategic 9.1: Formații artistice, cor, taraf

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI/ RESURSE
1.	Înființarea ansamblului de dansuri populare „Trifoiș de pe coline”.	2024	Primăria, Consiliul Local/buget local, buget de
2.	Înființarea unui cor de bărbați.	2024	
3.	Înființarea unui taraf.	2024	

			stat, fonduri europene, etc.
--	--	--	------------------------------

Direcție strategică X: Măsuri pentru reducerea sărăciei, ajutorarea persoanelor defavorizate și sprijinirea comunității rome.

Obiectiv strategic 10.1: Construcția de locuințe sociale, reducerea sărăciei, sprijinire romi.

NR. CRT.	DENUMIRE ACTIVITATE	TERMEN	RESPONSABILI/ RESURSE
1.	Construcția de locuințe sociale pentru persoanele defavorizate.	2024	Primăria, Consiliul
2.	POCU 4.2 Reducerea sărăciei în comunitățile marginalizate.	2024	Local/buget local, buget de stat, fonduri europene, etc.
3.	Sprijinirea comunității rome din comuna Hilișeu-Horia.	2024	

Strategia de dezvoltare a comunei Hilișeu-Horia a fost elaborată folosindu-se date puse la dispoziție de primăria Hilișeu-Horia, cum ar fi PUG-ul comunei Hilișeu-Horia, strategia de dezvoltare socio-economică anterioară a comunei Hilișeu-Horia, GAL-ul comunei, alte documente ale primăriei, date furnizate de Direcția Județeană de Statistică, date furnizate de alte entități administrative și culturale de la nivel județean și național, etc.

PRIMAR

BUTNARU IOAN

CUPRINS

1.INTRODUCERE	2
Strategia UE pentru Dezvoltare Durabilă	6
Provocări cruciale	9
Schimbările climatice și energia curată	9
Transport durabil	15
Producție și consum durabile	18
Conservarea și gestionarea resurselor naturale	21
Sănătatea publică	23
Incluziunea socială, demografia și migrația	28
Sărăcia globală și sfidările dezvoltării durabile	31
Teme inter și trans-sectoriale	32
Educație și formare profesională	32
Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, inovarea	32
Instrumente financiare și economice	33
2. Profilul actual al comunei Hilișeu-Horia	34
2.1. Prezentarea generală a comunei Hilișeu-Horia	34
2.2. Așezarea geografică	35
2.3. Suprafață și relief	36
2.4. Clima	36
2.5. Geologie	37
2.6. Repere istorice	37
2.7. Infrastructura de transport	40
2.7.1. Rețeaua de drumuri	40
2.7.2. Transport feroviar	42

2.7.3. Transport aerian	42
2.7.4. Transportul public	42
2.8. Infrastructura edilitară	42
2.8.1. Sistemul de alimentare cu apă	42
2.8.2. Serviciul de canalizare	42
2.8.3. Sistemul de alimentare cu energie electrică	43
2.8.4. Rețeaua de telefonie și poștă	43
2.8.5. Alimentare cu gaze naturale și căldură	43
2.9. Gospodărirea comunală	44
2.10. Protecția și conservarea mediului	46
2.10.1. Calitatea aerului	46
2.10.2. Rețeaua hidrografică și calitatea apelor	47
2.10.3. Calitatea solurilor	51
2.10.4. Vegetația și fauna	52
2.11. Infrastructura educațională	54
2.12. Infrastructura sanitară	55
2.13. Cultura – artă - lăcașe de cult	56
2.14. Infrastructura de turism	65
2.15. Asistența socială	67
2.16. Populația, locuințe, forța de muncă	68
2.16.1. Populația	68
2.16.2. Locuințe, teritoriu etc.	69
2.16.3. Forța de muncă	69
2.17. Agricultură	70
2.18. Silvicultură	72
2.19. Gospodărirea apelor	73

2.20. Industria	74
2.21. Comerțul și prestările de servicii	78
2.22. Construcțiile – situația actuală	79
2.23. Riscuri naturale și hidrologice	79
2.23.1. Alunecările de teren și eroziunea	81
2.23.2. Riscuri hidrologice	85
2.24. Societatea civilă	86
3. Analiza SWOT pe domenii, a comunei Hilișeu-Horia ...	88
Mediul de afaceri	88
Infrastructura	90
A - Rețeaua de drumuri	90
B – Alimentarea cu apă și canalizarea	91
C – Infrastructura de locuințe	93
D – Infrastructura de energie electrică, termică, gaze naturale	94
E – Infrastructura de poștă și telecomunicații	95
Domeniile sociale: sănătate, asistență socială, învățământ	96
A. Sănătatea	96
B. Asistența socială	97
C. Învățământ	99
Cultura și sport	101
Cultura	101
Sport	102
Turism	103
Resurse Umane și Piața forței de muncă	105
Calitatea Factorilor de Mediu	106
Agricultură, Silvicultură și Dezvoltare rurală	109

Agricultura și creșterea animalelor	109
Silvicultura	113
Dezvoltare rurală	114
4. Strategia de dezvoltare locală a comunei Hilișeu-Horia în perioada 2019-2024	118
4.1. Viziunea privind dezvoltarea economico-socială	118
4.1.1. Obiective generale	118
4.1.2. Obiective strategice	118
4.1.3. Obiective specifice	120
4.1.4. Probleme-cheie	120
4.1.5. Priorități	124
4.2. Plan de acțiuni 2019 – 2023	125
Direcție strategică I: Creșterea capacității de auto-dezvoltare a comunității	125
Direcție strategică II: Protecția mediului înconjurător	126
Direcție strategică III: Dezvoltarea capitalului uman	127
Direcție strategică IV: Dezvoltarea serviciilor sociale și medicale ..	129
Direcție strategică V: Extinderea și modernizarea infrastructurii ...	130
Direcție strategică VI: Modernizarea administrației locale	136
Direcție strategică VII: Mediul de afaceri	137
Direcție strategică VIII: Culte religioase	140
Direcție strategică IX: Cultură	140
Direcție strategică X: Măsuri pentru reducerea sărăciei, ajutorarea persoanelor defavorizate și sprijinirea comunității rome	141
Cuprins	142